

Nógrádi Kovács György

Visszavont átok

Krimi

Kiadót kereső kézirat
Kapcsolatfelvétel a jogutóddal:
bessler@freemail.hu
Szécsény

1.

A Tűzoltó utcai bérház egyik kis szobájában, halálos csend ült. Az ablakon beszűrődő, késő délutáni napsugár, csoszogva simogatta végig az ismerős bútorokat, és öreges csókot lehelt a tükörbe, majd cikcakkokra törtek, s sorban belebuktak a szemben álló bérház széles kéményébe.

Bent, közvetlenül az ablak előtti vastag tölgyfaasztalt, nemrégén takarták le csipketerítővel. Mellette három szék ácsorgott. A falnál két intarziaszegélyű szekrény lógatta az orrát, meg az a toalett tükör, amelybe az előbb belecsókolta a nap. A sarokban cserépkályha állt. A falakon több bekeretezett fénykép függött. Az öreg ingaóra mutatói az idő vészesen gyors múlására figyelmeztettek...

A két ablak között, az ingaórával szembeni ágyban nagybeteg asszony feküdt. Megritkult ősz haja csapzottan lógott a soványságtól múmiává aszalódott arcába. Régi bársonyos kezének csontmaradványai mozdulatlanul pihentek a paplan fölött. Úgy kapkodta a levegőt, mint a partra vetett hal. Fejét hátrahajtotta, szemét behunyta. Szemgödre, mint a halotté, beesett. Sárga arcának mély ráncaiban, erős fájdalom vonaglott...

Özvegy Vágó Árpádnét tegnapelőtt hozták haza a kórházból. Az orvosok egy napot adtak élete alig pislákoló gyertyájának. Egyetlen fia, Árpád halaszthatatlan szolgálati ügyben vidéken tartózkodott. A haldokló mindenáron találkozni akart vele, ezért már csak hallatlan élni akarása táplálta életének gyengén pislákoló mécsesét.

Az ágya mellett a sógornője ült. A haldokló váratlanul hozzáfordult:

- Hány óra van?

- Hét. - Zsebkendőt vett elő, és letörölgette a haldokló homlokáról az apró verejtékcseppecskéket.

A nagybeteg asszony, valamivel később ismét kinyitotta a szemét.

- Annuska, hány óra van? - lihegte.

- Hét. Egy fél óra s itthon lesz Árpád.

- Előbb is azt mondtad.

- Néhány perc telt el azóta.

- Biztos?

A sógornője a haldokló homlokáról hátrasimogatta a haját.

- Kétszer táviratoztam neki, biztosan siet.

- Istenem... - rebbent fel a haldokló cserepes szájából a hörgésszerű sóhaj. Teste enyhén vonaglott a fájdalomtól, légzése kapkodó fújtatásként vonaglott.

- Megvárom... - hörögte, ám többre nem telt az erejéből.

A sógornője gyógyszert csöpögtetett egy kiskanálba, és a haldokló nyitott szájába öntötte.

- Ha most elalszom... - gurgulázott a hangja, mígnem egy nagyot nyelt, és megint elhallgatott. Remegő szája szélén sóhajfoszlányok vibráltak.

A sógornője az éjjeliszekrényre rakta a kanalát, s a haldoklót leste, akinek a körme tövig kifehéredett, csontváz vékony ujjai remegtek, lehetetlenül sovány arca csuromvizesen fénylett. Felvette a zsebkendőt a párna széléről, és megint megtörölte vele az arcát, amitől az újra kinyitotta a szemét.

- Hány óra van? - szakadt fel a hangja borús érzelmeinek kútmélyéből.

- Hét óra múlt öt perccel - válaszolta, könnyeit nyeldesőn a sógornője, miközben felállt, hogy másik zsebkendőt vegyen elő a zsebéből. Sósborszeszt locsolt rá, és azzal törölgette tovább a haldokló homlokát, arcát és a nyakát.

Az megint kinyitotta a szemét, és a sógornőjére szegezte.

- Ugye nem halok meg addig...? - bizakodott.

- Néhány perc és... - hirtelen elhallgatott. Felcsillanó szeme az ajtóra tapadt. - Árpád közeledik!

A haldokló, aki életének utolsó perceiben is csak a fiára gondolt, erre a várt közlésre tovább éledezett. Beteg szívének elernyedő izomkötegei, rejtett tartalékának utolsó morzsáit is felcsipegették. Merev érfalai kitágultak, légzése rendszeres lihegéssé rendeződött, fonnyadt arcára néma öröm aszalódott. Megbékélésre hajló gondolatai diadallá szelídítették előbbi halálfélelmét.

Vágó Árpád valósággal berontott a szobába. Az anyjához sietett, az ágya elé rogyott, és felzokogott.

A haldokló kinyitotta a szemét.

- Fiam... - repesett meglepően tisztán a hangja. Jobb kezét felemelte, hogy megsimogassa a fejét, ám az, gyenge mozdulat után, visszaesett a paplanára. A sógornője megrökönyödötten bámulta. Szemei az anyai szeretet eme végtelen mélységű és kiapadhatatlan kútját látva, könnybe lábadtak. Az előbb még haldoklott, most csoda történt: Erzsi nemcsak él, könnyezik, mosolyog, hanem beszél is. Ennyire erős lenne az anyai szeretet, amelyet ő sohasem ismerhetett meg? Megmerevedetten állt fölöttük, mint a sas, felülről a kifürkészhetetlen, örök természet titkai fölött.

- Ülj le! - kérte a haldokló a fiát. Mihelyt az a székre rogyott, végigcírógatta fátyolos szemével az arcát. - Ugyanolyan a nézésed, mint szegény édesapádé volt, akit pontosan húsz éve öltek meg a két testvéreddel együtt. Ugye nem felejtetted el ezt a napot?

Árpád zsebkendőt vett elő, letörölte a könnyét, és rábólintott.

- Hogy van, édesanyám? - terelte másra a szót, Árpád még ezerkilencszázhatvanháromban is így nevezte az anyját, ám a haldokló nem engedte mellékvágányra terelni a beszélgetés eredeti menetét.

- Néhány perc, esetleg egy fél óráam van hátra ezen a világon. - Légzése újra elnehezült, azért megint nyitott szájjal kapkodta a levegőt, mialatt újra megkérdezte: - Tényleg augusztus másodika van?

- Igen.

- Ezeken a napokon gyertyát gyújtottunk, én elmondtam az átkomat: Ha él szörnyű kínok között haljon meg, ha meghalt, vesse ki az anyaföld, ha gyereke, felesége van, végezzék úgy, mint az enyéim! Te letérdeltél, ökölbe szorítottad a kezedet, és utánam suttogtad. Húsz év alatt tizenkilencszer mondtuk el együtt!

- Augusztus másodika van. Akarja, hogy huszadszor is megesküdjem?

- Felejts el mindent! - Egy ideig küszködött a fájdalomával és a feltörő érzéseivel. Árpád megdöbbenően bámult az anyjára. Szíve összefacsarodott, keblét végső kétségbeesés szorongatta. A haldokló összeaszalódott arcán, kézzelfogható valóságként vigyorgott a halál le-

helete, mialatt tovább suttogta: - Egyszer az életfogytiglan is letelik, vagy amnesztiát kap a gyilkos. Aki állandó gyűlöletet szít, nem hagyja nyugodni az áldozatokat, sírjuk mélyén is megbolygatja őket. A gyűlöletet sohasem Isten sugallja, a mögötte álló erők gonoszak.

- A háborús bűnök nem évülnek el. Nem nyugszom, amíg el nem fogjuk a gyilkost. Ígérem, esküszöm, fogadom. Tizenkilenc után huszadszor is letérdelek...

Meg is teszi, ha a vértelen kéz, amely órától bénán pihent a paplapon, teljesen váratlanul fel nem emelkedik és meg nem markolja a fia kezét.

- Kötelességed a felejtés, mert az örökös gyűlöleteddel önmagadat is elpusztítod, fiam! Mindig szót fogadtál nekem, az utolsó kérésemet se utasítsd vissza!

- Szegény, jó anyám! - terelte a szót újra másra a fia. - Éjjel-nappal dolgozott értem.

- Életünk értelmét nem a hosszúsága adja meg, hanem a mélysége. Nem éltem sokáig, viszont szép, egészséges, diplomás gyereket neveltem, akiben tovább élek majd. Igen, fiam! A mélysége és a belőlünk kisugárzó szeretet. Erre, most s itt a halálos ágyamon döbbenem rá. Nincs helye tehát tovább szívemben a bosszúnak. Sokat küszködtem, mire sikerült lelkileg lecsendesednem. Az égre bízom, ahol minden egyes jajsztót feljegyeznek, és számon kérnek egykoron a bántalmazójuktól.

Árpád másodszor is az anyjára csodálkozott. Az az asszony mondja ezt, akit ilyentájt, mint vonulás előtt álló fecskéket szeptemberben, heves izgalom fogta el? Aki augusztus másodikán három szál gertyát gyújtott, és újra meg újra elmesélte az 1943 augusztus másodikának véres történetét? Letérdeltek. Az anyja összekulcsolta a két kezét, elmondta a szokásos átkát, miután ismét és ismét megesketette: nem nyugszik amíg meg nem találják az apja és két testvére gyilkosát, egyben az ő megszégyenítőjét. Addig nem nőül meg, olyan állást vállal, amely mellett alkalma adódik a gyilkos felkutatására, és segíthet a rendőrségnek...

Az anyja újra reá emelte, két megüvegesedő szemgolyóját. Az ajka megint mozgott. Ő közelebb hajolt, hogy jobban hallja.

- Húsz éve ez az első olyan nap, amelyen nem érzek bosszút, csak óriási megkönnyebbülést! Vond vissza te is a fogadalmadat, amelyet én sulykoltam beléd! Sokat vívódtam, mire végre rászántam magam erre a döntésre. Megvártalak, hogy közöljem veled ezt. Fogadj szót, és hagyj nyugodtan meghalni! Mondd meg Radnóczi Lacinak is, hogy a rendőrség se..., hagyják végre abba ők is! Ha eddig nem sikerült, ezután ne keressék!

Árpád az anyja kezére borult. A haldokló arcán alig észlelhető mosoly rebbent.

- Nösülj meg, és mesélj majd rólam az unokáimnak! - Hangja mélyről fakadó hörgéssé torzult, tartott rövid ideig.

Árpád feje, mint a megáradt, morajló patak, vészesen zúgott. Tor-kába görcs ugrott. Gyomra összeszorult. Anyja előbbi szavai seho-gyan sem értek bele értelmének erre-arra billenő mérlegébe.

Mire újra felemelte a fejét, az anyja lelke észrevétlenül kihátrált a múmiává aszalódott testéből, amely sárguló, őszi falevélle sodródva mozdulatlanul hevert a fagyos földön. A halott sógornője, Árpád nagynénje, csendesén melljük lépett, és lefogta a szemét.

Árpád lehajolt, még egyszer s utoljára homlokon csókolta az any-ját, azután melléje térdelt, és összekulcsolta a két kezét.

- Esküszöm - távolba meredő nézése, a múlt illatától elszédülten új-jáéledt, és egy pontra szegeződött -, édesanyám örökre lecsukódott szemére, mozdulatlan kezére, apám és két testvérem drága emlékére, mindenre, ami szent nekem, hogy megőrzöm az emlékét, és tovább kutatom apám és testvéreim gyilkosát. Mást mondott előbb, viszont az nem maga volt. Tizenkilencszer, csak a maga kérésére mondtam el, viszont huszadszor önként kiáltom világgá, hogy esküszöm!

Arra eszmélt fel, hogy a nagynénje megfogta a kezét.

- Menj át a szobádba! Én orvost hívok, közben beszólok a hulla-szállítóknak is. Addig írd meg a gyászjelentéseket! Maradt vagy tíz Jani bátyád halála után - alig egy éve halt meg -, azt hiszem elég lesz. Az asztalra készítettem.

Árpád teljesen összetörten, omladozón állt fel.

- Nem tudjuk, mikor temetik - hangzott kútmélyi mélységből, bele-esett vederként loccsanva.

- A dátumot hagyd ki!

Árpád még egyszer meg akarta nézni az anyját, ám a nagynénije, nem tudta mikor, leterítette egy lepedővel. Szíve mélyéből fakadó mély sóhaj után a szobája felé indult, a nagynénje az ingaórához lépett és megállította.

Bent a szobájában az ablakmélyedésbe állt, s kilesett az utcára, ám semmit sem látott, mert ebben a percekben minden megszűnt létezni körülötte. Gondolatai átokkarókká hegyeződtek, visszaszűrtak és reménytelenül a földhöz szegezték a mély gyással és kifosztottsággal átitatódott testét...

* * *

A temetést követő napon, Vágó Árpád a ruháit rakosgatta a szekrényben, amikor kopogtattak.

- Tessék! - szólt ki meglepődötten, ugyanis senkit sem várt.

Bagi Jani, legjobb barátja, régi középiskola, népi kollégista, s volt egyetemista évfolyamtársa lépett be. Ledobta a kezében lévő ruhát, és eléje sietett.

- Szervusz! Ah, de örülök neked!

Jani kegyeletteljes arcot vágva állt elébe.

- Megkaptam a gyászjelentésedet, el is indultam a temetésre. Képzeld: közvetlen Pécel után defektes lett a kocsikerekem. Hiába futkostam, nem kaptam másik kocsit. Ezért nem vehettem részt szegény Erzsi néni temetésén. Fogadd őszinte részvéteimet!

Kezet ráztak, és összeölelkeztek.

- Köszönöm, de mit kerestél te Pécelen s a környékén, amikor teljesen másik irányban laksz?

- Tanfolyamon vagyok. Sohasem bocsátom meg magamnak, amiért lekéstem a temetést, noha utolsó nap kaptam kézhez a gyászjelentést. A feleségem küldte utánam Pécelre. Össze is veszttem vele, amiért nem telefonon szólt át, de táviratozhatott volna is... Mi baja volt Erzsi néninek?

- Májdaganat. Hirtelen tört rá, mégsem a rák, a szíve végzett vele.

- Egyszer sem említetted, hogy beteg.

- Nem egészen egy hónap alatt végzett vele az a nyavalyás kór, mert jó... jó, rossz volt a szíve, de ha nincs daganata, jó ideig eléldégtelt volna azzal a gyenge szívével. Tegyek oda kávé, vagy előtte megisszuk a szokásos cs-vitaminunkat? - A cseresznyepálinkát nevezték így.

- Majd! - legyintette le Jani, miközben leült. - Sokan voltak a temetésen? Falusi vagyok, nálunk mindig megkérdezik.

- Kérésének megfelelően, a legszűkebb rokoni és baráti körben szándékoztunk eltemetni. Tizenöt gyászjelentést küldtem szét, de tudod, miként van? A háziak, meg az utcából..., szóval elég sokan összejöttünk.

- Jugóból? Hol is laktatok ti, Eszéken?

- Attól százötven kilométernyire egy isten háta mögötti tanyán, Pálinkás-pusztának neveztük. A legközelebbi település, Lipite, jó tíz kilométerre esett tőlünk. - Nosztalgikusan lesett maga elé. - Pálinkás-puszt! Már a helye sincs meg, felszántották. Jó, fekete búzaföldek. - Kinyújtotta a kezét, és a levegőbe markolt. - Ha jól összeszorítottuk zsír csöpögött belőle. Nem messze tőle új tanyaközpont épült. Az ottani állami gazdaság építette néhány éve. - Mély lélegzetet vett. - Mindenki meghalt, csak anya meg én maradtunk meg hírmondónak. Eddig ketten éltünk, most már - a hajába túrt -, csak én!

- Ki főz, ki takarít, ki tartja rendben a ruháidat ezentúl, mert, ha valaki: te tényleg két balkezes vagy ezekhez?

- A nagynéném, és egyébként is, mennyit tartózkodom én itthon?

- Nem élet ez így, pajtás! - Jani felállt. Az ablakhoz lépett. Mozgása szögletesnek, sőt kissé rángatódzónak tűnt, mint a legtöbb vezetőnek. Az ablakból, néhány jellegtelen pillantást vetett az utcára, aztán hátraarcot csinált, és élesen szembenézett a barátjával. - Sem hazád, sem meződ. Aludni munkásszállásokon, vagy koszos irodákban...

- Házaknál, sokszor, régimódi, magas dunnák között.

- Más házánál. Más asszonya mellett. Simogatni is csak más gyereket simogathatsz. - Szeme váratlanul felcsillant. - El sem képzeled azt az örömet, amikor a lányod önzetlenül átölel! És az a tudat, hogy van utódod, akiben tovább élsz. Tapasztalatból tudom, elhiheted nekem. Cigányélet ez, pajtás, akármit mondasz is!

Árpád is felállt. A vállát vonogatta, majd megfordult, és kiment a konyhába. Két üveg Családi sörrel és két pohárral tért vissza.

- Hideg. Annus néni tette jégre reggel. - Felbontotta az egyiket és töltött. - Szóval tapasztalatból tudod? - kérdezte meg váratlan, miután ivott s visszarakta helyére a poharát.

- Ha elfelejtetted volna, nős vagyok és van egy kislányom is.

Árpád oda sem figyelve, filozofikusan folytatta:

- Feleség, gyerek, család... Csengése van, mint a versnek, ritmusa, mint a zenének, tartalma, mint a jó regénynek. Kifejez valamit, mint a festmény, vagy a szobor, nekem mégsem ad választ semmire. Te tudod, miért vagy s küzdesz: a családért. Tudod, hogy mit akarsz, amíg én csak tapogatózom: ha megszülettünk, miért kell meghalnunk? Válaszolj nekem erre!

- Éppen azért, mivel megszülettünk.

- És a célok, azokkal mi lesz?

- Dolgozunk, élünk, szeretünk, felneveljük a gyerekeinket, gyarapodunk, aztán egy szép napon kampec - így mondta.

- S a célok?

- Nézd, Árpád! Mind a ketten népi kollégisták voltunk. Öt évig élünk, szívtuk a léggör, amelyet saját magunk teremttünk. Szép, nemes célokat tűztünk ki magunk elé. - Sört töltött s újra ivott. - Világrengető tervek... Igen ám, csakhogy azóta történt egy s más! Szmélyi kultusz végének borzalmai, ezerkilencszázötvenhat, a hatvanas évekbeli termelőszövetkezetek szervezése... Tudod, mit csinállok most, én a volt népi kollégista? Kifogom a szelet a vitorlájából, a hátára ülök, és lovagolok, vagy úszok, amint neked jobban tetszik.

- Nekem, óriási feladatom van. Mi az, te is jól tudod. Amíg nyakon nem csípjük azt, aki a megtorlóosztatot vezette, addig én, nem Vágó Árpád vagyok, hanem egy nagy bosszú. Véghossza nélküli szenvedély!

- Mert ugye szenvedésre születtünk, ezért olykor mi magunk gondoskodunk róla, hogy szenvedjünk.

- Mondj, amit akarsz, nevezd, aminek akarod, én ilyen vagyok. Igenis, tovább kutatok, puhatolózok, nem egyedül, a rendőrséggel karöltve, mígnem csak elcsípjük egyszer a pasast!

- A középiskolába színjelesre érettségiztél, nem beszélve arról, hogy elsőtől végig jelesen zártad az éveket. Végig kitűnő tanuló voltál. Az egyetemen vörös diplomával végeztél. Felnéztünk rád, irigyeltünk...

- Én - vette át a szót Árpád, miközben a társa töltött, és ivott - mégis a lehető legrosszabbat: a Dohánytermeltető és Fermentáló Vállalatnál utazó agronómusi állást választottam. Tudod miért?

- Hogy keresztül-kasul járhasd az országot. Kutathass az után az ürge után, holott ez egyáltalán nem a te dolgod, hanem a rendőrségé.

- Először is - vágott közbe ingerülten Árpád -, nevezd nevén: tömeggyilkos, többek között apám, két testvérem gyilkosa. Másodszor, nem én, hanem Radnóczi Laci rendőr százados, jó barátom vezeti a nyomozást. Harmadszor: így nevelt anyám, beleéltem magamat, életcélommá vált, mint kutyának a szaglása.

- Jó - torkolta le Bagi Jani -, negyvenhatban hazajött. Feller Andornak hívják, és Magyarországon élt. És, ha ötvenhatban disszidált?

- Saját szemével, szemtől szembe látta anyám, jóval a forradalom után.

- És, ha tévedett?

- Nevén szólította, mire ő hátrafordult s elmenekült. Miért?

- Te teljesen belediliztél! - Jani mind a kettőjüknek töltött. - Szenvedélyeddé vált, s futkosol, mint a vérbeli puskás a vadásztrófea után, ahelyett, hogy teljesen a rendőrségre bízna! A barátodra! Nem ismerem, biztosan rendes ember lehet. - Árpád nem válaszolt. Jani ivott, és megint töltött. Miután lerakta az üveget, összevonta a szemöldökét, és tovább beszélt. - Te... te - kapkodta a szavakat, míg nem kivágta: - reggeli holdban is az estét látod!

- Ha pesszimista lennék régen lemondtam volna a szándékomról. - Merőn nézte a barátját. - Az országban van. Régi neve ismert, Anyám majdnem összeütközött vele. Hogy mégsem fogták el eddig? Rendkívül jól álcázza magát. Nevet, címet változtatott, és mit tudom én miket csinált... - Mintha valamit látna, a távolba nézett, amiből a társa mit sem láthatott, ezért elbizonytalanodott. - Apámért, két testvéremért és harminchat névtelen emberért, akiket nemhogy az utó-

kor, lassan én is elfeledek. Elfeledek, de megbocsáthatok-e a halottak nevében a gyilkosnak?

- Előbb két testvérről beszéltél, azelőtt csak egyről meséltél.

- Anyám kilencedik hónapos terhes volt. - Felállt, és járkálni kezdett. - Nálunk augusztus másodika, immár huszadik éve az átok és a bosszúállás fogadalmi ünnepének számított. - Megállt a barátja előtt. - Anyám, a múlt év augusztus másodikán... látod, milyen a véletlen, pontosan augusztus másodikán halt meg, az utolsó titkát is felfedte előttem.

Ismét járkálni kezdett. Mély levegőt vett, és folytatta:

- A levegőben gólya kelepelt, a tetőkön galambok búgtak, egyébként rengeteg galambot tartottunk. Az udvaron tyúkok kapirgáltak, a falak tövében malacok túrtak. Az asszonyok vacsorát főztek. Most is érzem a lecsó illatát... Az öregek dohányt vágta a gangon, mert cigarettát, paklis dohányt évektől nem kaptak. Mi, gyerekek, ki libát, ki tehenet, ki anyadisznót... tereltünk haza a délutáni legeltetésről. A nap verőfényesen sütött, szinte remegett a levegő a melegtől. Mi kellett több a jókedvhez? Sohasem felejttem el, szép telkes ostort kaptam. Apám szerezte, vette vagy kapta valakitől, nem tudom. Éppen csattogtattam, amikor valaki elkiáltotta magát: jönnek a németek! Nem futottunk el, sőt eléjük rohantunk, és híven integettünk nekik. Pereces Molnár Tóni eléjük állt: Hejl Hitlerrel köszöntötte őket. Nem fogadták. Arcuk morcos volt, tekintetük fenyegetően vibrált, a mozgásuk pedig, miközben leugráltak, és körbevették a tanyánkat, durvának, mindenre elszánnak, félelmetesnek tűnt. Vezetőjük: magas, szőke s igen fiatal, magyarul is beszélő német tiszt, az a bizonyos Feller Andor volt.

- Honnan tudod a nevét?

- Anyám olvasta le a nevét, felhajtott, katona oldaltáskájának belsejéről. Tintaceruzával írta rá ezt a nevet. - Szemöldökét összehúzta, tekintete a múlt posványába süppedt. - Mindnyájunkat kitereltek, és sorba állítottak bennünket. Egyedül anyámat lökték félre, ugyanis, amint mondtam is, előrehaladott terhes volt. Én a sor végére, Menálkovics Jancsi mellé verődtem, amíg a testvérem, majdnem középen állt. A gyerekek, mi, mindannyian a szüleinkhez akartunk hú-

zódni. A nép, valamiféle ismeretlen félelmetes szertartásnak engedelmeskedve, keveredett és bomlott egyedekre... A nagy zűrzavarban váratlanul meglöktem Jancsit: szökjünk meg! Félreérthetetlenül éreztem, hogy nagy baj lesz. Ő csak a fejét rázta: Miért nem akarod? - erősködtem, mire ő visszasúgta: Mert félek... A felfordulás percről percre fokozódott, én ennek leple alatt, egyre közelebb lopóztam a házunkhoz. Egyik katona belém rúgott, és visszaterelt a többiek közé. Nem engedtem. Mihelyt elfordult, mást kezdett el rugdosni, természetesen menekülési ösztönömtől hajtva, a háta mögött észrevétlenül beszőktem a házunkba. Már bent jártam, amikor az első géppisztoly-sorozat felcsattant. Kétségbeesve, remegve lestem ki az ablakon. Három oldalról lőtték őket. Sárközi bácsi az ajtónk felé rohant. Közvetlenül előtte végzett vele a golyó. Sohasem felejttem el: Két kezét fel tartotta s előrebukott... Az asszonyok sikítottak, kik összeölelkeztek, kit a gyerekeikért futottak, a neveiket kiabálták, azok torkuk szakadtából ordítottak: anyu, édesanyám! Egymást taposva rohagáltak, menekültek... A férfiak, mint eldöntött, hatalmas kuglibábuk estek egymásra, mély baritonjuk, egyetlen hörgő kórussá satnyult. Kis Marika, legszebb lány volt a tanyán, véres arccal feküdt a legszélén. Sztankovics Ferkó arcát teljesen szétroncsolta a golyó... Sok mást is láttam, elmosódtak, csak az ő arcuk maradt meg bennem, igaz csak néhány pillanatig leskelődtem, szörnyűködtem, sírtam. Elképzelheted, mit éreztem? Apám, anyám, testvérem... - Nagyot nyelt. - A kéménybe, pontosabban a kürtőbe menekültem. A pitvarból, előszoba szerű létesítmény, jobbra is balra is ajtó nyílt. A lakásokba vezetett. Egyikbe mi laktunk, másokban Gál Pista bácsiék. A kürtő ajtaja is a pitvarból nyílt, szemben a bejárati ajtóval. Tavasszal libákat, kotlós tyúkokat ültettek, kerek, fűzfavesszőből készült kosarakba rakott tojásaikra, nyaranként, az egyetlen sparhelten, ki, mikor főztek, ezekben a sötét, kis helyiségekben, fény amennyi a kéményen beszűrődött. Télen húst füstöltek a kürtőkben, amelyik család, mikor vágott disznót. Szerencsémre teletűzdelték, keresztbe aggatott rudakkal. Ezekre akasztgatták a sonkát, a szalonnát, az oldalast, a kolbászt, később a disznósajtot... Nagyon nehezen jutottam el az első rúdig, ugyanis télen létrát állítottak oda, ám nyáron kivitték azokat a kaz-

lakhoz. A szó szoros értelmében a falon másztam, fel az első botig... rúdig? Mindegy, minek nevezzük. Egy biztos, sem előtte, sem utána nem sikerült volna, csak akkor. A halálfélelem, a menekülési kényszer, az élni akarás ösztöne adott erőt, ügyességet az egyébként lehetetlennek tűnő cselekményhez. A tíz körmömmel kaparászva, macskaszerűn másztam fel. Néha-néha vissza-visszacsúsztam. A szurok az arcomra, a nyakamba pergett a falról, valahogyan, máig sem értem, hogyan csak feljutottam... Az emberek lemészárlása után, mindent felégettek. A házakat, a disznóólakat, az istállókat, a tyúkólakat. Lelocsolták benzinnel, majd meggyújtották. A holttesteket beledobálták a tűzbe. Az ólak, de még az istállók is fából készültek, úgy égtek, mint a zsír, közöttük a testvérem és apám hullája...

Mialatt beszélt teljes valóságában átélte azt, ami ott hosszú órákig tartott. Szemében mély fájdalom ült, arca meg-megvonaglott. Hangja mutált, teste össze-összeremegett...

- A kémény, mert ugye a mi házunkat is felgyújtották, egyre jobban átforrósodott, végül valósággal pörzsölt a szurok. Középre húzódtam, de hát ott is nagyon átmelegedett a levegő. Alig kibírható hőség, a farom fáj, a rúd nyomta, a nyakam a hátam zsibbadt, szédültem, nemcsak a hőség vált egyre elviselhetetlenebbé, hanem a forró szurok bűze is marta a szememet, facsarta az orromat.

Megrázta a fejét, teste valósággal összeborzadt.

- Ma nem bírnám ki, az biztos! A falak összedőltek körülöttem, az a zörej, a porfelhőkkel, hamuval keveredett szikraeső..., borzalmas mit éltem át! Csodák csodájára a kürtő, amelyben baglyosodtam, szinte sértetlenül vészelt át a tüzet. Körülötte minden összeomlott. Az, mintegy toronyként, állva meredezett az égre, tanúskodva e szörnyű tett borzalmairól, átkozva a tömeggyilkosokat. Fokoznám még, de nem találok rá szavakat. Már pirkadt, mire kimerészkedtem. Le akartam ereszkedni a falon, de annyira elgémberedtek a tagjaim, hogy mint döglött madár az ágról, egyszerűen lepottyantam. Kezem, arcom megperzselődött, izmaim begörccsöltek s megmerevedtek. Úgy néztem ki, mint egy néger. Sokkos állapotban tengve lestem körbe: Mindenkit megöltek körülöttem. Házak, ólak... semmi sem létezett többé. Tudod, milyen érzés fogott el? Csodálatos, amiért én éltem,

ugyanakkor rettenetesen szörnyű. Sírtam, és aludtam, mintegy álmot éltem át, fogtam fel a történeteket...

Jani eddig feszülten hallgatott, most abban a hitben szólt közbe, hogy szerinte elkalandozott.

- Onnét a partizánokhoz kerültél. Egy hegyi barlangban éltetek.

- Igen. Menekülésem közben Jugoszláv partizánok közé sodródtam vagy inkább beléjük botlottam, akik között, amolyan mindeneként szolgáltam: olajoztam a fegyvereiket, segítkeztem a főzésnél, hordtam ezt, vittem azt, sebesülteket ápoltam, vettem részt, azaz bedobtak néhány kisebb ütközetekbe, miegymás. Ismeretlen erdők mélyén, valahol fent a legmagasabb sziklacsúcsok aljában. A sokféle náció között néhány magyar ember is akadt.

- Édesanyád? - terelte más útra a szót Jani.

Árpád megint sétálni kezdett.

- Amint mondtam: egyedül őt, félreállították. Persze, én erről akkor s ott semmit sem tudtam. Ő mondta el, évekre rá, itthon. A kilencedik hónapos terhes nőt, anyaszült meztelenre vetkőztették, nyakába, nagy fakeresztet akasztottak... Honnét szedték? Sem ő, sem én nem tudom, egyébként ezt is az a bizonyos Feller Andor tervezte ki, aki a büntetőkülönítményt vezette, aki parancsot adott a tüzelésre, akinek szavára tűzbe dobálták a holttesteket... Ezt mondta neki: szóról szóra betartottuk a nemzetközi vöröskeresztes egyezményeket. Eredj, vidd hírrül!

- Nem értem - állította meg Jani. - Mit vigyen hírrül?

- Hogy terhes asszonyokat nem mészároltak le. Útközben szülte meg a második testvéremet. Hol? Maga sem tudta. Lipiliben kapott ruhát, és orvosi ellátást, ahol is megtudta: soroksári volskbundisták is voltak közöttük, természetesen német egyenruhákban. Vezetőjük, jól olvasta le a nevét: Feller Andor. Ha valaki lelőtt közülük egy önkéntest, egy németért száz, egy árjáért ötven személyt lőttek agyon. Maga Hitler adott ki ilyen parancsot. Kiplakátolták, amit mi sohasem láttunk. Plakát, a Pálinkás-pusztán, ugyan! Azt sem tudtuk, mi az!

- Mégis, miért pontosan, vagy éppen titeket.

- Állítólag egy magyar valaki, lelőtt egy német katonát. Az hitték, hogy a mi kis pusztánk szín magyar település. A fenét volt az! Fele szerb, horvát, még dalmát is akadt közöttünk.

- Ott hagyta abba - figyelmeztette abban a hiszemben, hogy megint elkalandozott -, hogy Erzsi néni Lipiliben kapott ruhát és orvosi ellátást.

- Onnét Eszékre gyalogolt, majd felutazott Pestre. Ezt a lakást igaziból, csak a háború után utalták ki nekünk, ugyanis a lakóik elmene-kültek, és nem tértek többé haza. - Visszaült a helyére, és ivott. - Ezért tartottuk mi tizenkilenc kerek éven át, augusztus másodikát az átok napjának, és ezért nem nősültem meg eddig, ezért jártam az országot, ezért nem néztem előre, csak vissza.

- Helyes, hogy mindezt múlt időbe tetted, mert, aki a tegnap után nem tud a holnap felé fordulni, annak nincs jövője, Árpád! - Merőn bámulta a barátját. - Gyere ki hozzánk! Tsz-elnök vagyok, te lehetnél a főmezőgazdászom. Vagy legyél te is elnök a másik szövetkezetben! Ugyanis a falunkban két termelőszövetkezet van. Egyiknek én vagyok az elnöke. A másik közös gazdaság elnöke süket, beteges és szakképzettsége sincs. Új elnököt keresnek. Vállald el! Zseniális szervező vagy, játszva elvezetnéd azt a kócerájt.

- Azt hiszed, te vagy az első, amióta összepuszkoltunk a jugókkal, aki főmezőgazdász, meg tsz-elnöki állást kínál nekem?

- Összefognánk - folytatta Jani olyan hangon, amint abbahagyta -, eltüntetnénk az ellentéteket. Egy pásztor, egy akol, egyetlen járom, két ökör. - Árpád, mióta beszélgettek, most nevetett fel először. - Mert, amint tanultuk, a kapitalizmusban, csak három alapvető érdek van: Minimális bérért, maximális hasznót, ez a kapitalista érdeke. Minimális munkáért maximális bért, követeli a melós, a vásárló pedig minimális pénzért, maximális árut kér. Ezzel szemben a mi szövetkezetünkben, ahány paraszt, annyi érdek. Csak a jelszavuk egy: minden a miénk, szabad a lopás! Most isszuk meg a levét az erőltetett szövetkezetesítésnek. Ha te is ott lennél, mi lennénk az elsők, előbb a járásban, utána a megyében, majd az országban is. - Árpád a söröspoharát nézte, mialatt némán ingatta a fejét. - Jössz vagy nem? - pattogott végül Jani.

Árpád tovább ingatta a fejét.

- Szóval nem?

- Azt hiszem már beszélgettünk róla. Először is: én sohasem értettem egyet a tsz-ek erőltetett szervezésével, a túlkapásokkal. Keresztül-kasul járom az országot: láttam és hallottam is egy s mást. Mint afféle „titóistát” nem vettek fel a pártba, most meg én nem lépek be. Pártonkívüli tsz-elnök, ugyan! No de, hagyjuk ezt! Miért nem iszol?

- Majdnem én ittam meg az egész üveggel. - Mintha eszébe jutott volna valami, a társára bökött a szemével. - Igaz, hogy a termelőszövetkezetek is termelhetnek majd dohányt?

Árpád töltött. Jani ivott.

- Nemcsak a szövetkezetekben, a háztájiakban is. Most jártam a Földművelésügyi Minisztériumban, ugyanis engemet is beválasztottak a rendeletet előkészítő bizottságba. Holnap is bemegyek, sőt egész héten át, mindennap.

A második üveget is felbontotta, s töltött Jani poharába.

- Ugyanis, mi is szeretnénk dohányt termelni - magyarázta meg eközben Jani. - A búzánál biztosan jobban jövedelmezne. Nagyon munkaiigényes, viszont annyi asszonyunk van, mint a nyű, akiket főleg télen nem tudunk foglalkoztatni. - Ivott. Habos száját a keze fejével törölte le. - Ha aktuális lesz feltétlenül felkereslek. Ellenben - kaján mosolyával a barátja arcába csípett -, miért nem nősülsz meg?

- A nyáron - vonakodott Árpád, arcán halovány mosoly suhant át - a Balatonnál nyaraltam. - Két kezébe szorította a poharát, úgy tűnt, mintha a benne lévő italt melengetné. - Összefutottam egy nővel. Sok nővel találkoztam, olyannal soha.

- És? - sürgette meg a barátja, mert nem folytatta.

- Kölcsönös köszöntgetésen kívül egyetlen ép mondatot sem váltottunk. Lila fürdőruha, ragyogó alak, csodálatos arc, Madonna mosoly... Ennyi!

- De hülye vagy!

- Ő is visszafogottan viselkedett, én is. Ő is tartózkodó természetűnek tűnt, én is. Meg..., a fene tudja, miért nem jött össze a dolog,

- Mert nem is akartad. Mindig a férfinak kell kezdeményeznie, valamelyest magára adó nő mellett.

- Már-már azt hiszem - folytatta Árpád, miután ivott -, hogy beleszerettem. Ne is beszéljünk róla! Ábránd. Arról beszélgessünk, kivel találkoztál? - Volt évfolyamtársaikra célzott, amit Jani azonnal megértett.

- Emlékszel Fux Salira? - lerakta a poharát, és fennhangon nevetett.

- Nem régen találkoztunk. Dánoson akadtunk össze az állami gazdaság irodájában. Mi van vele?

- Két lábbal ment be a kórházba, és néggyel tért haza. - A végét elröhögte.

- Ez..., hogy lehet? Viccelsz? - előlegezte meg nevetését mosolyával, a jó vicc reményében.

- Látogatóba ment. A lépcsőn elesett, és eltörött a lába. Begipszelték, és két mankót nyomtak a hóna alá. Most is otthon kuksol. Nem látogatjuk meg?

- Szegény Sali - hötyörészett Árpád elgondolkozón.

- Legalább sétálunk egyet! - győzködte Jani nyújtózkodva. - Reggel ráérek. Te sem utazol vidékre. Ezt a sört még megisszuk, és elindulhatunk! Neked sem árt egy kis kikapcsolódás! - Magasra emelte a poharát. - Ha nem is bor, szegény édesanyád emlékére! - A távolba meredt. - Nagyon jó asszony volt, és milyen finom réteseket sütött!

- Tudod, mire kért a halálos ágyán? Hogy felejtsek el mindent! Az átkot, a fogadalmunkat, amelyet kisgyermekkoromtól belém sulykolt, nem azért, mintha nem értettem volna vele egyet felnőttek is. És kért, hogy nőüljek meg.

- Na látod - csapott le azonnal Jani. - Ezentúl a lila fürdőruhás nőt keresd, ne azt az ípsét! Bízd őt a rendőrségre, nem csak itt, amint említetted: a jugók is körözik. Nyilvántartják, ugyanis a háborús bűnök nem évülnek el.

- Ők nyomoznak, én csak segítek nekik.

- Húsz évig nem sikerült, azt hiszed a huszonegyedikben sikerül? Azóta ő is megöregedett, s a többi, s a többi. Ha esze van, nem tartózkodik Magyarországon.

- A tömeggyilkosságokat Jugoszláviában, egy isten háta mögötti tanyán követte el, német katonai egyenruhában. Szerinte: ki és miért keresné Magyarországon. Honnét tudná, hogy maradtak-e élve a ta-

nyasiak közül, egy testileg-lelkileg meggyötört állapotos asszonyon kívül. Hogy nemzetközileg körözik? Biztonságban él, hiszi...

- Anyukád, aki itt Pesten a nevéen szólította? Tízszer lelépett azóta, valahol külföldön bujkál.

- Az átkelő helyen figyelik, azonnal lefűlelik, ráadásul Izrael is kereszteti. Hallottál a bécsi központjukról? Ebben az országban kell, hogy bujkáljon, amint tudod, Kádárék Izraelt nem szívelik, amit ő is tud.

- A lilaruhás nőt keresd! Együtt nyaraltatok...

- Se név, se cím!

- Az üdülőben egy húszasért megkapod a nevét.

- Késő, hagyjuk!

- Utazz le! Neve, címe a vendégeknyvbén szerepel.

- Ne hagyjuk itt ezt a kis sört! - rázta le Árpád.

- Be akarsz rúgatni?

Árpád mosolyogva töltött s emelte fel a poharát.

- A közös barátságunkra!

- Meg arra a lila ruhás...

- Lila fürdőruhás...

- Lila, fürdőruhás nőre! Találd meg, és legyetek boldogok!

- Eltűnt, ezért nincs tovább!

- Akkor arra, hogy, ha már ennyire rátetted az egész életedet, találj meg azt a volskbundistát! Tényleg, megismernéd?

- Sohasem felejttem el az arcát.

- Mit tennél vele?

- Átadnám a legközelebbi rendőrnek.

Jani indulásra készen ropogtatta meg a csontjait, ám csak néhány perc múlva indultak el, ugyanis Árpád rendbe szedte magát, és beszólt Annus néninek is.

A ház előtt taxit kerítettek, és beleültek.

* * *

Peffer Sándorné, Kerkai Rita nemrégén ért haza. Éppen hogy átöltözött, bújt lenge otthonkájába, máris csengettek. Az ajtóhoz futott: a postás bácsi! - állapította meg ott kissé letörten. Mindig így szokta,

bedobja a levelet, csenget és tovább megy. Nem azért, mintha várt volna valakit. A kislányára az anyja vigyázott. Hamarosan érte meg, nem is értette, miért öltözött át. Megszokásból? Hazajönnék, és kezdődik minden előről, holott változatosságra vágyott, ami kizökken-
tené unalomig megszokott, monoton élete folyásának kerékvágásából. A szomszéd, a házmester, az utcabizalmi, esetleg a tanácstól valaki, netán vidéki rokon, vagy vadidegen... Mindegy, csak lenne már valaki, akihez szólhatna ebben a házban! Barátnője nincs, csak a leg-szorosabb munkatársai keresték fel olykor-olykor. Ilyenkor velük töltötte el az estét. Moziba a gyerekekkel járt, ezért csak olyan filmet nézhettek meg, amely egy ötéves gyereket is érdekelhetett. Színházba ettől is ritkábban mentek el, esetleg a bábosokhoz. Legutóbb a József Attila színházban a Pál utcai fiúkat nézték meg. Kis Rita nem értette, ő pedig már negyedszer látta.

Alig töltötte be a huszonötödik évét, nem csoda, hogy társaságra vágyott. Két éve él egyedül. A férje disszidált, ő pedig beburkolódzott a visszavonultság erősen szakadozott leplébe. Még a rendelői-
tézeti dolgozók részére kezdeményezett rendezvényekre is csak azokra ment el, amelyeken feltétlenül meg kellett, vagy illett megjelennie. Egy szép nő ugyanis, akit elhagyott a férje - tartotta -, még a szoknyavadászok körében sem számított csemegének, egyszerű prédának vélték. Ráadásul, ő szégyellte is, hogy a férje elhagyta. Visz-szahúzódóvá vált, magába zárkózott. Régebben azért nem ment el üdülni, mivel a gyereke kicsi volt, később pedig, amiért a férje disszidált. Hány, de hány férfival megismerkedhetett volna, közöttük azzal a csinos, magas, kisportolt alakú, komoly fiatalemberrel, aki a múlt nyáron - az eltelt öt év első balatoni nyaralásán - minduntalan őt leste, kísérgette, mégis a köszönésen, meg a kölcsönös szemezésen kívül, majdnem tíz nap alatt, egyetlen lépéssel sem jutottak többre. Kezdett volna ki vele, nő léte? Kedve igen, ám sem rutinja, sem bá-torsága nem volt hozzá. Kalandnak indult, végül mi lett belőle: a semmi ölelése. Mennyit gondolt rá azóta is! Rá igen, a férjére viszont az alignál is kevesebbet! Igaz, ő sem írt...

Majdnem a homlokához kapott.

- Hátha most éppen ő írt?

Nem dobbant meg a szíve, inkább megriadt. Félve nyitotta ki a levelesládáját. Óvatos sejtése bevált. Bárcsak ilyen szerencséje lenne másban is, például a lottón - vélte. Egyik kolleganőjével lottóztak közösen, hetenként ketten, egyetlen szelvénnel.

Két év óta először kapott levelet a férjétől. Ausztriában él. Többször üzent, de eddig nem írt.

Aközben bontotta fel, mialatt visszament a szobába. Gyorsan átfutotta, majd ledobta az asztalra.

Semmitmondó levél: Jól van, szépen keres, és a gyerek...

Eszerint csak a gyerek hiányzik neki!

Igaz, mielőtt disszidált sokat veszekedtek. De, miért disszidált, máig is sértette női hiúságát, emberi önérzetét. Hat évig éltek együtt. Kezdetben talán szerették egymást, ám Sándor eldurvulása miatt egyre jobban eljegesedett közöttük a viszony. Ő mégis hűséges maradt hozzá. Kiszolgálta, főzött, mosott rá, olyan rendet tartott a lakásban, mint az első osztályú szállodákban szokás. Most mégis, négy mondatban intézte el kettejük kapcsolatát:

- Mindent összevetve jó volt veled.
- Mi az, hogy mindent összevetve?
- Ha megnősnélnek, újra csak téged vennék feleségül.
- Én viszont nem mennék hozzád, az biztos!
- Nagyon hiányzol, várj rám!

- Nekem viszont te egy cseppet sem hiányzol. Várjak rád. Legyek hűséges, azt nem! A legelső férfival megcsallak! - Egyetlen percig sem gondolta komolyan, csak az elkeseredés, a dac ösztökélte ezekre a gondolatokra.

Ha lesz saját lakásom, márpedig hamarosan lesz, kihozatlak benneket: Téged - így nagy betűvel - és Ritát. Nagyon várom azt a napot - állt a negyedik mondatban.

Mennék is, főleg azok után, amit hallottam rólad az egyik ismerős kamionostól: máris felcsíptél valakit. Van bőr a pofádon, ezek után illyet írni?

Megfordult, és a tükör elé lépett.

Hát csúnya nő vagyok én?

Kerkai Rita arca szögletes, hosszú haja se nem szőke, se nem barna, átmenet e kettő között, szeme kék, orra kissé hegyes volt, ami rendkívül jól állt neki, ha nevetett. Arcán kis gödröcske keletkezett, amely szexepiles bájt adott, amúgy is erősen nőies lényének. Közepes természetű, igen jó alakúnak, mozgását sikkesnek, modorát finomnak tartották ismerősei. Összevetve mindent, több mint kellemes jelenségnek tűnt a női szépség színskáláján.

A tükör után visszaült a helyére, és átadta magát gondolatai előbbi méhzsongásának:

Sándor, egyik napon..., igen, igen pontosan emlékezem rá: szerda volt s délután, erősen feldúltan állított haza.

- Baj van! - megfogta a kezemet, és behúzott a konyhából, ahol főztem a szobába. Én a heverőre ültem, Sándor a fotelba rogyott... Nem, Sándor állt, vagy mégsem? Ő is a heverőn ült, hátát szokása szerint a díszpárnának döntötte, amiért nagyon haragudtam, akkor azonban nem szóltam rá. - A rendőrségről jövök.

- Csak nem verekedtél? - hebegtem, közben az arcát és a mozgását fürkésztem.

Ugyanolyan hangon s képet vágva folytatta:

- Tudod, ki hallgatott ki? Herczku, az a hülye román. - Értetlenkedően lestem rá, ő felugrott... Ahá! Most már világosan emlékezem, így volt: ült és felugrott. - Nem emlékszel rá - nézett rám merőn -, pedig sokat meséltem róla.

- Aki miatt ültél is? - rémlett fel később.

- Két hétig, vizsgálati fogságban.

- Ötvenben.

- Ötvenkettő tavaszán. Kőbányán a Műszénermelő Gyárban dolgoztam. Abban az időben végeztem el a vegyésztechnikumot. Már akkor is nagy komcsinak tartották. Balos volt, dogmás, és én a hülye, mégis jól beolvastam neki. A félórás mozgalom miatt gurultam be. Senki sem akarta, csak ő. Tízperces mozgalom, gílt, egyébként is évektől csináltuk, de hogy egy fél órát ráverjünk, azt már nem! Egy félórát? - hangsúlyozta. - A fenét! - A levegőbe öklözött. - Egy egész órát ráveretett. Kezdjük a munkát korábban, fejezzük be egy félórával később. Rákosi elvtárs javára, ingyen. Kint mindenki az öklét

rázta, bent azonban kussoltak, csak én nyitottam ki a pofámat! A szemébe mondtam az ökörnek: Ha a földre köpünk, rád gondolunk, mert már a gondolat is bűzlik, amely te neveddel függ össze. Tudod, mi lenne, ha az éjjel netán felgyújtánák a házadat? Senki sem oltaná, csak te! Mit ad Isten, aznap éjjel tényleg kigyulladt, ha nem is a háza, a garázsa.

- És eloltották: - élénkültem fel ösztönös kíváncsiságomtól ösztökélve.

- A tűzoltók, viszont engem másnap bekaszliztak. - Felröhögött. Cigarettára gyújtott, az sem csillapította le. - Tudod ki ez a Herczku? Egy... egy bicikliző típus: felfelé hajlong, lefelé tapos. Most megint hatalmat kapott, s máris megsuhogtatta fejem fölött a kivételezettek ostorát. Ha nem menekülök el gyorsan, a vége megint a hátamon csattan.

Én is felálltam, mert egyre jobban elhatalmasodott rajtam a félelem.

- Hogyan érted ezt a menekülést?

- Még ez éjjel disszidálok.

Csak tátongtam, szemem kimeredt, úgy nézhettem ki, mint a partra dobott hal.

- Ne beszélj butaságokat! - förmedtem rá végül is. - Beszélj komolyan!

- A legkomolyabban gondoltam.

- Csak így ripsz-ropsz, mintha Budakeszire mennél?

- Vegyszereket viszünk ki egy kamionnal...

- Te nem vagy kamionos. Nem is tudsz vezetni.

- Speciális szállítmány, én leszek a kísérője. - Mellém lépett, és megfogta a kezemet. - Fél Budakeszit kitelepítették. Katonatársaim, gyerekkori játszótársaim, sőt közeli rokonok is vannak közöttük. Azonnal kapok állást s lakást is szerzek, ahová titeket is kihozatlak.

- Tudod, mennyit ér ez az ígéret? Mint nyári ruha télen. Egyrészt nem engednének, másrészt nem is mennék.

Visszaültem. Arcomat a két kezembe tettem. Olyan hihetetlennek tűnt az egész, mint egy álom. Valósággal lebénultam. Sándor ezt látva, mellém telepedett, és megsimogatta a hajamat.

- Szóval ma éjjel elmegyek. Hivatalosan, útlevéllal, de nem jövök többé vissza.

- Csak azért, mert Herczku, meg te... - csíptem bele a szememmel is.

- Tudod, miért idézett be? Mert ugye felvitte Isten a dolgát, ő a főrendőr. Amiért felesküdt Szálasira. Miért, miért? S a többi száz-ezer katona? Eszi, nem eszi, ez van! Nem voltam-e nyilas, s más...?

- És nem voltál?

- Fél Budakeszit..., fenét, több mint a felét kitelepítették. Engem miért nem? Mit gondolsz, ha befészkelem valahová magamat, itthon hagynak, magnak?

- Szerintem csak a volt volskbundistákat telepítették ki.

- A rokonságom zömét kitelepítették, holott semmiben sem vettek részt. S azok, aki koruknál fogva sem lehettek volskbudisták? A nagyszüleimet...

- A nagyszüleid is soroksáriak? - kérdeztem közbe.

- Csak voltak, mert rá egy évre meghaltak. Nem bírták megszokni az új helyüket.

Rita férje Soroksáron született. Ott is gyerekeskedett. Budakeszire - sokat mesélt róla - a negyvenes években költöztek át, ő meg a szülei, vagy egyedül ő, erre már nem emlékezett.

- Herczku, vizsgálati fogság..., mégis megkaptad az útleveledet?

- Ezelőtt elutasítottak volna, most egyből megadták.

A fejemet csóváltam, és tovább háborogtam.

- Sem az útlevelelről, se másról nem tudtam.

- A gyárban említették, egyáltalán nem gondoltam komolyan. - magyarázkodott Sándor nagyon zavartan.

- Nem vagy őszinte! - hunyorogtam rá gúnyosan, és a fejemet ráztam. - Fénykép, úrlap, és a többi, hosszabb időbe telt.

Sándor megint felállt. Két kezét hátracsapta, és sétálni kezdett.

- Az utóbbi években, ki-ki alapon élünk. Te is a magad életét élted, én is.

- Te odamész, ahová akarsz, amíg engemet leköt a gyerek - folytogtam... Nem, nem így mondtam: a gyereked, mire ő..., igen már emlékezem, megjegyezte: a gyerekünk. Én tovább folytogtam: Akkor, miért csak én vagyok vele napestig, holott ugyanúgy dolgozom,

mint te. Emellett sütök, főzök, mosok, takarítok. Leporoltál egyszer is? Te szórakozhatsz, elmehetsz a haverjaidhoz, amíg én...? Annyira felidegesítettem magamat, hogy csak hápogtam.

Sándor apró kézmozdulatok közepette közeledett felém.

- Ne kezdjük előlről! - ingerkedett. Én néhány pillanatig a fejemet törtem: rakjak-e a tűzre, vagy nyeljem le, végül is tovább pöfögtem.

- Durva vagy, ismerd be, hogy durva vagy a házasesetben, meg egyébként is...

- Élünk mi egyáltalán házasesetet? - vetette a szememre.

- Ha így viselkedsz, az a kevés is sok - csattogtam tovább. - Ismerd be, másabb vagy, mint ezelőtt voltál!

- Feszültségben, félelemben élek. Ez a Herczku, meg sok más minden! - Mellém ült, és magához húzott.

- Mi az a sok más minden? - háborogtam, mintha most is hallanám, mennyire kihangsúlyozottan.

- Nem te, a politika. Mindent unok! Ne akard, hogy részletezzem!

Sándor egyre jobban haragudott erre a rendszerre, ezt én is tudtam, ezért nem forszíroztam tovább a dolgot. Az előbbi szándéka gyakorlati oldalára tértem.

- Nem félsz?

- Legálisan utazom ki. Ettől függetlenül, én gyermekkoromtól félek. - Megcsókolt, én tüntetőn letöröltem a helyét. - A félelem leghűségesebb kísérőnk, egyben ellenségünk. Meg aggódom is, amiért itt kell hagynom benneteket.

- Kell?

- Ne szépítsük, igenis kell! Ha, netán nem mennék, Herczku megint leültet.

- Nem teheti, törvényesség van.

- Nálunk - felugrott -, itt, ebben a rohadt országban? Megrendeznek egy házkutatást, jó, két tanút is hoznak, azonban azokat is ők választják ki.

- Tiltakozhatsz.

- Nem vette figyelembe a közbeszólásomat, tovább fújta a magáét.

- Meddig tart egy pisztolyt, vagy egy kompromittáló iratot becsempészniük a ruháim közé?

- Az ötvenes években megtehették, de most?

- Szerintük felesküdtem Szálasira. Miért, s most, ennyi idő múltán szedték ezt elő? Ezzel a hazugsággal mást is előszedhetnek. Torkig vagyok velük. - Újra leült, lábát kinyújtotta... Nem, nem, emlékszem, szinte most is látom: keresztbe rakta, fejét lehorgasztotta. - Itt van a házasságunk is! Jó, jó mindennek én vagyok az oka! Egy-két évig külön élünk, utána meglátod, minden rendbe jön! Nehéz lesz, a gyerekek..., apropó, hol van Rita?

- Anyuéknál, este megyek érte.

Sándor visszasüppedt előbbi állapotába.

- A sas egyetlen pillanatig sem töri a fejét, hogy miként juthat át a túlsó partra. Én sem. Ez a világ... - egyre feljebb és feljebb emelte a kezét -, szocializmus, kommunizmus! Egyetlen párt, egyetlen jelölt és mégis választani járunk. Cirkusz az egész! Képtelen vagyok ebben a rendszerben élni. Szabadságra vágyom. Szabad szólásra, szabad sajtóra, szabad kereskedelemre, többpártrendszerre! Nekem ezt jelenti a túlsó part. Ezért maradok Ausztriában...

Rita fejében elült gondolatainak előbbi légyzümmögése, visszasüppedt abba az állapotba, amelyből akkor zökkent ki, amikor elolvasta a levelet.

Odébb lökte a borítékot, és felállt. Sándorra gondolt, holott régen nem ő izgatta. Neki már akkor megmondta a magáét:

- Engem nem avattál be, mondhatnám: a hátam mögött intéztél el mindent. Meg is szökhettél volna. Annak is örülhetek, hálás lehetek neked, hogy legalább az elutazásod előtti órákban leereszkedtél hozzám, ezért tőlem ne várj véleményt! Ha annyira odalennék érted, most jelenetet rendeznék, megfenyegetnék a rendőrséggel. Helyébe azt mondom, és ezzel egyben tudomásodra hozom az irántad érzett érzelmeimet is: menj! Viszont ezt határozottan kijelentem, a szemed közé vágom: ezt a lépésedet válasznak tekintem. Nősülj meg, legyen élettársad, járjad tovább a magad útját, amint én is teszem majd! Amíg együtt éltünk nem csaltalak meg, ezután nem élünk együtt, tehát nem lesz kité megcsalnom. Ne feledd, te hagytál el engem, nem én téged!

A falnak dőlt, és sóhajtott.

Valójában az elkeseredés, a megalázottság, a kiszolgáltatottság beszélt belőlem, mert ha nem is olyan hévvel, mint kezdő házas korban, a karjaiba omlok. Azóta viszont sok víz lefolyt a Dunán, érzéseim vitorláját más szelek dagasztják.

Elkeseredetten rázogatta a fejét.

Ha kellett volna annak a férfinak a Balaton-partján, szól. Majdnem meztelen, egy szál, lila fürdőruhában járkáltam előtte nap s mint nap, és felélesztettem-e a férfiúságát? Az is lehet pap volt...

Felkacagott. Miután alaposan kikacagta magát, beszaladt a szobájába, átöltözködött, és elindult a kislányaért...

Több mint egy órát töltött a szüleinél: evett, és az anyjával beszélgetett. A levélről, mégis csak indulása előtt szólt:

- Levelet kaptam Sándortól. - A kislányát fésülte, mialatt csak úgy melleleg megjegyezte.

- Ezt te csak úgy... - a levegőt kapkodta. - Mikor?

- Miután hazaértem, éppen átöltöztem. Lényegtelen ügy, minek beszélnék róla?

- Két év után végre ír, ez neked lényegtelen?

Rita sóhajtott. Nem mélyről fakadt, inkább csak egy nagyot lélegzett. Válaszolni akart, azonban meggondolta magát. Ajkát összeharapta, fejét kissé hátrahajtotta, mintha azokban a hullámokban gyönyörködne, amelyeket előbb nyomott, hosszú, vékony ujjával a kislánya hajába.

- Nézd csak, nagymama, milyen jól áll nekem ez a két hullám!

Az anyja azonban csak egy futó mosoly erejéig nézett a kislányra.

- Mit írt? - kihúzta az anyja kezéből a kislányt, a szoba felé tolta.

- Menj egy kicsit a nagyapádhoz!

- Lement sörözni - nyafogta az.

- Akkor játssz egy kicsit egyedül!

- Megnézem Zsuzsit. - Legkedvesebb babáját nevezte így. Közben az anyjához fordult: - Mikor indulunk!

- Ne félj, szólok!

- Jó - kiáltott vissza lelkenedzőn, miközben a szobába futott. - Ne felejtse el!

A kislány eltűnt. Kerkainé felfokozott érdeklődéssel fordult a lányához:

- Nos?

- Jól van, szépen keres, és a gyerek... Engem - felrántotta a vállát, szájával rosszul sikerült grimaszt vágott - négy mondatnál intézett el.

- Mégis, mit írt vagy titok?

- Mindent összevetve jó volt veled. Ha még egyszer nősülhetnék, csak téged vennék feleségül. Várj rám! Ha lakásom lesz, márpedig szerintem nemsokára lesz, kihozatlak benneteket. - Élesen az anyja szemébe villantotta pillantását. - Kész, nincs tovább!

- Nem sok, de valljuk be: tartalmas mondatok.

Rita szemében, mielőtt válaszolt volna, különös színek gyűltek, arcára furcsa elszánás ült, mozdulatlan redőibe olyan elemek gyűrődtek, amelyeket az anyja sohasem látott az arcán.

- Anyu, én már nem szeretem Sándort - tört ki végül is.

Az anyja mélyen szántó pillantásokkal mérte végig a lányát.

- Igaziból ti sohasem szerettétek egymást. Sándor durva, szinte szadista volt, amíg te...

- A macskádra gondolsz? - Sándor ugyanis vandál módon kínoztatta az anyja macskáját, amit az többször is szóvá tett.

- A macska, igaz csak állat, de azért az állatokat is lehet sajnálni, nem? Viszont, én most nem erre gondoltam. Ha hiszed, ha nem, én félttem tőle.

- Sándor körül az utolsó időkben sok minden megváltozott. Zavaros ügyekbe bonyolódott...

- Ha Herczkura gondolsz, tévedsz! Apád jól ismeri. Valamikor egy szakszervezetbe tartoztak. Szerinte rendes, igazságos ember.

- Nem csupán rá - vágott közbe a lány -, úgy általában. Teljesen hátat fordított a rendszernek, holott ötvenhatig mennyire nagy párttag volt!

- Sándor nem olyan ember, akit orránál fogva lehet vezetni, hogy leírtak neki egy beszámolót és ő szépen felolvasta.

- Többről van szó, anyu! - Az utóbbi időben állandóan a kommunistákat szidta, és csak a Szabad Európát hallgatta. No de - legyintett -, úgy beszélünk róla, mintha érdekelné.

- Ugye, igazat mondtam? Te tényleg nem szeretted Sándort.
- Ez a meghatározás így nem jó. Már nem szeretem őt.

Az anyja is leült, ami nála azt jelentette, hogy valami fontosat szeretne mondani.

- Régen gondolkozom, apáddal is sokat beszélgetünk rólad... Nagyon bánt bennünket a sorsod, lányom! Sándor elment, egyedül pedig... - Egy ideig a lánya arcát fürkészte, azután, mintha eszébe jutott volna valami, váratlanul felemelte a hangját. - Ha hívna, kimennél hozzá?

- Szó sem lehet róla! - tiltakozott Rita élénk fejrázás közepette. Hangja, nemcsak kifejezőn, hanem meggyőzőn csengett. - Ha kacsalábon forgó kastéllyal várna sem mennék. Egyébként te is tudod, nője van. Részemre, volt, nincs és kész!

- Akkor menj férjhez!

- Ehhez előbb el kellene válnom.

- Mi sem könnyebb! Már az első tárgyaláson elválasztanak benneteket. A szentszék is felbontaná a házasságotokat. Indok nélkül hagyott el téged és saját lányát.

- Utána szereznem kellene egy férfit, férjet - folytatta Rita előbbi hangján -, de kit? Nőtlen férfi gyerekkel, nem igen vesz el nőt.

- A házban van egy özvegyember. Állandóan érdeklődik utánad.

- Az a nőcsábász? Leselkedik, mint valamennyi nő után.

- Fogtechnikus. Rengeteget keres. Szép lakása van. Magas és nem csúnya férfi.

- Igazi vén kujon! Kalandra vágyik, én nem, főleg vele! - Elgondolkozón nézett a távolba. - Ha talállok olyan férfit, akit szeretek, mert ide Sándor, oda Sándor, egyszer csak férjhez megyek!

- Minél előbb, lányom!

- A férfi nem ruha - nevetett közbe Rita. - Leakasztok egyet a fogasról, és kész!

- Keress valakit!

- Ha akad valaki jó, ha nem, akkor sem dől össze a világ! - Felrántotta a vállát s tovább bámult maga elé.

Az anyja az ujjaival játszott, mialatt tovább fontoskodott.

- Bízd a véletlenre, mert sokszor a véletlen a legjobb rendezőmester. Én is véletlenül ismertem meg apádat. Nem csoda hát, hogy hiszek a véletlenben.

Rita szemei felcsillantak. Sohasem beszéltek erről a szülei, most izgatottan várta a folytatást.

- A huszonötös villamoson utaztunk. Egymás mellett álltunk. Természetesen nem ismertük egymást. A Városligetbe mentünk. Esett az eső, ezért esernyőt is vittem magammal. A villamos hirtelen fékezett, később tudtam meg: egy lovas kocsi kanyarodott eléje, majdnem összeütköztek. Apádnak estem, jól megütöttem a bokámat. Az ernyőmet leejtettem, apád felvette, és gúnyos mosoly kíséretében felém nyújtotta: Parancsoljon, madám!

- Madám a... - mai napig sem tudom, miért, de nagyon begurultam. Kikaptam a kezéből az ernyőmet, és a hátára vertem vele.

- Csak vicceltem - nevetett s nehogy még egyszer végighúzzak a hátán, kicsavarta a kezemből az ernyőmet.

- Én is csak viccből vertem a hátára. - Mindenki rajtunk nevetett. Apád visszaadta az ernyőm és úgy eltűnt szégyenében, mint a kámför. Leszállt-e, vagy csak kihúzódott a peronra mai napig sem kérdeztem meg tőle. - A visszaemlékezés enyhe pírja egyre jobban megszínesítette az arcát. - Aznap újra összeakadtunk. Apád egyik bokorban lapult, csupa véresen.

- Mi történt magával? - ijedtem meg. Odafutottam, és leguggoltam melléje. - Megverték vagy...

- Vagy - vágott a szavamba cinikusan, holott alig tudott beszélni.

Aznap tüntettek a Városligetben. A vasasok szervezték. Apád régi vasas szakszervezeti tag, résztvett a tüntetés szervezésében is. Megkardlapozták.

- Mit csináltál vele? - sürgette meg Rita, mivel néhány pillanatra elhallgatott.

- Hazacipeltem. Két megállónyira laktam onnét, doktor Nagy Ákos vezető orvosprofesszornál cselédeskedtem. Különálló kis lakásban laktam a kertben, ahová apádat is elrejtettem. A professzor urat kifogástalan embernek ismertem, tartottam, viszont a méltóságos asszony kifejezetten boszorkány volt.

- Segített végül is az a bizonyos jószágos professzor?

- Három napon belül kikezelte. A negyedik napon hazament. Ott-hon rendőrök várták, és letartóztatták. Két hónapig ült a gyűjtőfogházban. Miután kiszabadult egyenesen hozzám jött, és megkérte a kezemet.

- Te pedig repesve a karjaiba omlottál.

- Tudod, hol laktunk? Egy dohos, vizes pincelakásban. Kifejezetten nyomorogtunk, mégis boldogan éltünk.

Közben a kislány visszajött a konyhába.

- Mikor megyünk haza? - nyűgösködött az ajtóban állva.

- Anyukám, egyik kolléganőm meghívott. Nem ígértem biztosra... Most, itt a konyhában határoztam el. Vigyáznál két napig Ritára? A kolléganőm ugyanis vidéken lakik.

- Ami azt illeti előbb is szólhattál volna.

- Nem hiszed el, hogy itt s most határoztam el?

- Hol laknak? - Az anyja is felállt.

- Rétság. Állítólag nagyon szép hely. Hegyek, tó...

- Igaz is, nagyon rád férne egy kis kikapcsolódás.

- Néha valósággal vágyom a társaságra. Nevetgélés, beszélgetés, egy kis pletyi... Érted?

- Kirándulást terveztünk, de oda máskor is elmehetünk. Menj nyugodtan! Csak nem férfi van a dologban?

- Kati sokat regél a bátyjáról. Nőtlen, és állítólag csinos. - Közbe-nevetett. - Egyetlen pillanatig se hidd, hogy miatta megyek el.

- Hátha ez lesz az a nagy, véletlen találkozás! - Szemében sokat sejtető mosoly bujkált. - Menj, mozogj! Szép nő vagy, sok férfinak megakad rajtad a szeme.

- Amióta Sándor itt hagyott, csak egyetlen férfi tetszett...

A kislánya megint hozzábújt, és megrázta a kezét, amiért is elhallgatott.

- Menjünk! - nógatta az anyját, aki megsimogatta a haját.

- Azonnal indulunk. - Újra az anyjához fordult. - Holnap tizenegyig dolgozom. Összekapom magam, átszaladunk, és innen megyek ki a pályaudvarra.

- Odatalálsz, mármint Rétságára?

- Kati mindent elmagyarázott. - Visszalépett, megcsókolta az anyját, s máris indultak hazafelé...

Otthon egy férfi várta az ajtóban. Felmutatta a rendőri igazolványát, és megkérdezte: - Peffer Sándorné?

- Igen - ütközött meg Rita. Lábai gyökeret vertek, arca megnyúlt.

- Beszélni szeretnék önnel!

- Tessék! - Kinyitotta az ajtót, és előreengedte.

Bent a kislány, valamiféle veszélyt sejtve, egyetlen lépést sem téve, hiába küldte, szorosan az anyja mellett ácsorgott.

- A férjéről van szó - kezdte a nyomozó.

- A férjemről? De hiszen... - annyira megriadt, hogy elhallgatott.

- Néhány adatra lenne szükségem. - Rita félelme, mialatt a nyomozó noteszt vett elő s belelapozott, tovább dagadt. - Ön Peffer Sándorné, született Kerkai Rita?

- Én is Rita vagyok - szólt közbe a kislány.

- Tényleg? Látod, ezt nem írtam be ebbe a noteszbe - s megsimogatta.

- Az osztrák rendőrség néhány adatot, információt kér. Például, hol tartózkodott a férje 1945 után?

- Itt Pesten. Leszerelt, és végig egy helyen dolgozott.

- Kőbányán a Műszérmelző Gyárban. Nem volt volskbundista?

- Ha az, régen kitelepítik, viszont Szálasira felesküdt, tudomásom szerint... - Szavai egyre félénkebbekké váltak. Tenyere izzadt. Zseb-kendőt vett elő a táskájából, és letörölte. - Csak nem csinált valamit?

A nyomozó tovább lapozott a noteszében.

- Peffer Sándor Budakeszin született?

- Soroksáron, de Budakeszin lakott a szüleivel együtt, ugyanis átköltöztek.

- A katonaságról nem beszélt? Ha igen, mit?

- Soha. - A nyomozó a szája szélét vonogatta. Azért-e, mert gondolkozott, vagy nem hitte el, mindenesetre magyarázkodásra készítette. - Tényleg nem mesélt róla. Ha kérdeztem, kitért. Politikai ügyről van szó?

- Nem.

- Belekeveredett valamibe?

- Azt hiszem.

- Mert ráismernék. Itthon is ilyen izgága, minden lében kanál volt.

A nyomozó mindent beírt a noteszébe. Miután végzett az utolsó bejegyzéssel is, megint Ritához fordult:

- Mondjon valamit a férje politikai magatartásáról!

Rita, ha akadozva is, mindent elmondott, amit tudott: Herczkuval történt esetét, letartóztatását, politikai s emberi pálfordulását, disszidálása előtti beszélgetésük lényegét, azt a levelet is megmutatta, amelyet most kapott tőle...

A nyomozó, miután mindent leírt, még két kérdést tett fel: Sándor katonaidejére, külföldön élő barátaira, rokonaira vonatkoztak, majd elköszönt, és elment.

Miután becsukódott mögötte az ajtó, Rita nem azon törte a fejét, ami most a nyomozó és közte lezajlott, hanem, hogy igazat mondott-e, mielőtt hazajöttek az anyjának?

Ennek jegyében még egyszer átfutotta a férje levelét. Miután az elolvasott sorok egyetlen hírt sem pengettek meg azokból az érzelmes dallamok szövegéből, amelyeket valaha a férje iránt érzett, rájött, hogy egyáltalán nem szereti már, tehát igazat mondott az anyjának.

II.

Vágó Árpád a Nyugati pályaúdváron ácsorgott. Jegyét már megváltotta. Kezét hátracsapva, az egyik pavilonnak dőlt. Pefferné Kerkai Ritát, a nyári balatoni, lila fürdőruhás, csodanőt a szemben lévő pavilon üvegtükrében pillantotta meg. Lába a földbe gyökerezett, teste kővé meredt, arcára puha mosoly riant. Egy ideig megátalkodva bámulta, majd megfordult és a szerelvény felé siető nő nyomába szegődött, mert - határozta el -, ha nyáron el is engedte, most nem szalasztja el a találkozásukat! A Balaton mellett, gyermekkori tragédiájából származó gátlásossága, amelyet a népi kollégiumban sem hevert ki, visszatartotta a közeledésétől. Többször rámosolygott, a nő enyhén viszonozta, majd, mint a jó partjelző, lest jelzett a zászlójával, és ő egyetlen lépést sem tehetett többé feléje. Eddig csak hitte, hogy a Balaton mellett beleszeretett, most, amint a nő előtte járt, meg is bizonyosodott róla. Szíve hevesen vert, lélegzete apró szuszogássá szakadozott. Feje elzsibbadt, mellét olyasféle melegség öntött el, amelyeket csak különös alkalmakkor érzett: lakodalomban, temetésen, jutalomosztásnál, vagy a Kiváló Dolgozó kitüntetés átadásakor...

A csarnok legvégén, közvetlenül a külső vágányok előtt, az aszszony váratlanul megállt, lerakta a bőröndjét s olyan mozdulatot tett, mintha a nyakába akarna ugrani, holott csak közelebb lépett, és a szemébe nevetett.

A férfi - ő maga dőbbenve meg a bátorságán - elkapta a kezét.

- Tudja, hol pillantottam meg? A bazárpavilon üvegtükrében. Megfordultam, és...

- Követett - csilingelt a szép nő hangja. Úgy beszélt, mint régi ismerőssel.

- Bocsásson meg.

- Maga mindig ennyire visszafogott? A Balatonnál is... Vallja be, ki akart kezdeni velem, de nem mert.

Rita ugyancsak elképedt a merészségén. Sohasem tett ilyet. Mi történhetett vele? Csak nem szerelmes ebbe a férfibá? Megdöbbenése azonban csak néhány pillanatig tartott. A képzeletbeli, színpadi fi-

gyelő másodszor is rászólt, mire ő újra átváltozott színésszé: Ne akarj többnek látszani, mint amilyennek valójában látszol! - jutott eszébe egy nemrég olvasott idézet, ugyanis most nemcsak többnek érezte magát, mint máskor, hanem másabbnak is.

- Fogja a kezemet, hebeg, ahelyett, hogy bemutatkozna! - Ugyanis a férfi teljesen megkukult. Csak nézte, hűledezett. Rita megint felnevetett. - Mondja meg gyorsan a nevét, mert kérdezni szeretnék valamit!

- Vágó Árpád vagyok - ütötték pofon a saját szavai, mire végre felébredt, és ő is felnevetett. - Családi állapotom nőtlen. Foglalkozásom mezőgazdász. Munkahelyem a Magyar Dohánytermeltető és Fermentáló Vállalat, e hónap végéig, mert elsejétől kezdve a Mezőgazdasági Minisztériumban dolgozom. Lakásom: Tűzoltó utca...

- Nehogy az egész életrajzát elmondja. Még ha a személyzetise lennék, de én szimpla egészségügyi dolgozó vagyok! - nevetett közbe Rita. A kezét nyújtotta: - Pefferné Kerkai Rita. Egy kislányom van. A férjem disszidált. - Visszahúzta a kezét. - Mondja meg, legyen szíves, melyik a külső kilences vágány?

- Csak nem Vácra utazik?

- Tovább, Rétságra. Ismeri azt a vonalat?

- Az egész országot bejártam, főleg azokon a részeken fordultam, fordulok meg, ahol dohányt termelnek. - Az órájára nézett. - Öt perc múlva indul. Siessünk!

- Maga is? - képedt el Rita.

- Azon a vonalon, ha nem is Rétságra. Elkísérhetem?

- Miért ne, ha tényleg azon a vasútvonalon utazik?

Sietve tették meg az utat. Rita haja lobogott, melle hullámozott, arca kipirult, szeme csillogott. Kifejezetten élvezte a helyzetet.

A férfi az egyik kocsni előtt megállt.

- Ide, ha nem dohányzik!

Az asszony a lépcsőre lépett. Szoknyája szűknek bizonyult, ezért féloldalt lépett fel, ruhája így is majdnem a combja tövéig felcsúszott. Pirongva lesett a férfirra, aki önkéntelenül felnevetett:

- Fürdőruhában oda sem, viszont, ha a nők szoknyája felcsúszik azonnal zavarba jönnek.

Rita előresietett. A kocsiban egymással szemben, az ablak mellett helyezkedtek el.

- A korábbi vonattal akartam elutazni, viszont ennek csatlakozása van Diósjenőn a rétsági vonattal. Egyik munkatársnőm hívott meg - csacsogta felvillanyozódottan. - Holnap délutánig leszek náluk. Ez az első utam a Balaton után. Se mozi, se színház, semmi! A gyereket anyukám vállalta el erre a két napra. Nagyon szeretem a kislányomat, azonban néha, mi tagadás, jólesik egy kis kikapcsolódás.

Egy öreg és egy fiatalember ült le melléjük, ám a fiatalember azonnal felugrott, táskáját otthagya, átment a dohányzó fülkébe, kártyázni a társaihoz. Az öreg pedig az orrára húzta a kalapját, és máris elaludt. A vonat éppen akkor indult el, amikor az elsőt horkantotta.

A két fiatal összenevetett.

- A kikapcsolódás mindig jól jön, főleg, ha idegfeszítő munkát végez - jegyezte meg Árpád, miután legyűrte az öreg horkolása miatti derűjét.

- Rendelőintézeti laboráns vagyok. Száz-százötven betegünk is összefut naponta. Képzelterti mi van ott, vérvételkor? Tömegnyomor. - Minden átmenet nélkül a férfi szemébe nevetett. - Ha nem mondja meg, hogy mezőgazdász, még mindig papnak vélem.

- Miből gondolta ezt? - szegezte neki a kérdését igen derűsen.

- Egy férfi - nevetett tovább Rita -, aki tíz napig figyel, les epekedve egy nőt, szemez vele, kerülgeti, de megszólítani nem meri. Fogadom, ha most sem kötök magába, még mindig követ. - A szomszédos padra mutatott. - Vagy onnan les.

- Általában tartózkodón viselkedem, nemcsak a nőkkel, mindenki-vel. Már-már gyáva vagyok.

- Szerintem inkább vizsgálódó. Egyrészt jó, mert mély gondolkodásra vall, másrészt... - Az elsuhanó tájat nézte egy ideig. - Newtont, tudja, azt a híres csillagászt, egyszer megkérdezték: Minek köszönheti, hogy ő fedezte fel a legtöbb csillagot? Nagyon egyszerű, válaszolta, én többet vizsgálódom, mint mások. Maga még nem fedezett fel csillagot?

Valósággal csiklandozta a legyűrhetetlen jókedve, miközben, ingerlőn, kacéran a férfira nevetett.

- Júliusban, a Balaton-partján, magát.

Rita elpirult. Amióta megpillantotta a férfit, úgy viselkedett, mintha kicserélték volna. A férje két éve hagyta el, azóta most, először érezte magát nőnek: számítnak, ravasznak, kacérnak... Több férfi kerülgette, azok azonban - vélte -, csak átmeneti hím vágyaikat szándékoztak kielégíteni, teltkarcsú testével. Viszont ez a férfi mindegyiküknél különb, így vagy úgy másabb, mint a többiek. Amint elnézte: arca fénylett, ajka remegett, szeméből kézzelfogható érzelem sugárzott. Ha tagadná sem hinné el, hogy nem szerelmes belé, ami felvilanyozta s enyhe részegségként járta át a testét. Örült neki, de valahogyan szégyellte is magát.

- Miket mondd maga nekem! Egészen zavarba hozott - rebegte végül is.

Hangja ragyogott, ugyanakkor erősen visszafogottnak tűnt. A férfi az ablak felé fordult. Azon a terven törte a fejét, amely most bontakozott ki agyának tekervényeiben, amelyet ha törik, ha szakad, ma mindenképpen valóra vált... Már a második állomást is elhagyták, amikor Árpád ismét megszólalt:

- Ha két éve él egyedül, akkor a férje nem ötvenhatban disszidált? - kérdezte annak a gondolatsorának folytatásaként, amelyen eddig törte a fejét.

- Hivatalos kiküldetésbe utazott ki, és ott ragadt.

- Sajnálja? - önkéntelenül tört fel, mégis célzott lövészként csapódott be a nő szívébe.

A szép és fiatal asszony felváltva ráncolgatta a homlokát és vonogatta a vállát.

- Cseppet sem sajnálom, sőt! - elgondolkozva húzta fel a vállát s a szemöldökét. - Nem, örülni azért nem örülök neki! Hogyan is mondjam? Ha nem megy ki, előbb-utóbb elválok tőle, de nehogy azt higgye, hogy én küldtem el! - Hátrahajtotta a fejét, és a fülke homorú boltozatú mennyezetét nézte. - Egyre jobban eldurvult. A gyengédséget, mint fogalmat, az utóbbi időben teljesen elfelejtette. Önzés, nagyképűsködés, erős képmutatás... ezek jellemezték a kedvest. - Saját magával viaskodón folytatta: - Azelőtt is ilyen lehetett, csak rejtgette, mint a gondolatát, hogy lelép. Az idő azonban a legtartósabb

zománcot is megeszi. Minél jobban lepergett, annál jobban kiütközött alatta a rozsdá. - Felállt, és a nyitott ablakba könyökölt. A férfi követte. Karjuk összeért, Rita azonban nem húzta odébb, mialatt tovább beszélt. - Nem szép dolog az ilyesmit elmondani a saját férjemről egy idegennek, mégis kikíváncozott belőlem. Belépett a pártba. Különböző tisztségeket töltött be ott, ötvenhatban mégis elsőként tüzte fel a nemzeti színű szalagot a mellére. Ne értse félre: nem a piros a fehér, a zöld szín miatt mondom, de tudja mit jelentett ez azokban a napokban, főleg egy párttagtól? Kétszínűséget. Szemináriumot vezetett, otthon mégis a Szabad Európát hallgatta. Olyan elvet hirdetett tehát, amelyben maga sem hitt.

- Pedig, aki valamilyen elvben hisz, annak nemcsak hinnie, hirdetnie kell azt, hanem magának is tisztának kell lennie, mint a tálnak, mert piszkos tálból az egyébként jól fűszerezett és gusztusos falat sem ízlik.

Rita élesen a férfiba fúrta a tekintetét. Sohasem látta ennyire közelről. Árpád ugyancsak megcsodálta Rita, szinte kislányosan tiszta bőrét s arcán, a szája széle fölötti bájgödröcskét, amely valósággal lenyűgözte.

- Egyébként nem ivott, nem nőzött, politikai okokból ment ki. - Legyintett. - Ne beszéljünk róla! Nem azért, mert, mintha valamilyen sebet szaggatna fel bennem, egyszerűen nem érdemli meg.

Rita haját a szél előbb körülcsavarta, majd a férfi arcába fújta, amittől egyre jobban és jobban megszedült. Sohasem érzett nőn ennyire eredeti illatot, szívében olyan ünnepélyes zenét, csak most. Nősülésre sosem gondolt, most - érezte -, örömmel eleget tenne anyja kérésének, ha ez a nő lehetne a felesége! Hosszú percek teltek el így, közben nemcsak a kezük, a testük is összeért.

- Vigyázzon, mert a szemébe megy valami! - óvta Ritát, hallgatása után a férfi. - Korom, szikra, elvégre gőzmozdony húzza a szerelvényünket.

- Behunytam, maga is hunyja be és hallgasson!

- A férjére gondol?

- Másra. - Megmarkolta a férfi karját, és félre nem érthető mozdulatokkal megszorította. - Nem mindegy? Hallgasson!

Továbbra sem engedte el, amiről Árpád arra következtetett, felbolydult, dús érzelmvilágának apró bolyaiban, hogy Rita is szereti őt, ami végtelen boldogsággal töltve el, mindenét átjárta, mint az akácvirág illata...

Így érték be Vácra, ahol Rita váratlanul visszaült a helyére.

- Meddig állunk itt? - kérdezte, miközben az órájára lesett.

Öt percig.

- Nekem azt mondták, hogy nyugodtan leszállhatok meginni egy pohár málnát. Állítólag a fél szerelvényt lekapcsolják. Mozdonyt is másikat, kisebbet kapunk...- Megtorpant. - Jó helyre szálltunk?

- Ha nagyon szomjas, leugorhatok egy üveg Almuskáért.

- Almuskáért?

- Sohasem kaptam ebben a talponállóban más üdítőitalt.

- Köszönöm, nem kérek! - A férfira sandított. - Maga, hová utazik?

- Egy-két állomásig elkísérem, ha megengedi.

- Nagyon diplomatikusan válaszolt.

- Ismerős ezen a vonalon?

- Most járok erre először.

- Akkor, minek mondjak állomást? Úgysem mond a neve semmit. Nagymaros, vagy Nógrád, nem mindegy?

- Legyen igaza - csiklandozta a jókedv tovább Ritát.

A szerelvény megrándult, és a vonat alig érezhetőn, hallhatóan siklani kezdett a vaspályáján. A következő percekben nem beszélgettek, úgy tettek, mintha egyre jobban belemerülnének gondolatiknak kusza szövevényeibe, holott nem szöttek ők semmit, csak szívük rózsaligetének madárfüttyös nászát hallgatták... Már a Vác utáni állomást is elhagyták, amikor másodszor is betoppant a kalauz.

- Maga hová utazik? - fordult azonnal Ritához.

- Diósjenőre, ott átszálllok a rétsági szerelvényre.

- Ahhoz át kellett volna szállnia a szerelvény hátsó négy kocsija valamelyikébe, amelyet kisebb mozdony vitt tovább, egészen Balassagyarmatig.

- Miért nem szólt? - Nézéséből kisugárzó szemrehányása, nemcsak a kalauzra Árpádra is vonatkozott.

- Bocsánat, asszonyom, én szoltam, hogy Vácon át kell szállnia a szerelvény hátsó kocsija valamelyikébe. Láthatja, még az arcára is emlékszem - mentegetőzött a kalauz.

Göd alsón, közvetlenül a megálló előtt történt. A kalauz a jegyeket kezelte. Rita azonban a nagy tolongásban, mert többen is készülődtek a leszálláshoz s maga a kalauz is sietett, nem hallotta jól. Árpád is közbeszólt: ismerem a vonalat... Ilyenfélét, ezért nem is figyelt igazán a kalauzra. Igaz, Vácon is megkérdezte: jó helyre szálltunk, de most az is csak tudata alatti sejtésnek számított, ahhoz képest, amely most kikristályosodott az értelmében.

- A következő állomáson leszáll - javasolta a kalauz -, onnét a tizenegyötössel visszamegy Vácre! - felhúzta a vállát, és sajnálkozó taglejtésekkel odébb ment.

Rita közelebb hajolt Árpádhoz, hogy feltűnést kerülön a fülébe súgja:

- Készakarva csinálta?

Az rábólintott. Olyan szemekkel nézett Ritára, hogy nem kérdezte a miértjét, ugyanis a férfi tekintetének enyhe villogása többet elárult mondanivalójából, mint egy dagályos magyarázkodás.

- Várnak, megígértem nekik... Otthon a gyerekem... - hebegte furcsa hangsúllyal, amelyből a férfi ezt olvasta ki: Megértem magát, csak egy kicsit váratlanul ért. Nyíltan is megmondhatta volna!

- Nem rokona, csak kolléganője. A gyerekére pedig holnap estig a szülei vigyáznak. - A vonat fékezett, a férfi felállt. - Szálljunk le! - sürgette meg Ritát.

- Hol vagyunk? Érdeklődött az, miközben kissé vonakodva a férfi után indult.

- Nagymaroson.

Leszálltak. Rita körülnézett. A férfi egyik kezével a bőröndjét fogta, másikkal a nőbe karolt, és ellenállást nem tűrön maga után húzta.

- Hová visz? - ellenkezett az, néhány lépés után, most már valódi megütközés kíséretében.

- Az autómhoz. Itt áll nem messze.

- Jól eltérített. Mint a regényekben: egy-két csel, elrejtett autó... - A férfiba döfte a tekintét. - Mi lesz a következő lépés?

- Rétság, ugyanis átviszem oda.
- Ezt, miért nem mondta meg őszintén?

A férfi nem felelt. Tovább ment. Rita még mindig vonakodva követte. Az autó mellett a férfi lerakta a bőröndöt, a zsebébe kotort, kulcsosomót vett elő, kiválasztotta a megfelelőt, és beleillesztette a zárba.

- Üljön be! - kérte az asszonyt, miután kinyitotta az ajtót.

- Tudja, hogy nagyon haragszom magára - közölte Rita, miután már mind a ketten bent ültek a kocsiban. Szeme, miközben szembefordult a férfival, úgy vágott, mint éjjel a felvillantott fényszóró.

- Neveessen rajta egy nagyot! Mert, amint meglátszik valakin, hogy előzőleg veszekedett, az is észrevehető, ha nevetett. Micsoda különbség! Ezenkívül, ha nevet sokáig fiatal marad, viszont, ha veszekszik...

- Maga sem marad mindig fiatal - élcelődött Rita.

- Neveessen, mint egy jól sikerült tréfán szokott. Mert, mi történt valójában? Becsaptam? Ez durva kifejezés lenne arra, ami valójában történt. Ha előre megmondom, hogy itt áll az autóm és átviszem Rétságra, kétes szívességnak véli, és nem fogadja el. Én pedig mindenáron beszélgetni szeretnék magával, ehhez pedig idő kell.

- Ne bagatellizálja el a dolgot! Akaratom ellenére, csúnyán átverve, visszaélve járatlanságommal térített el. A vonaton tiszta tálról papolt. Nos, én nem vágok vissza ugyanazzal az éllel, viszont maga a jövő hónaptól a minisztériumban dolgozik majd! Szerintem nem a műveltségünktől, nem a képességeinktől függ, hogy vezetőivé vállunk-e másoknak, egyedül a cselekedeteinkből lehet megítélni ezt! - Lesújtó nézése közben rázogatta a fejét, hallgatott el.

- Bocsásson meg.

- Ha egy nő - folytatta valamivel felengedettebben az -, önként odaadja magát a férfinak, az szerelem, viszont, ha a férfi erőszakkal, csellel, fondorlattal teperi le, erőszak, amelyet a törvény is bünteti.

A férfi bűnbánón meredt maga elé, miközben fordított egyet a slusszkulcsra. Csak akkor szólalt meg ismét, amikor a kocs kiért az utcára.

- Szeretem magát. - Nem nézett az asszonyra, az utat figyelte. - Huszonnyolc éves vagyok. Eddig nem gondoltam a nőülésre, ugyanis bizonyos fogadalom kötött. Most, ha maga hozzám jönne feleségül, két kézzel kapnék rajta. - Sebességet váltott, ezután a társára pillantott. - Legyen a feleségem, Rita!

A szépasszony a táskája után nyúlt. Papírt s tollat vett elő, valamit ráírt a papírra és visszarakta a táskájába. Utána hátrahajtotta a fejét, szemét behunyta, a szája szélét harapdálta s hallgatott.

- Nem válaszol? - sürgette a férfi később.

- Maga szerint ez olyan egyszerű? Igen, nem és kész? A házasság nagyon komoly dolog. Egyébként is maga nőtlen, én viszont még nem váltam el a férjemtől.

Jobb oldalon földút tűnt fel. A férfi váratlanul rákanyarította a kocsiját. Rita az autó zökkenésére figyelt fel. Szétnézett, de egyetlen mukkot sem szólt.

- A kocsí a vállalatomé - magyarázkodott a férfi. - Egy hete kaptuk. Azelőtt váltva, hol vonattal, hol motorral, esetleg busszal utaztunk vidékre. Sajnos egy hét múlva, mivel a minisztériumban dolgozom majd, le kell adnom. Kihhasználva az alkalmat, kiugrok a szőlőmbe, ugyanis van egy kis szőlősöm is a hegyen. Eredetileg odaindultam. Egyébként majdnem mindig ott töltöm el a hét utolját. Így is előbb Rétságán leszünk, mintha vonattal utazott volna oda.

Rita felnevetett. Fejét továbbra is az ülés támláján tartotta, csak féloldalt figyelt a férfit.

- Mit nevet?

- Majd a hegyen megmondom.

- Nem haragszik, amiért letértem az útról?

- Számít az valamit?

- Nem élek vissza a helyzetével. Egyetlen ujjal sem nyúlok magához.

- Reméltem is - kacagott.

- Miért nevet ki? - Megfogta a nő kezét. - Szeretem. Bármire, örülségre is képes lennék magáért! A nyáron elszalasztottam, mert ne tagadja: én is tetszettem magának, elképzei mennyit szidtam magam? Most nem engedem el, csak úgy!

A férfi egyik keze az asszony combjára „hullott”. Az felvette és visszarakta a kormányra.

- Vigyázzon, mert könnyen az árokban kötünk ki. A kocsi sem a magáé, én sem. Ha bajunk esne magát büntetnék meg. - Derűs szavainak résébe némi kacérság, női rafinéria is belefészkelte magát.

- Maga nagyon szép nő, Rita. Az első látásra megtetszett.

- Az utat nézze, ne engem!

- Az alakja és az a lila fürdőruha!

- Mégsem mert megszólítani.

- Gátlásos vagyok, a tanulás, később a munkám meg... - hirtelen elhallgatott.

- Meg!

- Egyszer azt is elmesélem.

A további utat ugyanúgy tették meg, mint a vonaton. A tájat nézték, közben-közben egymásra pillantottak, s amikor tekintetük pajkos madárkái egymásnak ütköztek, mint a ketten felnevettek.

- Ugye nem haragszik? - faggatta tovább a férfi, egy ilyen alkalom után.

- Csak jó pofát vágok ahhoz, amit úgysem kerülhetek el.

- Mondom: egyetlen ujjal sem...!

- Tudom - vágott közbe a nő -, egyetlen ujjal sem nyúl hozzám. El is várom. - Hirtelen kiegyenesedett. Kissé oldalra fordult, majdnem szembe a férfival. - Miért hangsúlyozza annyira, hogy egyetlen ujjal sem ér hozzám? Ennyire csúnya vagyok?

Árpád elkapta a térdét és megszorította.

- Kínoz vagy játszik velem?

Rita visszahúzódott az előbbi helyére. Árpád tovább beszélt:

- Egyszerűen nem ismerek magamra. - Kinyújtotta a nyakát, és a tűkörbe lesett. - Én lennék az? Csípjem meg!

Rita belecsípett.

- Törlesztett?

- Azt hiszi, én ugyanaz vagyok, aki voltam? Játszok, nevetgélek, incselkedem magával, holott inkább sírnom kellene.

- Miért kellene magának sírnia?

- Mert - újra hátracsapta a fejét, ajkát összeszorította, egy ideig hallgatott. - Azt hiszi, jó lesz ez magának s nekem?

- Rita, ez a mai nap csak egyszer jön el, többé soha!

- Ezzel azt mondja, hogy csak ma, többé...! - háborgott Rita, nyitva hagyva a mondatát.

- Ha ugyanarra gondolunk - szakította meg a férfi -, örökre.

A hegy alá értek. Árpád lassított, majd megállt.

- Innét gyalog megyünk fel! Siessünk, mert hamarosan indulnunk kell vissza! Ámbár... - a kocsija elejéhez lépett, felnyitotta a motorház födelét, és a motort nézegette, piszkálgatta. - Mintha ki-kihagyott volna...

- A második csel! - Kivette táskájából a papírt, amelyre még az álomáson írt egy szót, és a férfi elé tartotta.

- Motorhiba - olvasta az fennhangon.

- Más is lesz. Leírom! - Másik papírt vett elő, arra is írt egy szót.

Árpád, miután az asszony visszarakta a papírt, hirtelen átölelte.

- Szeretlek. Mindenre képes lennék érted, csakhogy megkapjalak.

- Előbb feleségül kértél - tegezte vissza -, most meg sima megkapásról beszélsz? - Nem húzódott vissza, sőt ő is a férfihoz simult.

- Igenis, feleségül veszek. Ne is menjünk feljebb! - Kissé eltolta magától az asszonyt. - Úljél vissza!

Lecsapta a motorház födelét, s az ajtóhoz lépett, de mielőtt kinyitotta volna az asszony elkapta a kezét.

- Menjünk fel a hegyre!

Szó nélkül ballagtak fel a hegyoldalon. A fákat, a bokrokat kiirtatta a termelőszövetkezet, majd az alaposan előkészített, megforgatott talajba szőlőt telepítetett, ezután kiparcellázták és jó pénzért eladták. Vágó Árpád is vett egy részt. Közvetlenül az erdő mellett, az utolsó csíkot. Kis gyalogút vezetett fel a faházhoz, amelyet már ő állítatott fel, közvetlenül az erdő szélén... Miután felértek, Rita elismerően lesett szét.

- Gyönyörű a kilátás! Lent, rétek, kis ligetecskékkel, közöttük a Duna kanyarog. Távolban hegyek, és mennyire magasak, mintha a felhőkig érnének...

- Maradj itt holnapig! - kérte teljesen váratlanul a férfi.

- Várnak... Megígértem nekik - révedezett a hangja döntést mérlegelén, miközben a nézése engedékenységre hajlón csillogott a férfira.

Árpád, mintha erre építette volna fel a további szavait.

- Nem erőltetlek, viszont nagyon örülnék neked.

- Maradok! - vágta rá pillanatnyi habozás után Rita, szinte felujjongón. - Van valami ennivalód, mert nagyon éhes vagyok ám!

- Kolbászt, szalonnát, néhány konzervet: májast, vagdalt húst, szardíniát... mindig tartok fent. Kenyeret - a fejéhez kapott -, lent hagytam a kocsiba. - A zsebébe kotort. Kulcsot vett ki, amelyet Rita kezébe nyomott. - Nyisd ki az ajtót! Nézz szét, én lefutok a kocsihoz.

Megfordult és máris elrohant... Mire ismét felért a kenyérrel, Rita mindent kinyitogatott, kiszellőztetett, sőt ki is takarított egy kicsit. Az erdő szélén egyik nagy bükkfa alatt kis asztalka állt. A székeket farönkök helyettesítették. Megterített... A férfi mindezeket elismerően vette tudomásul, jó ízűn dicsérte, miközben egy üveg bort helyezett az asztalra.

- Saját termés.

- Mind megisszuk?

- Előbb ezt, utána a többit.

- Le akarsz itatni?

- Nem egyszerre gondoltam - nevetett. - Annyit iszol, amennyi jól esik. Szalonnát, kolbászt?

- Ha megengeded, én töltöm be a háziasszony szerepét! - Leült, és a férfira bazsalygott. - Mit kérsz?

- A kezedet. - Megfogta, az ajkához vonta és megcsókolta.

- Sorjában! Előbb letegezted. Na jó, én is visszategeztelek, holott nem ittuk meg a pertut.

A férfi bort töltött a poharakba.

- Másodszor találkoztam veled - emelte fel, nyomban utána a poharat -, arra igyunk, hogy több nem válunk el!

- Előbb pertut igyunk! Szervusz - szeme csillogott, arcára csábos mosoly ült, arcán a kis, bájjödröcske, újra elő villant, olyan kecses, látványos volt most, mint falusi terek közepén, búcsúkor, sok vidám perc ígéretként a körhinta. Rózsaszínű ajkait, miközben a férfi felé csücsörítette, felajánlkozón megcuppantotta. Árpád valósággal bele-

harapott. Már-már úgy látszott, hogy Rita végleg elgyengül, és teljesen átadja magát a csókolózás vad örömének, amikor váratlanul elkapta a fejét.

- Ne annyira mohón! - A férfit nevetett. - Előbb eszünk, azután jöhet a lánykérés! - Továbbnevetett. - Azért eszünk előbb, mert ha mégis kikoszarználak, elzavarsz, és én éhesen bolyonghatok az erdőben.

Nevetése kissé mesterkéltnak és visszafogottnak, s gyötrődőnek tűnt, mint az önmagával küszködő emberé.

Árpád felbontott egy konzervdobozt. Rita előbb a férfi kenyerét kente meg májkrémmel, utána a sajátját. Nem sokat ettek, a szalonához, meg a kolbászhoz hozzá sem nyúltak.

A férfi ismét bort töltött a poharakba.

- Remélem, most már elkezdődhet a lánykérés.

- Várj még! Mondd, hogyan került a kocsid az állomásra, amikor te a vonattal utaztál velem erre a helyre.

- A társam hozta ide, ugyanis itt laknak a szülei. Megbeszéltük, hogy az állomáson hagyja, ne kelljen kilométereket kutyaagolnom. Kenyeret is hoz, a kocsihoz meg, ugye két kulcs van. Egyik nála, másik nálam. Holnap érte megyek, és vele, veled együtt kocsizunk vissza Pestre. Kielégítő a válaszom, és megkérhetem végre a kezdet?

- Mesélj magadról valamit!

- Agronómus vagyok.

- És vidékre jársz. Mondd, mit csinálsz te vidéken.

- Amint a vonaton is meséltem: dohánytermeltető szakember vagyok. Kiválasztom a földet, amelybe a dohányt palántázzák. Intézkedek a palánták leszállításáról, amelyeket központi telepen nevelnek fel, később a növényvédelméről: mikor, mivel permetezzenek, porrozzanak. Közben rendszeresen ellenőrzöm a növények ápolását, kifogásolok, intézkedek..., végül a termést átadom a felvásárlóknak. Dióhéjban ennyit.

- Miért választottad a vidéket, ha egyszer Pesten laksz?

- Ennek hosszú sora van.

- De tragikusan mondtad.

- Az is.

- Kíváncsivá tettél, mesélj! - hajolt közelebb a nő.

A férfi teletöltötte a poharakat, ezután felállt, de azonnal vissza is ült.

- Meg sem kérdeztelek, hogy tölthetek-e neked? Igaz, te alig ittál.

- Később! Egyébként nagyon finom a borod.

Árpád újra felállt, a vastag törzsű fához lépdelt, és nekidőlt.

- 1945 előtt Lipik mellett, egy kis tanyán: Pálinkás-pusztán laktunk. Lent délen, régi Bácskában, ma Jugoszláv terület. Apám kasznár lé-tére, éppen olyan béres volt, mint a többiek. Előzően Wilmannak, így hívták a földesurunkat, egyik pesti gyárában dolgozott, édesanyám-mal együtt. A gyár leégett. A munkásokat, néhány kivételével, akiket Wilmann magával vitt Bácskába, közöttük a szüleimet is, szélnek engedte. Szüleimnek, mivel ebben az időben igen nagy volt a mun-kanélküliség, nem igen adódott más választásuk.

Visszalépett az asztalhoz, félig kiitta a borát, és utána töltött.

- Te nem iszol? - fordult nyomban Ritához. - Nem ízlik? Előbb jó-nak mondtad.

- Finom is, de nem akarok berúgni.

Árpád az egész pohárral kiitta, majd visszament az előbbi helyére és folytatta:

- Enni- és innivalónk bőven akadt. Lakásunk egyszobás, földes, mestergerendás s a többi. Aztán jött a háború. A pusztánkról senkit sem hívtak be katonának, holott harmincnyolcan laktunk ott, zömé-ben katonaköteles férfiakkal. Fele... ha magyar, a többiek: szerbek, horvátok, de akadt egy-két dalmát is. Tiszta magyar település talán nem is létezett azon a részen, csak feljebb. A magunk életét éltük, senki sem zavarta a nyugalmunkat, noha néha be-betévedt egy-egy oldalkocsis német, három tagból álló őrség, éjjelenként néhány parti-zán. Biztosan hallottál a híres Jugoszláv partizánokról. Sem azok, sem a németek nem bántottak, zavartak meg minket. - Leült, a szép-asszonyt bámulta egy ideig, majd legyintett. - Nem részletezem. Egyszer, honnét, ki tudja, egy kommandó, részben magyar volskbundisták szállták meg a tanyát. Teljesen váratlanul csaptak le ránk. Körbekerítették a tanyánkat, utána, se szó se beszéd kizavartak

mindenkit az udvarra. Jól figyelj most! Egyetlen mukk, vádbeszéd, indoklás nélkül, géppisztolyokat szegeztek ránk, és kettőnk kivételével mindenkit lekasztoltak.

- Mégis, miért? - rémüldözött Rita. Előzőleg is ámulva figyelte a férfi minden egyes szavát, most el is sápadt. - Ez... ez szörnyű!

- Állítólag orvul agyonlőttek közülük egyet. Hol, nem tudom. Biztosan nem a Pálinkás-pusztaiak voltak. Egy németért száz, egy árjáért ötven civilt koncoltak fel, lőttek agyon. Állítólag magyar ember lőtte le azt a németet. Talán magyar településnek vélték a tanyánkat, nem tudom. A különosztagot egy Feller Andor nevű soroksári volskbundista, német tisztte átvedlett katona vezette.

- Te, hogyan menekültél meg? - kíváncsiskodott Rita.

- A nagy zűrzavarban visszaszöktem a házunkba, és felmásztam a nyitott kürtőbe. Amikor már senki sem élt, mindent felgyújtottak, a holttesteket, köztük apámat és a testvéreimet beledobálták a tűzbe. Majdnem porig égtek, mind a harminchatan.

- Előbb harmincnyolc lakóst mondtál.

- A harminchetedik én vagyok, a következő anyám, ő ugyanis terhes volt. Mezítelenre vetköztették, nyakába keresztet akasztottak, és kiverték a határba. Útközben szülte meg a harmadik testvéreimet, aki természetesen meghalt. Anyám nem emlékezett rá, hol hagyta el. Engemet a partizánok karoltak fel. Másfél évig éltem, dolgoztam közöttük... Anyám visszaszökött Pestre. A nagynéném fogadta be, később átköltözött a szomszédos lakásba, ahonnét elmenekült a lakó.

- Anyukád nem él?

- Ez év augusztus másodikán halt meg, pontosan a huszadik évforduló napján. - A szép s reszkető asszonyra szegezte a tekintetét. - Tizenkilenc éven át, valamennyi augusztus másodikán letérdeltünk s megátkoztuk azt a bizonyos Feller Andort. Tizenkilencszer esküdtem meg rá, hogy előkerítjük: mi és a rendőrök. Sajnos nem sikerült. Rendőrségi, nemzetközi körözés, különféle nyilvántartások a volt volskbundistákról, Vöröskereszt, hirdetések..., mindent megpróbáltunk. Személyesen kerestem fel az ország településeit. Semmi! Pedig itthon van, mert édesanyám egyszer megpillantotta, és üldözte is...

- Szívesen segítenék, de hogyan? - csúszott ki segítőszándékként a szép nő száján.

- Ha a feleségem leszel. - Felnézett a nőre. - Egyébként tovább keresem. Bár, mi tagadás belefáradtam a meddő kergetőcskézésbe. Szegény anyám sem él, nincs ki unszoljon. Unsoljon? Halálos ágyán kifejezetten kért, hogy hagyjam abba. Egész eddigi életemet rászántam. Ezért nem nősültem meg, ugyanis a család csak zavart volna. Érted?

Rita rábólintott. A férfi tovább beszélt.

- Huszonnyolc éves vagyok, ezért nem dobálózhatom az évekkel. Anyám végakarata is az, hogy nősüljek meg. Meg is nősülnék, ha te lennél a feleségem.

- Sétáljunk! - állt fel váratlanul Rita, és a kezét nyújtotta.

Kézen fogva indultak el az erdő felé, ám Árpád néhány lépés után váratlanul megállt.

- Nem válaszoltál.

- Hallgass! - könyörgött az asszony. - Ne rontsd el ezt a gyönyörű varázst, amely körülvesz bennünket.

- Mindig kitérsz az egyenes válasz elől!

- Pszt! - a férfiba karolt, és maga után vont.

Jó fél óráig sétáltak. Rita vadvirágot szedett, csokorba fonta. A férfi követte, csak hogy ő koszorút készített belőle, és az asszony fejére rakta. Össze-összeölelkeztek, két ízben csókolóztak is, szólni viszont egyetlen mukkot sem szóltak egymáshoz. A fák között, egyre közelebb és közelebb settenkedtek a cikcakkos szélű fekete felhők. A levegőt földöntúli fény lengte át. A felhők alól, vörös, lila, citromsárga színekben sziporkázott a nap, körülöttük a tisztáson, ismeretlen eredetű, édes illat terjengett...

- Menjünk vissza, mert elázunk - törte meg a közékük telepedő csendet, mindezt látva, aggódó szemekkel fürkészsze az eget Rita.

Előrerohant, a férfi utána futott, de csak a ház előtt érte utol. Elkapta a kezét, és megcsókolta. Rita hozzá bújtt, s azzal a mosollyal lesett fel rá, amelyet a szép nők annak a férfinak tartogatnak, akit szeretnek.

- Kérhetek tőled valamit? - súgta eközben.

- Nos?
- Itt alszom, de nem veled.
- Én úgy tisztellek, mint egy szentet.
- Tudom, egyetlen ujjal sem nyúlsz hozzám - vágott vissza élcesen, némi fellengzést belekeverve, majd újból a férfihoz simult. - Egyszer úgy is a tiéd leszek, senkié, csak a tiéd, de ne most!

Összeölelkezve léptek be a faházba. Árpád kifejezetten boldognak érezte magát, mint ezelőtt soha. Nem zene szólt a szívében, nem is ünnepnapnak számított az, ami most közöttük történik, hanem maga a tökéletes boldogság járta át a testét, noha Rita előbbi szavai nem estek valami jól kiéleződött férfiúi vágyainak.

- Hol aludhatok? - kacérkodott váratlanul Rita.
- A helyemen. Én összetolok két fotelt. Régiek, a rúgók kiállnak, viszont jó szélesek, én azokon alszom.

Rita ágyazni kezdett.

- A holnapi program? - érdeklődött eközben.
- Beljebb sétálunk az erdőbe, és szétnézünk a szőlőmben.
- Mikor dolgozunk, mert ugye te, ma azért jöttél ide fel?
- Dolgozni ilyen nagy ünnepen?
- Miféle ünnepen?
- Kell ennél nagyobb ünnep, hogy te meg én...
- Kedves vagy.

Miután Rita, mind a két helyen megágyazott, a férfihoz fordult:

- Álmos vagyok - nyűgösködött mesterkélten. - Nézd csak! Teljesen besötétedett.

- Ne gyújtsunk lámpát?
- Van?
- Petróleumlámpa s gyertya.
- Egyiket sem! - Odébb lépett. - Vetkőzöm. Fordulj el, amíg be nem bújok az ágyba!
- Semmit sem látok. Te hol laksz?
- Miről jutott eszedbe ez? - hötyörészett a szép nő.
- Ha netán, megszöksz az éjjel, hol keresselek?
- Hová mehetnék. Hátunk mögött, előttünk erdő, meg a vihar is ki-törhet.

- Elmentek a felhők, nem lesz vihar.
- Azért még eshet. Esőben bolyongjak?

Árpád is lefeküdt.

- Én a Tüzoltó utcában lakom. Üllői úttól balra a negyedik ház. Nincs is több olyan régimódi ház, mint a miénk, azon a részen. - Egy ideig hallgatott. - Ha nem akarod a címedet megadni, ne mondd meg...

- A jövő héten feltétlenül jelentkezem nálad. - Néhány pillanatnyi szünet után váratlanul megkérdezte: - Te, az a Feller...

- Legalább most ne beszéljünk róla!

- Ha mégis, mondjuk, már a jövő héten a nyomára bukkannál?

- Átadnám a rendőrségnek.

- Te partizán vagy?

- Tagja vagyok a magyar és a jugoszláv partizánszövetségnek. Ez utóbbi miatt, éppen elég bajom akadt egy időben. Majdnem kizártak az egyetemről. A pártba sem vettek fel, később meg én nem kezdeményeztem. Ajaj!

Hallgattak. Árpád később mocorogni, forgolódni kezdett. Rita, mivel erősen nyikorogtak a rúgók, megkérdezte:

- Miért hánykolódsz annyira?

- Törnek ezek a nyavalyás kiálló rúgók. Meg rövid is ez a hely. Ha kinyújtózom a két fotel szétmegy, én közéjük csúszom... - Rita közbe nevetett. - Miért nevetsz ki?

- Az a cédula jutott eszembe, amelyet a táskámba tettem.

- Mit írtál rá?

- Hozzám kéredzkedsz.

- És?

- Tudom: egyetlen ujjal sem nyúlsz hozzám. Gyere!

Árpád azonnal felugrott, és az asszonyhoz botorkált a sötétben, ám, mielőtt a paplanhoz nyúlt volna, Rita rászólt:

- A falhoz húzódom, te maradj a szélén!

A férfi becsúszott a paplan alá, és elkapta az asszony kezét. Rita egyáltalán nem ellenkezett, sőt egészen váratlanul átkarolta, és szorosan hozzásimult.

- Én is szeretlek, de küzdjünk egy kicsit még, ne adjuk meg magunkat ennyire könnyen a szerelmünknek!

- Két ember él bennem - suttogta a férfi. - Egyik azt a bizonyos Feller Andort üldözi, a másik, a tulajdonképpeni énem. Eddig küszködtem az énnemmel, ezért mindig az a bizonyos sanda másik énem győzött. Mostantól feladom. Egyszer, én is győzhetek, nem?

- Ne...! - rebegte az asszony, mégis egyre forróbban ölelgette, csókolgatta a férfit. - Azt hiszed, én az igazi éneket: a komoly családanyát, a magába zárkózott, elhagyatott, más asszonyát mutattam meg neked? Becsaptalak, mert valójában én sem vagyok ennyire fennkölt, bizarr és víg. Mivel forgattál ki az igazi énemből?

Árpád a tovább nem feszíthető idegrendszerét, másodszor is, sohasem érzett boldogság járta át, miközben pillanatok alatt leomlottak azok a felhőkig nyúló falak, amelyet eddig hiába döngtetett. Finoman odébb tolta az asszonyt, és levetkőztette. Könnyen ment, mert azon csak két kicsi fehérenmű darab volt. Rita semmivel sem törődött többé: szerelmes suttogás közepette, szorosan magára gyűrte a férfit, hogy legyen kibe megkapaszkodnia az összecsapó vágyak hullámverésében...

* * *

Vágó Árpád, az anyja halála, és Rita megismerése után fokozatosan megváltozott. Újra érezte a testét, volt bőre, izmai rúgóztak. Sokkal többet adott magára, mint ennek előtte, már fűtyült is.

- Jé! - dugta be a fejét a nagynénije. - Te fűtyülsz? - Beljebb lépett az ajtóból, és Árpádra mosolygott. - Így is kell, fiam! Szegény Erzszi! - Elszomorodottan rázogatta a fejét. - Csak azért élt, és ezeket az érzéseket, célokat a környezetére is átplántálta, hogy bosszút álljon!

- A halálos ágyán mindent visszavont - figyelmeztette Árpád.

- De azelőtt, ismerd be, valósággal terrorizált minket.

- Én iskolába jártam, tehát taníttatott s mindennel ellátott, mint más anya.

- Valósággal becsempészte beléd megrögzött akarátát. Énekelt, nevetett egyszer is? Soha!

- Férjét s egyik gyerekét, a szeme láttára végezték ki, dobták bele holttestüket, meglehet még élve a tűzbe. Őt meggyalázták. Van, aki egyik percről a másikra megöszül, ő nem tudott felejteni. Akkor a bűn nem maradhat megtorlás, büntetés nélkül. Ezt tartotta, mert ismerjük be, a hatóság... Szóval nem szakították meg magukat.

- Egész életét egy rögeszmének áldozta fel, hiába.

- Rengeteg háborús bűnöst elfogtak az utóbbi évtizedekben. Ez a bizonyos Feller Andor is, ugyanúgy hurokba kerülhetett volna, amint nem. Valójában nem ő akarta elfogni, csak segített a bűnüldöző szerveknek. Még Izraelt is felkereste... Nógatta, tettekre ösztökélte őket. Rengeteg önkéntes rendőr van Pesten, vegyük úgy, hogy ő is, én is azok voltunk.

- Miatta mentél agráregyetemre, holott...

- Én választottam, népi kollégistaként szerettem meg.

- Te vidéken, ő Pesten, hogy az egész országot körülszimatoljátok, mint a pulikutyák. Ti dolgoztok volt ez, nem a rendőrségé?

- Édesanyám egyszer majdnem nyakon csípte Fellert.

- Szerintem összetévesztette valakivel. Rémlátomás, vagy mit tudom én... Mindig olyan komoly volt, mint egy nagy furunkulus. Augusztus elején pedig valóságos láz gyötörte És az átok! Jó, elismerem, kegyetlen dolog történt 1943-ban Pálinkás pusztán... És a zsidók? Mi lenne, ha azok is, mind ezt tennék?

- Amint meg is teszik. Külön szervezetet hoztak létre a háborús bűnösök felkutatására.

A nagynénje mit sem adva rá közelebb lépett Árpádhoz.

- Mivel fogadott, ha hazajöttél?

- Érdeklődött, én beszámoltam neki. Nehogy azt higgye, hogy nyomoztam. Kérdezősködtem: Nem lakik, lakott-e a környéken volt volskbundista? Felkerestem az öregeket, kikérdezgettem őket s azokat, akik a kitelepítéseket végezték, segédkeztek ott. Az előbb említett zsidók is kutatnak, olykor eredményesen, szervezeten. Nekünk, miért ne sikerülhetett volna?

- Nősülésre gondoltál-e? - nem lehetett eldönteni, kérdésnek vagy az előbbi szemrehányása részének szánta.

- Ide, ebbe a lakásba, ilyen körülmények közé? Ugyan! Ettől függetlenül, mármint, visszatérve az előbbiekre, teljesen egészséges életmódot folytattunk. Kirándultunk, szőlőt műveltünk, meg a többi!

- Élesen szembefordult a nagynénjével. - Magam részéről semmit sem veszítettem. Anyám özvegyen is kitanítatott, holott nem egyszer, mint titóistát ki akartak rúgni, nemcsak az egyetemről, már a középiskolából is. Ha ő nem futkos, le s alá, sohasem végzem el az egyetemet. Kifogástalanul gondoskodott rólam, semmim sem hiányzott. Miattam élt s halt.

- Gyerekkorod? - szánta kérdését, mintegy cáfolatként.

- Népi kollégista voltam. Gyönyörűen telt el a fiatalságom.

- Mindegy hogy s mint történt, ne hánytorgassuk tovább a múltat! - Legyintett az öregasszony.

- Testvérem volt. Anyának kitűnő, bogara meg mindenkinek akad. Átkát visszavonta..., hallom - csendes mosolya újra az arcán ragyogott -, már füttyölsz is.

Törlőruhát kerített. Könnyen ment, mindig a belső ablakpárkányon tartotta, és törölgetni kezdte vele a könyvszekrényben elhelyezett kis díszeket.

- Remélem megnősülsz végre? - lesett vissza eközben pajkosan Árpádra.

- Nem keresett valaki, mialatt odavoltam?

Árpád, azután a szőlőhegyen eltöltött majdnem kétnapos gyönyörű együttlét után, hiába várta Ritát. Igaz, közben újabb kiszállásra küldték, ahonnet most tért haza.

Annus néni egy ideig gondolkozott. Összeszorította a száját, és me-reven lesett maga elé.

- Egyszer járt itt egy nő. A tanácstól jött. Nagyon szép volt, de hát a tanácsnál is dolgozhat szép nő!

Árpád idegrendszerét végtelen fájdalom szántotta át, meg át. Egy nő, akit végre megszeretett! Lám, becsapta! Ez az ő formája!

Nem adhatta át magát fájdalma darázscsípésének, mert a nagynéni je megsürgette:

- Te, valóban nő van a dologban?

Árpád sokat sejtetően rábólintott.

- Itt van ez a nagy lakás - körülmutatott. - Diplomás férfi vagy, a minisztériumban dolgozol. Jól keresel, minden egyes ujjadra kapsz nőt.

- Nekem csak az az egy kell.

- Tehát..., ennyire komoly?

Árpád nem válaszolhatott, mert kopogtattak. Szinte egyszerre szölkak ki, hogy tessék!

Bagi Jani lépett be. Legutóbbi részvénytílvánítás miatt járt itt, amikor is alaposan besöröztek. Utána kiruccantak Budakeszire, volt évfolyamtársukhoz: Fux Salihoz.

Árpád tárt karokkal fogadta.

- Látom még mindig Pécelen vagy a tanfolyamon. Másként nem keresel fel tsz-elnök létedre, nyáron.

- Nagyon unom. - Annus nénihez lépett, kezét csókolt, s néhány udvarias szót váltott vele.

- Beszélgetsetek csak! - indult ezután Annus néni, illedelmesen az ajtó felé. - Főzők nektek egy jó kávét!

- Sör nincs? - ironizált Bagi Jani tapintatlanul, múltkori italozásukra célozva - Azt hittem összeokádok magam Saliéknál.

- Hozzak? Értette el Annus néni, kissé kajánkodón.

- Legyen szíves! - kérte Árpád. - Most hoztam. Előbb raktam a hűtőbe.

Az idős asszony korát meghazudtoló frissességgel sietett ki az ajtón. Bagi Jani leült, és a térdére csapott.

- Hogy vagy?

- Kösz, jól, és te?

- Jövő héten végzünk. Azután nem igen lesz alkalmam baráti látogatásokra. Nem tartalak fel?

- Te sohasem tartasz fel. Egyébként, most kivételesen rá is érek.

Megint kopogtattak. Radnóczi László, nyomozó százados, Árpád régi barátja lépett be. Bagi Jani nem ismerte, amiért Árpád, hosszan bemutatta őket egymásnak.

Radnóczi László mosolyogva rázta meg a másik vendég kezét.

- Sohasem láttam testközelből tsz-elnököt.

- Nagyparaszt, mint a többi - humorizált Árpád.

- Pardon! - vágott vissza Bagi Jani. - Azok nem lent, fent az FM-ben dolgoznak.

Árpád hangosan felnevetett. Radnóczy László leült.

- Erre jártam, gondoltam egyet s felugrottam hozzád.

- Amióta szegény édesanyám meghalt, nem igen zavartok.

- Erzsi néni nagyon kellemes asszony volt. Néha fél órákig eldiskuráltunk.

- Csak a rögeszméje - vetette ellen Bagi Jani -, mert az már, ne is haragudj Árpi az volt.

- Amíg több mint száztiz nyilvántartott és nemzetközileg körözött háborús bűnös szabadon kóborol, lapul szerte a világban, köztük hazánk táján is, nem árt az éberség - vette pártfogásába a rendőr százados. - Legutóbb az Észteknél kaptak el egyet. Fel is húzták. Egyéb-ként - folytatta, most már Árpádhoz fordulva - éppen anyukád felismerése alapján... tudod, ott a piacon, amikor üldözte is... a nyomára bukkantunk. Tényleg magyar az ipse, ám jelenleg, hamis néven külföldön bujkál. Édesanyádtól kapott újabb személyleírását, számítógépbe tápláltuk, szétsugároztuk az egész világon. Az első információk máris befutottak.

- Átvedlettek, megöregedtek, beilleszkedtek közénk, s most lapulnak, mint a tetvek - jegyezte meg elgondolkozón Bagi Jani.

- Előbb-utóbb mind horogra kerülnek - vágta rá a százados.

- A következő háborúig, aztán újra termelődnék, mint a gazdagok és a szegények - szellemeskedett Bagi Jani.

Quincy Wright professzor szerint - most olvastam: - Kutatások a háborúkról, 1480-1941. tartó négyszázhatvanegy évben szünet nélkül háborúkba bonyolódtak a népek. Anglia hetvennyolc, Norvégia huszonhárom, Japán kilenc, az Egyesült Államok tizenhárom háborút viselt, de külön százharminchat az Észak-amerikai indiánok ellen. A világtörténelem utolsó négyezer évében nem egészen háromszáz évig volt béke, most főleg nincs rendben a dolog. A világ két ellentétes táborra szakadt...

- Pedig - tört közbe Árpád sóhajszerűn - ez katasztrofális lenne. Nemrégén néztem át a Svájci Vöröskereszt hivatalos megállapításait. Eszerint az első világháborúban nyolcmillió-ötszázezren haltak meg.

A második világháború huszonkétmillió-negyvenkilencezer katonát és huszonnégymillió-kilencszáznegyvenkilenc polgári személyt követelt.

- Tehát - vetette közbe a százados -, ha jól számoltam 1939-1945. tartó második világháborúban ötvenkétmillión haltak meg.

- Ebben nincsenek benne a sebesültek, meg az eltűntek - igazította ki Árpád -, s azok, kik a befulladt, a rejtve maradt lőszerek, bombák, aknák áldoztaivá váltak, és válnak manapság is.

1958-ban - hadonászott Bagi Jani -, annyi atombomba volt a nagyhatalmak birtokában, amely az egész világot elpusztíthatná. Ennek öt éve, azóta, hallom, különleges rakétákkal is kísérleteznek...

Nem folytathatták, mert váratlanul bejött Annus néni. Három párolgó kávéscsészét hozott s rakott az asztalra, meg egy üveg Családi sört s poharakat.

- Fiatalok és a háború - korholta őket. - Mi ilyen korunkban a legényekről beszélgettünk.

- Az ám! - villant fel Radnóczki László hangja -, mi van Ritával?

- Tehát Ritának hívják - nevetett közbe Annus néni, sokat sejtető éllel. Miután kinevette magát a többiekhez fordult: - Fogyasszák el, ha egy kicsit várnak, kisül a töpörtyűs pogácsa is.

Bagi Jani jóízűen csattogott a nyelvével, miközben Annus néni diszkrétén magukra hagyta őket, ám miután becsukódott mögötte az ajtó azonnal Árpádhoz fordult:

- Csak nem az a bizonyos lila fürdőruhás csaj?

Árpád rábólintott, majd Radnóczki Lászlóba fúrta érdeklődő tekintetét:

- Nem sikerült megtudnod a címét?

- Elfelejtettem, ne haragudj! - tárta szét a két kezét elnézést kérően, holott két ízben is jártam a Központi Lakcímnyilvántartóban. A napokban utánanézek, s azonnal közlöm veled a címét.

- Nálunk könnyebben menne - nevetett fel Bagi Jani. - Elővenném a postásokat, és kész!

- Ez az! -, örvendezett Árpád. Felállt, néhány lépést sétált, majd visszaült a helyére. - Bemegyek a kőbányai kerületi postahivatalba, és kérdezősködöm...

- És biztosabb is, mint a Központi Címnyilvántartó - jegyezte meg a százados -, mert ugye Peffer Sándorné több is lehet, amint biztosan van is. A lánykori nevéből, pedig csak annyit tudsz, hogy Rita.

Megitták a kávéjukat. Árpád fel akarta bontani a sört is, ám Bagi Jani leintette, hogy várják meg a pogácsát. Az, beleegyezően visszaült a helyére. Hátradőlt a székében, és átadta magát hullámozó érzéseinek, mert vágya, amelyhez hónapokig ragaszkodott, végre a karjaiba vette, elringatta s ő máris boldognak érezte magát, noha boldogságának tárgya - mert e perctől újra hitt a véletlenben, amely segítségével, egyszer már megtalálta Ritát, miért ne segítené másodszor is -, noha még csak rémlett mint reggeli szürkületben a hegyteteje.

III.

Pefferné Kerkai Rita széles ajtónyitással állított be a szüleihez.

- Mi ez a zaj itt felétek? - kérdezte meg az eléje siető anyjától.

- Zaj? - csodálkozott rá az anyja, mialatt megcsókolták egymást. -
Utcabál - újságolta könnyed nyomatékka.

- Jaj, Istenem, utcabál! Kislány koromban láttam olyat utoljára. Rita?

- Bálozik a kisasszony. Apád vitte le, állandóan az ablakban állt s
leselkedett. Majd kifúrta a bögyét, hogy milyen is az utcabál? - Vé-
gigpásztázta szemével a lányát. - Viszont te késtél.

- Munkaértekezletet tartott a főorvosom. Kösz, amiért ennyire so-
kaíg vigyáztál Ritára. Leszaladok érte, utána egyenesen hazame-
gyünk. - Már rohant is. Az ajtóból kiabált vissza: - Evett, nem rosz-
szalkodott?

- Minden rendben.

- Csókollak és még egyszer köszönöm, amiért eddig vigyáztatok rá!

Lent a téren szénézett. A zenekar régi, édeskés tangót játszott, ami
leánykori emlékeket juttatott emlékezetébe. Megállt, s jó szorosan
belecsavarodott a múlt rózsaszínű vastag leplébe.

Éppen indult, amikor valaki váratlanul megfogta a kezét. Alig né-
zett hátra máris felkiáltott:

- Árpád! - s a nyakába borult.

Hosszú ideig csókolóztak.

- Táncolunk? - súgta a férfi fülébe a két csók szünetében. Miután ő
beleegyezőn rábólintott, ahhoz a részhez vezette, ahol az aszfalton
sokan táncoltak.

- Nagyon régen táncoltam - huzakodott ott váratlanul Rita, és haza
kell vinnem a lányomat is. Itt vannak valahol. Apu hozta le. Értük
jöttem. Gyere, megkeressük őket!

Azóta a bizonyos találkozás, kaland óta négy hét telt el. A férfiban
az eltelt idő bizonyos kétségeket ébresztett, mert Rita, nemcsak a cí-
mét nem adta meg, hanem ígérete ellenére, nem is jelentkezett.
Azonban, ha arra az estére, amikor az asszony először az övé lett,
meg az utána következő napra gondolt, amelyen többször ugrottak

fejest a kalandos szerelem, mindent elsőprő örvényébe, egyenesen magabiztossá változott. Az eltelt időt szerelmük leülepedésére, megbizonyosodására szánta, ha bántotta is, amiért Rita nem kereste fel, most félreérthetetlenül meggyőződött, igenis szereti őt, lehetetlenség, hogy hazudott, színészkedett volna. Most is, szorosan hozzábújt, szemmel láthatón feltöltődött szorongásmentes örömmel, ami még inkább megnyugtatta...

A tér sarkánál az asszony, anélkül, hogy elengedte volna a férfi kezét, nagy ívben előremutatott.

- Ott vannak!

A kislánya vette elsőként észre. Elébe futott, elkapta a kezét, és szorosan hozzábújt.

Rita megcsókolta, majd Árpádra mutatott:

- A bácsinak is köszönjél!

- Ki ez a bácsi? - mérlegelte tetőtől talpig a csókolom után.

- Egyszer megmondom. - Ezután az apjához fordult: - Vágó Árpád, ő az akiről már beszéltem nektek.

- Nagyon örülök - nyújtotta mosolyogva a kezét. - Kerkai Ottó vagyok, Rita apja.

- És az én nagypapám - cserfeskedett a kislány.

- Hálás vagyok, amiért megismerhettem Rita apját - a kislány arcába csípett -, a te nagyapádat.

- Most találkoztunk - vette át a szót Rita. - Nem vigyáznál még egy kicsit az unokádra?

A férfi hunyorításának apró ráncaiban sokatmondó mosoly sorjázott, mialatt megfogta az idegen férfit leső unokája kezét.

- Gyere, visszamegyünk mamához!

- Vidd inkább fel hozzám! - az órájára nézett. - Fél nyolc, nyolcra otthon leszek. Ha netán késnék, menj nyugodtan haza. - Nevetve fordult Árpádhoz. - Ma ugyanis Fradi-meccs lesz a tévében, apa pedig nagy Fradi drukker.

- Tovább is maradhatsz! Beszólok a szomszédba, hogy nézzenek néha rá.

Mielőtt elindultak volna Árpád lehajolt, és felemelte a kislányt.

- Szóval te vagy az a kislány, akiről olyan sokat mesélt anyucid?

- Én - vágta rá halálosan komolyan. - Akarsz a barátom lenni?
 - Akarok. Mikor kezdjük el?
 - Majd, ha te leszel az új apucim.
 - Hű de cserfes vagy! Menjetek! - az anyja murisan rányújtotta a nyelvét.

Elmentek, Rita megint a férfiba karolt.

- Most már táncolhatunk! Kissé sötétebb helyre húzódjunk! Sokan ismernek. Nem azért, mintha érdekelnének - felrántotta a vállát, és előrefutott. Mihelyt a férfi utolérte, Rita a kezét nyújtotta. Összeölelkeztek, és szép lassan táncolni kezdtek.

A zenekar a Strauss-polka után ismét keringőt játszott.

- Várhatalak - vetette azonnal szemére a férfi.
 - Most hívlak. Gyere fel hozzám! Tényleg, hogyan találtál rám?
 - Bementem a kerületi postahivatalba, és érdeklődtem a postásoktól. Egyikük emlékezett rád. A szüleid címét pedig a szomszédodtól tudtam meg. Idejöttem, de mielőtt felmentem volna, megnéztem az utcabált. Azelőtt sok utcabált láttam, mostanában alig. Baj, hogy felkutattalak?

Rita szorosan a férfihoz bújtt, és forrón sóhajtott.

- Ha tudnád, mennyire szeretlek!
 - Mégsem...
 - Próbára akartam tenni - vágott közbe - a te és a saját érzéseimet.
 Nem sikerült teljesen...

Nem folytatta. Szeme sejtelmesen csillogott.

- Végül, milyen eredményre jutottál?
 - Ha ismét hozzákötöm valakihez az életemet, az csak te lehetsz! Meg... - hirtelen szájon csókolta a férfit -, kerestél, tehát te is szeretsz. Szerinted, mi lesz a következő lépés?

- A házasság.
 - Férjes asszony vagyok. Előbb el kell válnom. Összeállunk, így jó lesz?

- Ühüm.

- Persze a jövőnk... elég zűrös lesz.
 - Ha a holnap terhét is a hátunkra vennénk, hamarosan összeroskadnánk.

Rita a férfi vállára dőlt. Valójában már nem táncoltak, összeölelkezve ringtak.

- Álmodozunk! - súgta Rita romantikára hajlón.

- A túl sok álmodozás egyenlő a valóság előli meneküléssel. Én pedig szeretek szembenézni a tényekkel.

- Előbb azt mondtad, nem érdekel a holnap, holott a tények legtöbbször átnyúlnak a holnapokba. Nincs ebben valami ellentmondás?

- A ma, a holnap, a jövő nálam egy s ugyanaz: Te. Ha mellettem leszel, én a világot is kiforgatom a négy sarkából, mert mi egy válás, ahhoz képest...

Rita, belefojtva a szót, elengedte a férfi derekát, a nyakába kapaszkodva ringott tovább.

- Szeretlek. Most csak ennyit, a többit majd otthon beszéljük meg. Sétáljunk!

- Nagyon hiányoztál - kezdte Rita sétálás közben, némi andalgás után, közelebb bújva a férfihoz. - Elárlulhatok valamit?

- Sógod, mert akkor közelebb hajlok hozzád.

- Kétszer is kerestelek a Tűzoltó utcában. Egy ízben a nagynéniddel is beszéltem.

- Említett valamit. Egy nagyon csinos nő...

- Olyan zavarban voltam, végül azt hazudtam, hogy a tanácstól kereslek. - Majdnem felkacagott. - A kutyaadó miatt. Más nem jutott eszembe...

Hosszú csókolózásba kezdtek, amelyből Rita bontakozott ki elsőként.

- Induljunk! - esedezett Rita elolvadón. - Nyolcra ígértem, máris kilenc óra van.

Elindultak. A férfi tovább beszélt.

- Miért nem adod Ritát óvodába?

- Mert nekem így könnyebb, és hely hiányában nem is vették fel. Anyuék kétpercnyi távolságra laknak, ráadásul útba esnek, amíg az óvoda hat villamosmegállónyira van, ráadásul tőlünk ellentétes irányban.

- Anyukád nem dolgozik?

- Bedolgozó. Kissé asztmás, itthon akkor vesz be gyógyszert, amikor szükséges. Emellett néha többet keres, mint apu, holott ellátja a háztartást, vigyázz Ritára s a többi.

Mire hazaértek, Rita a második emeleten lakott, az apját már nem találták.

- Kis Rita alszik? - súgta Árpád.

- Nyugodtan beszélhetsz hangosan, Rita nagyon mélyen alvó kislány.

- Nem nézed meg?

- Ha fenn lenne, régen kiszaladt volna.

- Azért lessél be hozzá!

Rita szófogadón bekukucskált a résnyire nyitott ajtón.

- Alszik - jelentette be, miután behúzta az ajtót.

- Láttad?

- Úgy helyeztem el a heverőt, hogy rálássak. Éjjelenként is bebenézek. Kisebb korában gyakrabban, mostanában néha.

Árpád az asszony felé nyújtotta a kezét. Rita odaadón a karjaiba omlott.

- Szeretsz? - kérdezte hangosan a férfi.

- Nagyon. - Rita a férfi vállára hajtotta a fejét. - Semmitől sem félek, ha mellettem leszel. A férjemtől, hogy egyszer hazajön, a válástól, a sok hercehurcától, mert ne feledd: Sándor külföldön él, a pletykától, mivel férjes asszony létemre, másik férfival élek...

- Két lakást nem tarthatunk fel. Mi legyen az egyikkel?

- Ez a lakás új. Kétszobás, sőt szükség esetén a konyha is kettéosztható, amint sokan ketté is választották már a házban. Konyha helyett csak főzőfülke maradna, nekem az is megfelel. Központi fűtés, erkély, nagy előszoba... - Felemelte a fejét, szemét mélyen a férfibárába fúrta. - Ide költözzöl?

- Mikor költözhetek?

- Fokozatosan. A lakásodat ne add fel azonnal!

- Próbaházasságra gondolsz?

- A hivatalos dolgokra. A Fővárosi Ingatlankezelőségen átíratjuk a lakást, a villanyt, a televíziót, a gázt..., mert azt szeretném, ha minden a te neveden futna, nem a volt férjemén. Addigra megszoknak a há-

ziak, meg kis Rita is megbarátkozik veled, bár ő könnyen barátkozó típus. Felváltva laknál itt, s otthon.

- Ma éjjel itt alhatok?

Rita elengedte a férfit. A heverő szélére ült, és maga mellé húzta a férfit is, aki gyengéden átkarolta, és az ölébe húzta.

- Nagyon szeretlek - simogatta ott Árpádot. A hajfürtjeivel játszott, kisimogatta, bebodorította... Mindenre képes lennék érted. Egyébként is nagyon jó férfi vagy. Illetlenség tőlem, mégis kimondom: a volt férjem a nyomodba sem léphet. Veled egyetlen alkalom többet adott nekem, mint vele az eltelt öt év, azért szó sincs áldozatról, örömmel fekszem melléd.

Elengedte a férfi haját, helyébe az ujjait emelgette s nyomta vissza.

- Most, mégis arra kérlek, azok után, ami történt a szőlőhegyen, talán nagyon furcsán hangzik? Ne...!

A férfi értetlenkedő arcára nézett. Gyorsan hozzátette:

- A gyűrűkre, a családi összejövetelre, a lakodalmas vacsorára gondolkodok, mert nézd, Árpád, mit adhatok én, férjes asszony létemre neked, akinek az életében én jelentettem az első nőt? Hagyd meg nekem az illúziómat, hadd legyen végre igazi nászéjszakánk! Jó-jó, mondom: csak illúzió, viszont maga az élet is egy nagy illúzió. - Újra a férfiba fúrta a lángoló szemét, lénye megfejthetetlen titkot sugallt. - Ugye teljesítetted a kívánságomat? Szeretlek, kívánlak, akarlak..., mégis, kérlek! Én csak egy gyenge nő vagyok, egy mozdulat: simogatás, babusgatás és elgyengülök. Te erősebb vagy, mint én, segíts nekem!

- Ha mindenre képes lennék érted, ezt miért ne tenném meg. Mert, mi különbözteti meg az embert az állattól? Az akarata.

A szomszédos szobából zajt hallottak. Rita felugrott, egy lépést tett s hirtelen megállt.

- Elhallgatott - könnyebbült meg. - Nem megyek be hozzá, mert akkor tényleg felébred. Látod, ilyen a gyerek! Talán azért is huzakodom, most a szeretkezéstől. Nem idegesít a gyerek?

- Rita aranyos kislány. Azok az olvadt drágakő szemei! Nem kellene mégis benézned hozzá?

- Nem, nem, mert ha észrevesz, azt akarja, hogy feküdjek melléje. Ezen a szokásán is változtatnunk kell.

- Nyugodtan melléje fekhatsz, én máris elmegyek.

Rita visszament a férfihoz, és magához szorította a fejét.

- Megharagudtál? Nem érzed, mennyire remegek érted? Testemet erős tűz emészti, szeretlek.

Árpád megcsókolta a kezét.

- Mikor és hol találkozunk holnap? - kérdezte, mialatt ő is felállt.

- Ötkor.

- Fél ötig dolgozom.

- Akkor legyen hat óra. Apuékhöz gyere! Velük is megbeszéljük a dolgainkat.

- Holnapután megveszem a gyűrűket.

Bent megint megzörrent valami.

- Úgy látszik, mégis bántja a beszéd - jegyezte meg Árpád, mialatt Rita kételkedően rázogatta a fejét. - Nem zavarom, elmegyek.

- Tényleg nem haragszol?

- A szerelem sok mindent elbír, ezt a morzsányi megtartóztatást is.

- Szerelemben ez a kérdés nem morzsányi, a lehető legnagyobb, ami létezik.

- Lesz időnk bőven bepótolni. Induljunk!

Rita csendesen hozzábújt. Bűnbánón ölelgette, mintha ezzel szeretné jóvátenni látszólagos vétkeit, holott jól tudta: nem vétek ez, kereszt a templomtornyán.

Rita nem kísérté le a férfit a földszintig. Félt, hogy a kislánya végleg felébred és keresi, ezért a lépcsők előtt, máris elköszönt tőle, és visszafutott a lakásba, ahol óriási meglepetésére, a kislánya szobájának ajtaja váratlanul kinyílt. Majd elájult, amikor megpillantotta a férjét.

- Te...! - önkéntelenül hátrált néhány lépést, talán még tovább megy, ha a fal engedi. Teste remegett, az álla leesett, az előbbi ragyogó szemében, fekete félelem költözött. Két kezét szorosan a mellére szorította.

A férje magabiztosan, sőt kissé elszántan lépett ki, és állt a felesége elé.

- Ha nem is mindent, sokat hallottam a beszélgetésekből.

Rita dacosan hátracsapott a fejével, olyan mozdulatot tett, mint aki elhárít egy csókot.

- Ne félj, nem csókollak meg - értette meg a férje, kesernyés ajkbügyösztetés közben.

Rita hátradugta a két kezét a falhoz.

- Ha mindent hallottál...

- Nem mindent, sokat.

- ...akkor nem kell magyarázkodnom. Te elmentél. Két évig úgy éltem, mint egy... férjét gyászoló özvegyasszony, vagy apáca, értsd, amint akarsz. Csak a munkám, meg a gyerek érdekelt. Hat éve először, a nyáron a Balatonon nyaraltam, ahol megismerkedtem egy férfival, akivel az előbb beszélgettem, s te kihallgattad, akit nemrégén kísértem ki az ajtón. - Elszántan vágta tekintetét a férjébe. - Szeretem, s feleségül megyek hozzá. Ha valaha is, csak egy kicsit is becsültél... Kérlek, ne állj az utunkba! Ne akard újra kezdeni azt, mi régen sem ment!

- Semmire sem kényszerítelek. Bajban vagyok. Segíts!

- Tényleg, hogyan kerültél ide?

- A lakáskulcsomat magammal vittem. Reggeltől tartózkodom itt. A WC-ben lapultam, mialatt apád és Rita hazajöttek. Alig győztem kivárni, mire hazament az öreged. Onnét a kislányunk szobájába lopóztam. Látni akartam.

- Illegálisan maradtál kint, amiért is kétévi börtönbüntetésre ítélték. Miként lépted át a határt? - A kezét tördelte, miközben a fotelba rogyott.

- Ne kérdezősködj! Bajban vagyok. A bajban lévő ember pedig, tudvalevően nem tapintatos: kér, könyörög, zaklat, meg a többi! A magyar és az osztrák... Nem, egyelőre csak az osztrák rendőrség körrö, bár mit tudom én...!

- Megöltél valakit?

- Háborús bűnössé nyilvánítottak.

- Tehát mégis igaza volt Herczkunak? - gúnyolódott akaratlanul. - Mit kívánsz tőlem?

- Rejts el!

- Itt? Árpád..., az aki elment, jugoszláv partizán volt, meg nekem is kellemetlen, sőt veszélyes lenne.

Sándor szorosan melléje lépett, elkapta a karját, és jó erősen megszorította. Rita csak azért nem jajdult fel, mert félt.

- Hat évig éltünk együtt. Azt akarod, hogy a férjed, mert még mindig az én nevemet viseled, a gyereked apja akasztófán végezze? Ország-világ beszéljen róla s rólatok? Mert, így vagy úgy ti is belekeveredtek... Érted?

- Miért nem voltál őszinte hozzám az eltelt hét évben, amelyet együtt töltöttünk el? Jó, csak hat évig éltünk együtt hivatalosan, de egy évig udvaroltál nekem.

- Egyszer már kértelek - szótagolta: - ne kérdezősködj, mert úgyszem mondok meg az igazat. Simán átjutottunk a zöldhatáron, és haza keveredtünk.

- Más is szökött veled? - kérdezősködött a férje, előbbi figyelmeztetése ellenére Rita.

- Volt katonatársam s a parancsnokom. Pest előtt váltunk el. Utánam jön. Ezt a címet adtam meg neki, amiért is itt keres majd, tehát itt kell elrejtened!

- Ha keresni kezdenek, legelőször itt kutatnak...

- Egyelőre azt hiszik, hogy Ausztriában élünk. Előbb tűvé teszik értünk az országot, csak utána adják ki ellenünk a nemzetközi körözést. Addig itt senki sem keres. Egy, esetleg két napig tartózkodom itt. Addigra ideér a társam s vele együtt tovább szökünk az arabokhoz, akik utálják a zsidókat. Ha rájönnek is, hogy hol vagyunk, semmi pénzért nem adnak ki bennünket.

- Hová szöktök innét? - kérdezte, mintha nem jól hallotta volna.

A férfi csak most engedte el a felesége karját, az állához kapott, s kissé összegyűrte azt.

- Ne tarts annyira ostobának! Az országot nem közlöm veled! - szemgolyói égtek, szája szélei vészesen vonaglottak.

Rita ekkor döbrent rá igazán, hogy a férje mindenre elszánt. Megijedt, ugyanakkor az önkéntelen segíteni akarás kényszere gyötörte, holott annyira távol állt már tőle a férje, hogy a régi, szép idők emlékei fennen röpködő buborékká fozlottak s sorban elpukkadtak, végül semmi sem maradt meg belőle.

- Mellettünk balra, Illésék lakása üres - ajánlotta később. - A kulcsa nálam van. IBUSZ-lakás lesz. Egy-két napig, esetleg egy hétig ellakhatsz ott, de tovább semmi esetre sem, ugyanis már megnézték, azonban mire az első vendég megérkezik, eltelik néhány nap.

- Átmegegyek. Nem zavarlak tovább, turbékolhattok nyugodtan a kufaraffal, viszont nagyon vigyázz, mert egy véletlenül elejtett szó, jel, feledékenység..., bármi az életembe kerülhet. - Megfenyegette az ujjával. - Elrejtésemért pedig téged is bajba sodornálak, mert ugye te dugsz el abban a lakásban. Semmit sem tudsz rólam. Érted? Megtetted a magadét, ne törődj velem!

- Bőröndöd, vagy...

- Semmi, csak ez az egy szál ruha, amely rajtam van. Viszont pénzem, értékem bőven van, ezért mindenért megfizetek. - A kezét nyújtotta. - Légy szíves, keresd meg azt a kulcsot, és add ide!

- Hogyan mész ki az utcára, egyáltalán, mert csak nem kuksolhatsz egész nap a szobában? Itt mindenki ismer - Aggodalmaskodott Rita, miközben az egyik fiókból elővette a kulcsot, és átnyújtotta. - Ágy, fürdőszoba, WC... van, de enni való nincs.

- Ezt bízd rám! - Kettőt lépett s megállt. - Ugye nem hitted volna, hogy ilyen körülmények között találkozunk?

- Én egyáltalán nem hittem, hogy találkozunk még az életben. De ha már itt vagy, ígérd meg, hogy Ritát békén hagyod!

- Láttam, megcsókoltam, többé nem zavarom. Nagy bajban vagyok, a bőrömet mentem, nem érzelmösködhetem. Egyelőre egyetlen cél lebeg előttem: megmenteni az irhámát. Tényleg nem számítottál rám?

- Nem, ám ez a háborús bűnösség, körözés, ez a rejtőzködés itt... - nem folytatta, csak elkeseredetten rázta a fejét.

A férje kesernyés mosollyal az arcán tűnt el az ajtóban.

Rita ismét visszahuppant a fotelébe. Azon törte a fejét, hogy mindez igaz-e, vagy csak álom? Végül felugrott, és átment a kislányához. Letérdelt, két kezével átölelte az alvó lánya lábát, ráborult, és heves zokogásba kezdett...

Vágó Árpád másnap este hat óra körül kopogtatott be Kerkaiékhoz. Kezében egy csokor virágot szorongatott, arcán magabiztos mosoly ült. Rita szülei rendkívül szívélyesen fogadták. Hellyel kínálták, közrefogták, mint a legkedvesebb rokont. Rita apja italt hozott, a felesége süteményt rakott az asztalra, és máris rohant a konyhába kávé főzni.

- Rita? - érdeklődött Árpád, miután szóhoz jutott.

- Megbetegedett az unokánk - restelkedett Kerkai bácsi. - Én ugyan csak reggel láttam, kutya baja sem volt, de hát a gyerekek egyik óráról a másikra belázasodhatnak. Orvoshoz vitte. Feltétlenül eljön, üzente, de ha hétig mégsem érne ide nem érdemes várnia.

Árpádot lebunkózta az eset, mégis jó képet vágva beszélgetett az öregekkel, mondott magáról ezt-azt...

Rita, hét óra előtt tíz perccel viharzott be. Arca falfehéren virított, szemében riadt fények vibráltak, mozdulatai erős idegességet árultak el, holott nagyon uralkodott magán.

- Nem haragszol? - nyügösködött, miközben szorosan hozzásimult a férjéhez. Tekintette, mialatt búbájosan felnézett rá, remegett, mint a hurokba szorult nyúl lába.

- Hogy van Rita? - kérdezte az válasz helyett.

- Enyhe bronchitisz, kis láz... Nem veszélyes, de hát tudod milyen az anya? A lánya tüsszent, ő máris rohan vele az orvoshoz.

Feltűnően kapkodón beszélt, csak akkor engedett fel kissé, miközben a szüleihez fordult:

- Lekádereztek? Mi a vélemény? - Ismét Árpádhoz bújott, mintha védelmet keresett volna ismeretlen üldözője elől.

Az apja bort töltött a poharakba.

- A szemébe mondjam, vagy a füledbe súgjam? - nevetett ezalatt.

- A szemébe, mert úgy legalább nem dicséred!

- Ha neked jó - szólt közbe az anyja -, nekünk is jó lesz.

- Én megmondom - vette vissza a szót a férje. - Nekem Peffer Sanyira egyetlen rossz szavam nincs, mert bár durva volt...

- Durva? - méltatlankodott a felesége. - Szadista.

- Azért haragszik rá - nevetett fel a férje, Árpádhoz fordulva -, mert van egy macskánk, ha itt járt állandóan kínozza.

- Kínoztá? Elkapta a farkát, felemelte a magasba, addig tartotta így, amíg nem vonyított, aztán visszaejtette a földre. A fülét vonalzóval verte, meg, ami a keze ügyébe akadt, s meg is rugdalta.

- Szegény macska! Azt sem tudta merre meneküljön előre, ha meglátta - sajnálkozott Rita is.

- És egyébként is...

- Ez nem tartozik ide! - figyelmeztette Rita az anyját, majd Árpádhoz fordult: - Megemlítetted, hogy összeköltözünk?

- Mindent megbeszéltünk, igaz: nagyon röviden.

- Mármint, ami ránk tartozik - vetette közbe az anyja. - A többi a ti dolgotok lesz, elvégre ti élték majd együtt.

Árpád Ritához fordult:

- Ha ráérsz, holnap megvehetnénk a gyűrűket.

- Most is, a szomszédot kértem meg, hogy vigyázzon a lányomra - lesett bocsánatkérően a férfira. - Pihennie kell, lázas is, hogyan hurcoljam ide?

Rita továbbra is rendkívül zavartan viselkedett. Szemét kétségbeesetten forgatta körbe-körbe, ujjai szünet nélkül mozogtak, a zsebkezdőjét gyűrögette, arca végig falfehér maradt, ami most senkinek sem tűnt fel: a kislánya betegségének számlájára írták.

- Hazakísérlek - ajánlkozott Árpád.

Rita lábai megtorpantak, kínosan harapdálta az alsó ajkát.

- Tudod... tudod - hebegte.

- Rosszul vagy? - ijedt meg a férfi.

- Nem. - Az időt húzta, ürügyet keresett, azonban egyetlen ügyes, használható ötlete sem támadt, amivel lerázhatná a férfit, végül is megadta magát a sorsának. - Induljunk!

- Sietve elbúcsúztak a szülőktől, akik egészen a lépcsőházig kikísérték őket. Ritát, ott váratlanul félrehúzta az anyja. A gyerekről beszélgettek, néhány jó tanácsot adott, amint a férfi kivette a szavaiból, aki ezalatt Kerkai bácsival diskurált.

- Mihelyt tovább indulhattak, Rita azonnal a férfihoz fordult:

- Úgy döntöttünk anyuval, hogy Ritát még ma este áthozom, és egészen addig itt lesz, amíg meg nem gyógyul. Nagyon összezavarodtam - mentegetődzött. - Ez is, más is, sok minden összejött. Szó-

val, áthozom Ritát, mert most a saját lábán is átballag, amíg reggel, álmosan, betegen nagyon nyűgös lenne, cipelhetném, ugyanis, ha beteg, mint valamennyi gyerek nagyon nyugtalan, s nyűgös.

Egymásba karoltak.

- Megnyugodtál kissé? - kíváncsiskodott Árpád, aki Rita váratlan feldúltságát továbbra is a lánya betegségének tudta be.

- Ah! - lemondóan legyintett. Kezei megállás nélkül mozogtak, hol a tenyerét dörzsölgette az ujjával, hol az ujjait nyomkodta egymáshoz, rágta a szája szélét. Idegessége, amint közeledtek a házuk felé, nemhogy csillapult, szemlátomást fokozódott...

- Rita - állította meg a férfi -, nem vagy őszinte! Mi a bajod?

- Semmi! - Nagyon bizonytalanul hangzott. Hogy eltussolja, tovább húzta a férfit.

Árpád gyanakvón leste, azonban még fel nem érték a lépcsőkön békében hagyta. Rita szemei, mint fogságba esett madaré szüntelenül repdestek, teste tovább remegett, feje ide-odajárt, nem lehetett nem észrevennie.

- Félsz..., hogy meglátnak, vagy...

- Ah! - Rita erőteljesen felhúzta a vállát. Bentről gyerekhang szűrődött ki, mire Rita elengedte a férfit.

- Itthon van - súgta az előszobában. - Úgy látszik áthozta a szomszédasszony. - Közvetlenül a szobaajtó előtt váratlanul megtorpant. Egy ideig toporgott, majd nekidőlt a falnak a rettegve visszánézett a férfira. - Árpád, én úgy, de úgy félek.

- Mitől?

Rita nyelt egyet. A torka kiszáradt, nyelése ezért valósággal zök-kent, szájából le a torkába.

- Nem tudom - remegett tovább, hangja kétségbeesetten vibrált. - Kulcsra van zárva az ajtó, holott...- jegyezte meg Rita a kilincs után nyúló férfi láttán, amit Árpád nagy felelőtlenségnek tartott: rázárni az ajtót egy kislányra!

Elvette tőle a kulcsot, és kinyitotta az ajtót. Rita a férfit tessékelése ellenére sem lépett be, mire ő indult előre. Az asszony azonban már az első lépés után elkapta a zakóját, és visszahúzta.

- Ne! - Átnyalábolta hátulról a derekát s visszahúzta. - Nagyon félek!

- Van bent valaki?

Az asszony nem válaszolt. Árpád kitepte magát a karjaiból, és elindult. Rita megint vissza akarta rántani, a férfi azonban nem engedett.

Bent a kislány egyedül játszott. Egy babát takargatott a heverőn, hosszú, színes rongyba. Amint meglátta Árpádot sietve eléje ment.

- Beteg vagyok.

- Mi a bajod? - Árpád melléje guggolt.

- Nem tudom. Zsuzsinak fáj a torka, de meggyógyítottam.

- Ő az a torokfájós Zsuzsika? - mutatott a férfi a babára.

- Igen. Kistestvére is van, néger. Nekem is lesz testvérem.

- Néger?

- Én szeretném, anyuci nem.

Rita közben végigszaladt a helyiségeken. Miután meggyőződött, hogy senki sincs bent, szemlátomást megkönnyebbült.

- Aranka néni régen elment? - kérdezte meg a kislányától, mintegy leplezve előbbi kutatását. Rita azonban rossz színésznőnek bizonyult, nem csupán a lámpaláz kínozta, mintha a próbákon sem vett volna részt.

- Nem - vágta rá a kislány. - Hamar visszajön.

Árpád karjába vette a kislányt, és meghintáztatta. Az jóízűen kacagott. Jókedve lassan az anyjára is átragadt.

- Szereted a gyerekeket? - engedett fel a hangja is.

- Nagyon. - A kislányhoz fordult. - Lovagolunk?

A nyakába ültette, és fel s alá rohangált vele a szobában. A kislány valósággal repesett az örömtől.

- Olyan vagy, mint egy nagy gyerek - mosolygott Rita.

Árpád visszavette az ölébe a kislányt, és Rita mellé ült.

- Egy időben tanárnak készültem. A tanárok, figyeld meg, öregkorukban is fiatalok maradnak. Aki pedig felnőttkorában is gyerek marad, az sohasem öregszik meg.

- Csendesebben beszélj! - figyelmeztette váratlanul Rita. - A szomszédos lakást kiadták a fizetővendég-szolgálatnak. Most költöztek be - hazudta. - Modern ház, nagyon vékonyak a falak. - Felállt, átvette a kislányát. - Szépen lefekszel, mi pedig átmegyünk a szomszéd szobába! Játsszál a babákkal! Később felöltözünk és átviszlek nagyiékhoz!

- Árpád bácsival szeretnék játszani!
 - A nevemet is tudod? - képedt el kellemesen az.
 - Anyuci sokat mesél rólad - gügyögte, mialatt szemei, éveit meszsze meghazudtoló értelemmel teltek meg.

Az anyja az ágyába nyomta, és betakargatta.

- Beteg vagy, pihenj! - hallgattatta el.
 - Már nem vagyok beteg - nyűgösködött a kislány.
 - Zsuzsika viszont beteg. A torka fáj. Altasd el! Ha elaludt, szólj! Mi kimegyünk, hogy ne zavarjuk.

Felállt, megfogta Árpád kezét, és maga után húzta. Miután átértek a szomszédos szobába azonnal a mellére borult.

- Mi bánt? - simogatta a férfi. - Mert nem a kislányod miatt bánkódsz! Látod, semmi baja sincs. Nem lázas, jó kedvű...

- A férjem üzent.

- Vajon mit, hogy ennyire felkavart?

- Nem válik. - Sokat törte a fejét, hogy mit hazudjon, mert az igazat, amíg Sándor itt tartózkodik a szomszédos lakásban, nem mondhatja meg. Semmi sem jutott eszébe, ezt is most találta ki, mert valamit csak mondania kellett. - Régebben megírtam neki, hogy el akarok válni tőle...

- Na bumm! Egy évvel tovább húzódik az ügy. Törődök is a formásokkal, ha veled élhetek!

- És, ha gyerekünk lesz. Az anyja Pefferné, a gyereke pedig Vágó?

- Csak nem azt akarod, hogy szakítsunk? - Nem pattogott, inkább tréfálkozott.

- Soha! - vágta rá Rita szenvedélyesen. - Felzaklatott. Nem tehetek róla, azóta nagyon ideges vagyok.

Csak most bánta meg igazán, hogy befogadta a férjét. Arra már előbb ráébredt, hogy menthetetlenül megbüntetnék a rejtegetéséért. S mit szólna Árpád, amiért egy házban, ha nem is egy lakásban él a volt férjével. Ezért, mivel egyelőre nem tehetett mást, tovább burkolta azt, ami, mint béka feje a vízből állandóan kilátszott.

- Szót fogadnál, ha megkérnélek valamire? - dörzsölte az orrát a férfihoz.

- Ühüm.

- Ne gyere el velem most anyuékhoz!
 - Ha téged ez megnyugtat, én akár máris hazamehetek.
 - Tudom, hogy lehetetlenül viselkedem - hajtotta le a fejét bűnbánón. - Szertelen vagyok. Kínozzom magam, és téged. Három nap múlva azonban mindent megmagyarázok.

- Jó, addig békén hagylak.
 - Ne kérdezősködj, mit s miért, és ne is gyere fel ide addig, majd én megyek el hozzád!

- Addig ne is találkozzunk?
 - Te megállnád, mert én nem bírnám ki addig nélküled!
 - Mondd, Rita...
 - Látod, máris kérdezősködsz!
 - Jó, hallgatok!

- Csupán három napról van szó, utána mindent megmagyarázok.
 Nem folytathatták, mert csengettek. Rita összerezzen s kétségbeesve lesett az ajtóra.

- Vársz valakit? - vetette a szemére Árpád.
 - Igazad van, ez nem mehet így tovább! - fakadt ki váratlanul Rita.
 - A férjem állítólag... hazajött. Engem is felkeres... Megfenyegetett...
 - Látva a férfi megnyúlt arcát, sietve hozzátette: - Nem félek tőle, mégis... ah!

- Még egyszer csengettek, amiért is Rita az előszoba ajtajához sietett. Remegő kézzel nyitotta ki a kis ablakot. A szomszédasszonya volt. Egy ideig beszélgettek, ezután visszajött. Közben a kislány is kifutott a szobájából. Árpád felvette.

- Ugye nem is vagy beteg? - Dajkálta.
 - Nem.
 - Semmi sem fáj.
 - Egy kicsit a fejem.
 - Feküdj szépen vissza, én hazamegyek!
 - Nem mehetnénk veled?
 - Eljönnél?

A kislány élesen rábólintott.

- Egyszer elviszlek. Anyucid is velünk jön.

Nem folytathatták, mert közben a visszatérő asszony ruhát hozott, és öltöztetni kezdte a kislányát. Árpád sokáig nézte őket, majd a magukat fölöslegesnek érző emberek hangján megszólalt:

- Elkísérlek benneteket, aztán hazamegyek.
- Én is anyáméknál alszom. Három napig nem jövök haza...
- Azért, mert a férjed hazajött s megfenyegetett...? Mit mondott, illetve mit üzent, mert akkor tanú is van...
- Ne faggass, többet egyelőre nem mondhatok!
- Egyetlen szót sem szólok többé, ha valamire válaszolsz. Várható, elvégre te jobban ismered, hogy beváltsa a fenyegetését? Mert akkor, ugye...

- Árpád! - szakította félbe. - Nincs különösebb baj. Hogy ne keverjelek bele téged, három napig, mert állítólag addig tartózkodik itthon, a szüleimnél lakunk. A lakásomra a szomszédom vigyáz. Megbeszéltem vele. Félek. Ennyi!

Árpád megvárta, míg teljesen elkészültek, utána gondosan bezártak mindent, a kislány állandóan a kezét fogta, és lementek a lépcsőkön. Lent a férfi biztatón megsimogatta az asszonyt, s a lelkére kötötte, hogy azonnal értesítse, a telefonszámát is megadta, ha valami történne. Végül Rita és a kislánya elköszöntek tőle, és futásnak eredtek...

Rita, amióta a férje közölte vele, hogy háborús bűnök miatt körözik, és kérte, hogy néhány napra rejtse el, nemcsak azon törte a fejét, hogy miként magyarázza meg ezt Árpádnak, hanem azon is: vajon mit követett el? Útközben határozta el, hogy a tettek mezejére lép. Hirtelen fogant gondolata, nemcsak csipkedte, érzelmeinek gyenge hajtásaiba fészkelte magát, gyümölcsöt érlelt, amelyek most sorban a földre potyogtak... Ritát átadta az anyjának, ő pedig sietve visszament a lakására. Eredetileg, amíg a férje a házukban tartózkodik, tényleg a szüleinél akart aludni. Útközben változtatta meg a tervét: Megkeresi a férjét, és beszél vele! Nem várt eredményt ettől a beszélgetéstől. Titokzatos, megfoghatatlan belső erő üzte, mint vadat az éhség, kínozza, mint szomjúság a sivatagi vándort, fojtogatta, mint a legyűrhetetlen sírás.

Becsengetett a szomszédos lakásba, amelyben a férjét vélte, utána csendben beszólt: - Én vagyok, Rita! Nyisd ki az ajtót! - Miután nem

kapott választ, az óvatosságból visszatartott második kulccsal, amelyet állandóan magával hordott kinyitotta az ajtót, és besurrant a résnyire kitárt nyíláson. Az eléje tárultakból, arra következtetett, hogy a férje nemcsak nem aludt itt, hanem semmihez sem nyúlt. Talán nem is ült le, ugyanis végig-végighuzigálta ujját a székeken, mindegyiket porosnak találta. Végigjárta a szobákat: sem táskát, sem ruhát, semmit sem talált. A fürdőszobába is benézett. Nem fürdött, talán a WC-ét sem használta. Biztosan nem akart nyomot hagyni maga után - gondolta, kissé megnyugodva. Éppen visszafordult, amikor észrevette, hogy az egyik szekrényfiók nincs teljesen betolva. Odament, és kihúzta. Kis bőrrerszényt talált benne. Kivette, óvatosan kinyitotta: egy újságlapra és egy régi lakásbejelentő szelvényre lett.

Először az újságot nézte meg.

Német nyelvű lap volt. Nem tudott németül, mégis azonnal megértette a szöveget, amelyben nagyon sokat segített a két közölt kép is, amelyek a férjét ábrázolták. Egyiken, egészen fiatalon, német katona egyenruhában, volskbundista jelvénnel mutatták be, alatta vastag betűkkel szedett név állt: Feller Andor. A másikon, a mostani képe volt látható, alatta az új neve állt: Peffer Sándor.

Körözési értesítés volt, amelyet Ausztriában adtak ki.

Keze remegett, lélegzete elakadt, zsongó fejéből a vér az utolsó cseppig kiszállt. Teste elnehezült. Borzalmas pillanatokat élt át.

Ezután a régi lakásbejelentő szelvényét nézte meg. Azon is Feller Andorként szerepelt. A születési éve, meg az anyja neve, minden megegyezett, csak a címe volt más: Soroksár, Horthy Miklós út 19.

A szekrénynek dőlt. A szelvény kihullott a kezéből, nem törődött vele, úgy állt ott, mint akit lebunkóztak. Két tenyerét később a fejéhez szorította: De hiszen ez szörnyű! Ebbe a férfiba volt szerelmes? Ezzel a gyilkos szörnyeteggel élt együtt hat teljes éven keresztül? Ez a férfi a gyermeke apja?

Sándor, akinek egy ideális élet partjairól hozott valamikor üzenetet, már régebben pocsolyává változott, most bűzlött is, ő ösztönszerűn undorodott tőle, hányinger kerülgette... Végül mindent otthagya kihátrálva a házból, le az utcára, ahonnét rövid tusa után ismét visszament az előbbi, szomszédos lakásba, és gondosan elrakott mindent.

Eközben egy harmadik papírt, noteszlapot is felfedezett. Rózsadombi cím állt rajta: Zivatar utca és egy elmosódott szám, amely éppen úgy lehetett huszonnyolcas, mint tizenennyolcas, mert csak a második szám, a nyolcas látszott világosan.

Bekulcsolta az ajtót, és futásnak eredt, végig a folyosón, le a lépcsőkhöz. Az utcán taxit pillantott meg. Leintette:

- A Tűzoltó utcába! - adta meg az irányt, miután beült, mert, amióta megpillantotta a képet, csak Árpádra gondolt, aki többször elmondta neki apja és a testvérei gyilkosának nevét, most valahogyan mégis kilyukadt emlékezetének gyorsan pattogó labdája, ezért bizonyosságot akart szerezni.

Hátrahajtotta a fejét. Szemét, szabad futást engedve agya egyre gyorsabban forgó kerekének, behunyta.

Borzalmas... borzalmas! - ismételte gondolatában. - Hat évig élttem vele együtt, szültem neki gyereket... Árpádot jobban szeretem, mint az életemet, most mi lesz?

Agyának beépített antennája, szörnyű tragédiát jelzett, tengő-lengő jövőjének alig észlelhető világában, szívében facsaró fájdalom sejtett.

Csak hosszú idő eltelte után teremthetett rendet gondolatainak zűrzavarában, úgy döntve, hogy mindent elmond Árpádnak, ám a kocsi még az Üllői útra sem futott be, ő máris másként határozott: Csak annak a tömeggyilkosnak a nevét kérdezi meg, másról nem tesz említést! A vadnak is megadják, az erkölcsös vadászok a menekülési lehetőségét. Ő három napot, esetleg egy hetet adott neki. Óriási bonyodalom, veszély származna belőle, ha feladná. Meneküljön, aztán törtenjen az, amit a sors kimért rá.

Árpád - sóhajtott. Ragyogó szemét vastag pára lengte be, miközben elengedve magát, tovább motyogott: - Óh, de szeretlek!

Ma este mindenképpen az övé lesz! Kívánta, a várható öröm, mindent felejtőn, előre megbizsergette az idegrendszerét. Elhalt, amint a férfi karjaiban szokta. Szemében az előbbi vastag pára, távolból elősejlő csillogássá változott.

Mindenki szeret adni, ha van miből. Ő a testét adja majd!

Árpád pizsamában jött eléje, kezében könyvet tartott. A testileg-lelkileg felajzott nő a karjaiba omlott.

- Lehetetlenül viselkedtem, félreérthetnéd, hát eljöttem - mentegőtőzött, miközben a férfi beljebb vezette. - Szeretlek - suttogta, már bent Rita, továbbra is a férfiba kapaszkodva. - Kívánlak. Nem érdekel többé az a buta illúzióm, amelyről meséltem neked, semmi csak te! - Felnézett a férfira. - Nem ábrándultál ki belőlem?

- Imádlak.

- Gombold ki hátul a ruhámat!

Rita szép, akkoriban ritkaság számba menő, csipkeszegélyű kombinét viselt... Árpád azonban most semmit sem adott a körítésre, holt a szerelemhez ugyanolyan szép teríték illik, mint az ünnepi asztalra.

Miután az utolsó fehérenemű is a földre hullott, Rita kissé szégyenlősen a férfihoz húzódott.

- Oltsd le a villanyt - kérte visszafogottan.

- Gyere! - suttogta az, miután lekapcsolta a villanyt.

Összeölelkeztek és, mint nászába szökellő virág, most nyíló szirma, a közeli rekamiéra hullottak. A szerelmi bódulat kábítószerének első szippantását a rekamién lélegezték be, viszont az öntudatukat csipkedő pirkadása, már lent a szőnyegen érte utol az elaléltan dobálódzó testüket...

Elsőként a férfi állt fel.

- Gyere! - nevetve nyújtotta a kezét. - Feküdjünk vissza!

Miután újra a rekamién hevertek, Árpád meggyújtotta a feje fölött lévő olvasólámpáját. Rita jóízűen kinyújtózkodott.

- Mit olvastál előbb? - sandított fél szemmel a férfira.

- Egy... tudományos könyvet nézegettem. Ma vettem.

- Sokat dolgozol? - Úgy összehúzódott, mint egy macska, nem beszélt, csak dorombolt.

- Dolgozom is, tanulok is.

Rita elérkezettnek látva az időt, lassan felcsipegette érdeklődésének aprónyi pöttyeit.

- Még mindig bízol, hogy elfogod? - Árpád kíváncsian lesett rá, ő gyorsan hozzátette: Peffer Sándort.

Akaratlanul összeborzadt.

- Fázol? - kérdezte, s betakargatta.

- Mostanában gyakran elővesz... egy ideig habozott. - Hányinger, enyhe idegesség... Azt hiszem, terhes vagyok.

- Gyerekünk lesz? - Árpád szavai szenvedéllyel telítődtek, mialatt ujjongón magához szorította az asszonyt, és ott csókolta, ahol érte. - Ha tudnád, mennyire boldog vagyok!

- Ne csiklandozz! - nevetett fel az asszony. - No!

Árpád, még szorosabban magához szorította, s tovább csókolgatta, mire Rita megmerevedett, végig arra gondolt, hogy most mi lesz? Rendkívül visszásnak érezve a helyzetét, idegrendszer, mint jegegyfa levelei a szélben, tapsolni kezdtek...

A férfi, mit sem törődve az asszony feldúltságával, tovább csókolgatta, fogdosta, simogatta, egészen addig, amíg annak előbbi merevsége fel nem engedett. Rita végül is a férfihoz simult s úgy elveszett a karjaiban, mint fa árnyéka a déli napsütésben...

IV.

Kerkai Rita egy hét múlva ment haza eredeti lakásába.

Kislányát a szüleinél helyezte el. Naponta meglátogatták, a többi idejüket kettesben töltötték el Árpáddal a Tűzoltó utcában. Moziba, színházba jártak, sokat kirándultak a budai hegyekbe... Ritának, mindezek visszhangzásában régi kedve tápot nyert. Végtelenül boldognak érezte magát, holott rejtett félelme végig s mindenüvé árnyékként kísérte...

Eltűntnek vélt férjét, legnagyobb meglepetésére saját szobájában lelte.

Megdöbbenően bámulta, miközben egyre hátrált s hátrált. Eddig a magával hozott, s végig a kezében tartott bőröndjét a földre ejtette.

- Azt hittem... - a kitörni akaró düh és félelmének keveréke valósággal megbénította -, hogy te már régen elmentél.

A férfi leült, és elgondolkozón bámulta a parkettát.

- Nem jött meg a társam, a volt parancsnokom. Vagy átvert, vagy lekapcsolták.

- Úgy egyeztünk meg, hogy három nap, legfeljebb egy hét, te mégis...!

- Jól tudom - fojtotta bele a szót ingerülten a férje.

- Miért nem a szomszédos lakásban tartózkodsz? Azt mondtad, nem zavarasz.

- Kit zavarok én egy üres lakásban? Most is, látom, csak a ruhádért jöttél haza. Igaz?

- Honnét tudod?

- Mivel üres bőrönddel buktál be az ajtón. Hol a fenében császkáltál?

- Nacsak! Felelősségre vonsz? Milyen alapon? - nevetett fel idegesen.

- Vonjon felelősségre, aki vigasztal, akivel éjjelente hálsz?

- Azzal a férfival, nemcsak éjjel..., bármikor lefekszem - csattogott Rita -, nem úgy, mint régen veled, erőszakkal, csak erőszakkal.

- Hiába tagadod, valamikor, igenis szerettük egymást. De hamar elfelejtetted!

- Azért hagytál itt, mint egy kifizetetlen szajhát? - hörrent fel hisztérikusan. - Megcsaltalak egyszer is?

- Ezt tudva lehet, hogy légy esett a levesbe. Én, mindenesetre nem tudtam róla. Gyereket szültél, az enyém, ezért szeretem... Aprópó! Rita, hol van?

- Most jut eszedbe s keresed? Bezzeg ezelőtt! Vettél-e neki ruhát, cipőt, egyetlen szem cukrot? Mit gondolsz, kifizette ki a villanyt, a gázt, a lakbért s a távfűtést? Én. Más, rendesebb férfi gyerektartást fizet, te levelet is csak egyet írtál. - Legyintett. - Egyébként anyuénál van.

A férfi felállt. Egy ideig farkasszemet nézett az asszonnyal, ezután sétálni kezdett. A felesége elé érve megállt, és merőn rámeresztette a tekintetét.

- A nevemet viseled. A Peffer nevet...

Rita olyan mozdulatot tett, mintha pofon akarná csapni, holott csak rákiáltott:

- Miért vagy ennyire bizarr s fönséges? Miért vágsz fel a nevedre, amikor a te neved úgy bűzlik, mint egy régi falusi budi. Egyébként semmi közöm hozzád. A feleséged sem vagyok törvényesen.

- Na ne mondd! - cikornyázott a férfi hangja és mozdulata egyszerre. - Ha elváltál volna tőlem, arról nekem is tudnom kellene.

- A mi házasságunk eleve törvénytelen. Én ugyanis Peffer Sándorhoz mentem feleségül. Ez a név azonban hamis, mert te valójában nem Peffer Sándor vagy, hanem Feller Andor, tehát semmi közöm hozzád! - Tekintete lángot vetett, szavai martak. - Többszörös gyilkos vagy! - A hirtelen felindulástól valósággal elfulladt. Úgy hörgött a folytatás, mint hörghurutos ember mellében a turha. - Utállak, gyűlöllek!

A férfi megütközött ugyan, ez azonban olyan gyorsan végigszaladt rajta, mint esti szellő fuvolata a fák lombjain. Nem színlelt felháborodást, nem húhózott, még a védekezéséről is lemondott.

- Honnét tudod? - kérdezte meg teljesen közömbösen.

- Egyik fióкодat nyitva hagytad, én kihúztam...

- Szóval kutattál?

- Téged kerestelek. Véletlenül vettem észre. Miért nem vitted magaddal?

- Hogy legyen bizonyíték is, ha netán igazoltatnak, elkapnak? Szóltál róla valakinek?

- Senki sem tud róla, csak én.

A férfi szemmel láthatóan megnyugodott. Úgy ült vissza a helyére, mintha vendéglőben foglalna helyet.

- Nézd...! - Két kezét széttárta, nyakát összehúzta: - Mindnyájunkat két egyén kísér végig az útján: egy angyal és egy ördög. Olykor-olykor összekeverednek. Amelyik győz, annak kell engedelmeskednünk. Hogy mikor melyik, az egyén önzése dönti el. Szent, vagy gyilkos. Ha az érdekei úgy kívánják könnyen lesz bátor vagy gyáva, vagy mondjuk élete kockáztatásával, egy plecsni, vagy pénz reményében, vagy csak úgy ösztönszerűn, kihúz a Dunából egy fuldoklót...

Hiába beszélt, mert a felesége, oda sem figyelve tovább dühöngött:

- Nagyon ügyesen titkoltad, nem féltél a leleplezéstől?

- A félelem a leghűségesebb kísérőnk, ezért meg kell szoknunk, mint a rossz szobakutyát, ha nem is szeretjük meg soha.

Rita lebecsmérlőn, erős undorral szólt közbe:

- Rengeteg ártatlan ember vére tapad a kezedhez. Ember vagy te? Neked nincs lelkiismeret-furdalásod?

A férfi megint felállt. Kettőt-hármat lépett aztán visszaült a helyére. Lábát kényelmesen keresztbe vetette.

- Egyáltalán nem tartom magam bűnösnek. Öltem, igaz..., pontosabban, én is öltem, mert mindenki öl. Az egyik ember így, a másik úgy. Ki fegyverrel, ki szóval öl. Miért nem tartom magamat bűnösnek? Az lennék, ha az ember élete véges lenne, de nem az! Egyszer mindenkinek meg kell halnia. Hogy, mikor azt senki sem tudja. Hogyan s mint halunk meg? Ezt sem tudjuk előre. Én öltem-e meg, vagy egy fejére pottyant téglát, rák, infarktus, közlekedési baleset, természeti katasztrófa végez vele... mindegy! Én tehát nem gyilkos, egyszerű szimpla eszköz voltam a sors kiszámíthatatlan kezében. Eszköz, mint az előbb említett téglát, vírus, kór, vagy éppen egy ka-

rambolt okozó reflektor, amelyik elvakítja a vezetőt. Ki a felelős a földrengésért, amikor egyetlen pillanat alatt ezrek hálnak meg? Az árvizekért, a tüzekért, vagy teszem azt egy egyszerű elektromos zár-latért, amely miatt leég egy egész szálloda... Én üzentem hadat a Szovjetuniónak...?

- Igen ám, csakhogy te volskbundista voltál, önkéntes!

- Katonának tényleg önként vonultam be, alig elérve az akkori hivatalos katonakort. Nagyon fiatal voltam, elkapott a hazafias, nacionalista hév. Azok a nagy szavak, az a sok demagóg duma a nemzeti-szocializmusról, meg a többi. Úgyis mondhatnám, csak megelőztem azt, hogy némi előnyt, dicsőséget vívjak ki azzal, ami úgyis bekövetkeznék. Mert, tuti, hogy behívnak! Mozgósítás, miegymás volt utána. Jugoszláviába vittek. Nem önként mentem oda. Azt sem tudtam azelőtt, hogy mi az a partizán! Orvul, hátulról támadtak ránk, mindenünnét lőttek, holott mi, ismételem: nem önként mentünk oda. Mindent parancsszóra tettünk, tettem. Nem pénzért, aljas haszonszerzés céljából öltem, mert akkor tényleg gyilkos lennék. Megparancsolták. Ha nem hajtom végre a parancsot, agyonlőnek. Én vagy ők! Nem volt más választásom. Ennyi történt, dióhéjban, mert nagyon hosszan mesélhetnék róla, neked.

- Ne hidd, hogy a demagógiáddal, a fasiszta filozófiáddal meggyőztél. Nem, nem esem előtted hasra! Igaz, a férjem voltál, az álnevedet viselem, egyébként zseniálisan értesz a hamisításhoz. A lányom fele vére, tulajdonsága, sejtjei, génjei, meg mit tudom én mi más a tiéd. Szégyellem, ámbár remélem neveléssel az öröklött tulajdonságok megváltoztathatók. Megszégyenítettél, mert elhagyott asszony, aki ráadásul szép, jó alakú, mégis elmenekül előle a férje, akiben annyi vonzerő sincs, hogy megtartsa a férjét, manapság nem dicsekedhet nőies vonzalmaival. Az a rengeteg magyarázkodás, hazugság, amivel áltattam az embereket! Borzasztó!

Felpattant. A férje elé állt, a további szavait kifejezetten a képébe vágta:

- Elegem van belőled! - Orra kitágult, szája széle remegett, bársonyosan hamvas bőre, narancshéjszerűn összeráncolódott az arcán az erős felindulástól. - Ha nem tűnsz el azonnal, én Isten bizony... - el-

hallgatott. Farkasszemet nézett a férjével, ám mielőtt folytathatta volna, az közbevágott:

- Ha feljelentesz, én megöllek, mert ne feledd el: csőre töltött fegyvert hordok magammal. Egy biztos: nem fognak el élvé!

Rita az ajtó irányába menekült.

- Nem jelentelek fel - szólt hátra menet közben. Az ajtó előtt, menekülésre készen, megállt, és visszafordult, ám egyik kezét végig a kilincsen tartotta. - Nem magamat félted, a kislányomat, akinek az apja vagy. Nem a kellemetlenségtől, nem is a meghurcolástól félek. Szégyellem. Tudod, ki előtt szégyellem? Azelőtt, akiinek az apja, az egyik testvére is aközött a harminchat ember között volt, akiket Pálinkás-pusztán, a te személyes parancsodra és segédleteddel lemészároltatok. Holttestüket a tűzbe dobáltátok. Szégyellem előtte, mert szeretem. Csodálkozol? A szemedbe mondom: csak őt megismerve döbbsentem rá, hogy amit hajdan irántad éreztem nem szerelem volt. - Szemei most már nemcsak szúrtak, hanem villámlottak is. - Tudod, ki volt az az asszony, akit meztelenre vetköztettél, keresztet akasztottál, a saját kezeddal akasztottad a nyakába, majd világgá zavartál? Az ő anyja. Ezt is parancsszóra tetted? Ki parancsolta meg ezt? Elképzelheted mennyire keres, és elképzelheted-e ezek után, hogy mennyire utállak?

A férfi felállt, mondani akart valamit, Rita azonban ráförmedt.

- A száj a szív tükre, ezért, ha tudni akarjuk, hogy mit rejt valakinek a szíve, hagyjuk beszélni, és figyeljük öt percen át. Te többet beszéltél ma öt percnél, ezért teljesen megismertelek. Azelőtt a szebbik oldaladat mutogattad, nem azért, mintha az olyan fényes lenne, most megismertem az igazi énedet is. Nincs szükségem tehát, hogy tovább magyarázkodj, vagy fenyegezz!

A férje tetőtől talpig végigmérte szemével, közben olyan arcot vágott, amelyből semmit: sem gyűlöletet, sem szerelmet nem lehetett kiolvasni, holott benne lappangott mind a kettő.

- Mit bámulsz úgy rám azzal a bárgyú szemeiddel - ordított rá Rita -, te sem szerettél, csak színészkedted, mint én! - Kissé lecsillapodtabban, ám továbbra is csípős gúnnyal folytatta: - Lásd be Sándor, illetve Andor, csak színészkedted. Letéptem az álarcodat, bevallha-

to: hat évig éltünk együtt, és én mégsem tudtam valójában, hogy ki vagy. Hamis név, hamis érzelmek, hamis eskü, minden hamis volt, még az ölelése is!

A férfi lehajtotta a fejét, és az asszony felé lépdelt. Bárgyún végignézte, majd rántott egyet a vállán. Kifejezéstelen arca, miközben letépvé kezét a kilincsről, szorosan elhaladva a teljesen lebénult asszony mellett, magára hagyta, ám néhány pillanat múlva, Ritának annyi ideje sem maradt, hogy magához térjen, az ajtón túl váratlanul megfordult, és visszalépett.

Rita félelmében ismét megmarkolta a kilincset.

- Idefigyelj, te kis kurva! - Szája széle vonaglott, szemei szűrtak. - Mindent parancsszóra tettem. Tudod, ki volt a parancsnokom. Talán már mondtam is: akit ide vártam, hogy tovább meneküljek vele!

- Miért nem jelentetted fel? - cinikuskodott Rita.

- Hülye, te hülye kis kurva! - Hirtelen hátat fordított, és elviharzott.

Rita néhány pillanatig várt, majd belépve a szobába, kapkodón néhány ruhadarabot és fehérneműt dobált a bőröndjébe, és ő is kisétált az ajtón...

Vágó Árpáddal a Tűzoltó utcában találkozott össze. Később jött, amint várta, éppen eléje akart menni. Kivette kezéből a bőröndöt s belekarolt. Fent a lakásban Rita valósággal Árpádra esett, aki átölelte és gyengéden a legközelebbi fotelhez vezette és beleültette. Rita a melléhez szorította a két kezét és egyetlen szuszra ledarált mindent...Mire befejezte, Árpád majdnem átöltözködött, amit a mesélésbe teljesen belefeledkező asszony csak akkor vett észre, amikor az zakót cserélt.

- Hová mész? - csodálkozott rá.

- A rendőrségre.

- Én is veled megyek! - Felállt, ám mielőtt kiléptek volna az ajtón, Rita a férfi útját állta. - Ugye, kiábrándultál belőlem? Én annak a szörnyetegnek a felesége...

- A kiszámíthatatlan sors keze vagy. Köztünk mindennek úgy kellett történnie, amint történt. Szeretlek.

- Akkor siessünk!

Lent, mivel nem kaptak azonnal taxit, majdnem legyalogoltak a körútig... A főkapitányságon Árpád régi barátjához: Radnóczki századoshoz siettek, a Feller Andor után nyomozók csoportvezetőjéhez. Nem tartózkodott a szobájában, ám a társai segítségével hamarosan megtalálták. Miután az visszatért a helyére, szépen elmondták neki a történeteket.

- Zseniális hamisító - csavarta meg elismerően a fejét a százados. - Papírt és tollat vett elő s azon is bemutatta. Az F-betűt egyetlen kanyarítással P-re cserélte. A dupla l-betűk fejét kissé bekanyarította, a szárát lehúzta, f-re. Andor elé egy S-t írt, majd vesszőt húzott az a-betűre, és a Feller Andor, máris átalakult Peffer Sándorra. Könnyen ment ugyanis az anyakönyvi kivonatot kézírással állították ki. A többi, a lakásbejelentő szelvényt, amely egy ideig igazolványul szolgált... bevonták s annak alapján állították ki az újonnan bevezetett személyazonossági igazolványát.

Később a rászédett emberek arcához hasonlóan elvörösödött, testét mélységes düh rázta meg.

- Hová mehetett? - kérdezte az asszonytól, majdnem ugyanilyen hangon. - Mert, hogy már nincs a lakásban arra mérget veszek! - A homlokára csapott. - A kislánya! Hol van a kislánya?

Rita, erre a kijelentésére minden porcikájában remegőn, halálra rémülten mondta be a szülei címét.

A százados a telefon után nyúlt, felemelte és beleszólt a kagylóba.

- Kapcsolja a tíz per huszonötöt! - A telefon kattant, mire ismét beleszólt: - Radnóczki százados. - Néhány pillanatig hallgatott, nyilván közöltek vele valamit. - Küldjön gyorsan valakit... - a Rita szülei címét mondta be, amitől az asszony, annyira kétségbeesett, majdnem elalélt, hogy a további beszélgetést már nem is hallotta, ugyanis csak most értette meg valójában, hogy a százados mire gondolt előbb, amitől az agya megdermedt, szívébe éles fájdalom nyilallt s zsibongón járta át meg át a testét, lábujjától fel a feje tetejéig...

A százados idegesen dobolt az asztalon. Hosszú percek teltek el így... Árpád lecsüggesztette a fejét, még mindig annak a megdöbbenésének a hatása alatt állt, amint Rita elmesélte a történeteket... Annyi év után végre elfogják azt, akit keresztül-kasul kerestek az ország-

ban, ám milyen megrendítő körülmények közepette került elő, ami nagyon bántotta... A százados közben sétálni kezdett. Kezét hátracsapta, fejét mélyen elgondolkozón lehorgasztotta. Később, mintha dülőre jutott volna újra a telefonhoz lépett, és parancsot adott Rita lakása és a szomszédos lakások átkutatására.

Rita a kezét tördelte, szeme segítségkérően repesett, egyik férfiről a másikra. A levegőben kézzelfogható dermedtség úszott, az idegfeszítő csend a torkukat fojtogatta...

Végre ismét megszólalt a telefon. Az egyik URH-ás kocsijelentkezett. Rita és Árpád mindent hallott.

- Barkaszi János főtörzsőrmester jelentkezem!

- Beszéljen!

- ... jelentem, a kislányt a magadott címről, néhány perccel előttünk elvitte az apja, Peffer Sándor. Most jött haza külföldről. Taxival távoztak, állítólag a felesége lakására mentek. Vége!

- Köszönöm! - Bosszúsan csettintett az ujjával. - Bejött...! Nem magának mondtam. Végeztem.

A helyére rakta a telefonkagylót, és újra maga elé nézett. Szemét összehúzta, szájával olyan mozdulatokat csinált, mintha cukrot szopogatna.

Rita, Árpád vállára nehezedett. Ha nem szorítja magához a földre rogyik.

* * *

Kerkai Rita mint afféle mélyen gondolkodó asszony, nem adta meg magát a lánya eltűnése, elrablása miatti vad vergődésének. Szüntelenül a fejét törte... Látszólag mindent úgy rendezett el, csinált, amint a százados tanácsolta. A lakását figyelték, őt mindenhová követték, holtan olyan tervet eszelt ki, amelyhez nem kellett „kísérő.” Sőt!

A következőképpen rázta le a testőrét.

Bement a KÖZÉRT-be, ahol jól sikerült rosszulletet színlelt. Karon fogták, és bevezették a raktárba. Nyeletnyi víz megivása után, megkérte az egyik ismerős eladót, hogy engedje ki a másik utcára nyíló ajtón, ahonnan egyenesen az orvosához megy. Naponta ebben az üz-

letben vásárolt, ráadásul ezen a környéken nőtt fel, jól ismerte az üzletet, az eladókat s a környéket. Kint taxiba ült, és kivitette magát abba a rózsadombi utcába, amely címet akkor talált meg, amikor visszament a férje búvóhelyére becsukni az ajtót.

Ezelőtt nem tulajdonított neki különösebb jelentőséget. Így történhetett meg, hogy akarata ellenére nem említette meg a századosnak. Hosszas gondolkozása, fejtörése közben, anyai ösztöne juttatta eszébe, ami most arra kényszerítette, hogy saját maga hajtsa végre a tettet, amely a Zivatar utcába vezette. Szentül hitte, hogy férje idehozta a lányát. Sándornak fegyvere van, ő maga közölte vele, ha a rendőrség lépne közbe, amilyen kegyetlen, holtbiztosan használná, könnyen megsebesülhetne a kislánya is, vagy állati ösztöneire hallgatva túszként használná fel. Rá, talán még, a történetek ellenére is hallgat, szereti is - erre a legutóbbi beszélgetésük alatt döbbsent rá -, ezért sokkal nagyobb eséllyel küzdhet a lányáért, mint a rendőrség. Szóval tartja, eközben valamiféle ügyes, női fortéllyal leveszi a lábáról. A lányát elhozza, ő pedig meneküljön, amerre tud! Vagy hazacsalja, ahol egyenesen a rendőrség karjaiba fut. Ők, kis Ritával együtt megszöknek... Nem gondolta át kellően, ezért olyan terv volt ez, amelyet egy kislányáért reszkető anyai szív szőtt, természetes ösztöneinek könnyen szakadozó szálaiból. Mindegy, hogy s mint, csak a kislánya közelébe kerülhessen! A többi magától jön majd! Kissé dőlöngve járt, arca falfehéren virított, mindenre elszántan, kölykét féltő oroszlánként közeledett a Zivatar utcába.

A házszám bizonytalan. Valamennyi... meg nyolc, csak ennyit tudott biztosan... Előbb a 18-as számot kereste. A kérdéses ház közelében, mialatt feltartott fejjel a számokat böngészte egy öregasszonyba botlott, majdnem összeütköztek.

- Elnézést - mosolygott Rita bocsánatkérően az öregasszonyra -, egy férfit keresek. Peffer Sándornak hívják...

- Tudja, hányan laknak Rózsadombon?

- Ebben az utcában lakik. A házszám nyolcra végződik.

- Szóval ebben az utcában lakik. A házszám nyolcra végződik... -

Miután Rita hevesen rábólintott, ezt is hozzátette: - Az más! Nézze,

ebben a tizennyolcas számú házban biztosan nem lakik, én ugyanis mindenkit ismerek itt.

Rita nem sokáig habozott. Az öregasszonyt megnyerőnek, segítőkésznek, olyan jóságos, mesebéli: „Óze néninek” vélte, akihez őszinte lehet.

- Ez a bizonyos Peffer Sándor a férjem. Két éve hagyott el. Disszidált. Most váratlanul hazajött, és ellopta tőlem a kislányomat, jobban mondva, anyukáméktól, akik napközben, mialatt én dolgozom vigyáznak rá. Eddig egyedül neveltem...

- Hány éves a kislánya? - szakította félbe az öregasszony.

- Hat. Jövőre megy iskolába.

Az öregasszony szeme, arca észrevehetőn felcsillant, de még nem szólt, csak a szemöldökét húzta összebb, mintha erősen gondolkodna valamin. Rita tovább beszélt:

- Azt hiszem a férjem barátja is itt lakik, sajnos a nevét nem tudom.

Az öregasszony távolba meredő szeme tovább csillogott.

- Szőke, copfja van - hangja izgatottá vált, mint a feltalálóké találmányuk közben.

- Igen, és Ritának hívják. - Örömeben majdnem átnyalábolta az öregasszonyt.

- Két házzal odébb! - Közelebb hajolt Ritához, és fontoskodón folytatta:

- Láttam őket, taxiból szálltak ki. A kislánya előrefutott. Zöld ruha, sárga pulcsi... A férfi magas, világosbarna zakóban, cipője..., nem szandált viselt. Utána kiabált: Rita, gyere vissza!

- Úgy emlékeztem - máris futni akart, csak udvariasságból nem rohant el -, a második szám nyolcas. Ha ez a ház tizennyolc...

- Régi szám lehetett. Azóta átszámoztak itt mindent! Nagy szerencséje van, hogy véletlenül megláttam őket s pontosan engem szólított meg. Isten keze, kedves...

- Nagyon szépen köszönöm! - Majdnem megcsókolta.

- Örömet szereztem vele, tartotta vissza az, néhány pillanatra a futásnak eredő boldog asszonyt.

- Elképzelheti. Egyetlen gyerek. Két éve egyedül nevelem. A szüleim majd megbolondulnak érte.

- Ha maga örül, én is boldog vagyok, mert, ha te magad boldog akarsz lenni, régi mondás, de igaz: tégy boldoggá másokat! Örülök, hogy segíthettem.

Rita gyorsan elkészönt, és futásnak eredt.

A villaszerű, kétemeletes épülethez hosszú lépcsősor vezetett fel, a szép, kovácsoltvas-díszítésű vaskaputól. A lépcsősor két oldalát bokrok, és kipusztuló félbe lévő sövény követte, fel a házig.

Rita letről nem látható, gondosan ápolt virágoskertbe toppant. Megállt, kifújta magát s óvatosan körüllesett. Éppen tovább akart menni, amikor teljesen váratlanul megpillantotta a férjét.

- Sándor! - szólította meg azonnal.

A férje figyelmeztetőn pisszegett, mialatt eléje sietett.

- Verbai Róbert az álnevem. - Szétnézett.

- Nem követtek?

- Rita, hol van? - hangzott a kérdés a válasz helyett.

A férje műcsodálkozással tárta szét a kezét.

- Tőlem kérdezed? Csak nem tűnt el? - színészkedett. - Én... én - hebegett, nem találkoztam vele..., egyáltalán nem láttam mostanában, holott elhiheted, mennyire szerettem volna látni.

- Ne tedd magad! - förmedt rá. - Te loptad el anyuékától. - Fellengzőn utánozta:

- Most jöttem meg Ausztriából, a feleségemhez viszem...

- Oda is vittem. A lakásba zártam. Csak nem a társam, akiről beszéltem is neked...?

- Anyuékat megetethetted, de engem nem verhetsz át. Saját magadat cáfoltad meg előbb.

A férfi fokozódó idegességében pislogni is elfelejtett. Nézése ugyanolyan kifejezéstelenre, bárgyúra sikerült, mint amikor legutóbb találkoztak, s vitatkoztak.

- Fent van. Meg akarod látogatni?

- Meglátogatni? - Elviszem! - hangoskodott, amiért is a férje belekarolt, és erővel maga elé tolta, fel a lépcsőkön.

- Menj, menj, fent megbeszéljük! Addig viszont hallgass! Ne csapj botrányt!

- Jó, hallgatok! - váltott színt Rita, abban a reményben, hogy vágya hamarosan testet ölt. Újra a kislánya mellett lehet.

Szó nélkül mentek fel a második emeletre, ahol a férfi vezetésével, tágas és gazdagon berendezett szobába léptek be.

A kislány azonnal az anyjához futott.

- Anyuci! - Átkarolta a combját, és a szoknyájába fúrta a fejét. Egyetlen pillanatra sem tárgított mellőle.

A férfi, Rita nagy megdöbbenésére, kulcsra zárta az ajtót. A kulcsát zsebre dugta, és a kordbársony-borítású heverőre ült, s mialatt Rita a lányával foglalkozott: megfésülte az ujjaival a haját, megigazgatta a ruháját, összeveissza csókolgatta... várakozó álláspontra helyezkedett.

- Úgy féltém - súgta a kislány, miután elkészültek.

- Mitől féltél?

- Hogy nem jössz utánunk. Apuci megígérte, én mégis féltém. Tudod, hová megyünk?

- Haza - vágta rá az anyja. - Nagyiék kétségbeesve várnak.

A férje keresztbe rakta a lábát, és megszólalt:

- A kulcsot zsebre dugtam. Tőled függ, mikor veszem elő. Válassz: Rita itt marad, te elmész, vagy mind a ketten itt maradtok. Harmadik lehetőség nincs!

- Van! - vágta rá Rita. Szeme villogott, szavai martak, mint a sósav.

- Mi ketten elmegyünk, viszont neked tényleg csak két választásod van: a rendőrség kezébe akarsz-e kerülni, vagy nem? Döntsél gyorsan!

- Már akkor meggyőződtem, hogy beleavattad őket, amikor megpillantottalak.

- Akkor nem árulok el titkot, ha megmondom: mindent elmondtam a rendőrségnek.

A férje szempillája sem rebbent, holott az asszony arra számított, hogy felugrik s nekiront, ezért kissé lehangolódva tette hozzá:

- Kivéve ezt a címet. Másként elhiheted, régen megelőznek. - Maga elé révedt s önkéntelenül megremegett. - Akkor pedig, tudja Isten mi történt volna! Magam akarom elvinni Ritát! Ne húzd az időt, mert, ha kések, ugyanis mindenhová követtek, a közértünkben ráztam le magamról a testőrömet, nemsokára itt lesznek. Taxival jöttem, ha a taxis köp..., hamarosan felfedeznek bennünket. El tudod képzelni milyen

nagy erőkkel nyomoznak utánad? Ha kiengedsz bennünket, legyalogolunk a Mártírok útjára, ahol taxiba ülünk, azt mondom nekik, hogy telefonhívást kaptam. Ritát valamelyik presszó előtt találtam meg, de ha te esetleg jobbat találsz ki, én azt is elfogadom.

A férfi felállt. A felesége elé lépett, és a legközelebbi fotelba tessékelté őket. Kis Rita eközben valósággal rátapadt az anyjára, s egyre ellenségesebb érzülettel lesett az apjára. Miután mind a ketten helyet foglaltak, a kislány az anyja ölébe telepedett, a férfi elszántan vonta össze a szemöldökét.

- A te dolgaidhoz semmi közöm - kezdte nyomban ezután. - Megbeszéltük, ezért elintézett ügy. Engem dobtál, és összeálltál valakivel. Bárki lehetne: cigány, néger, arab, kínai, még zsidó is... egyetlen szót sem szólnék, azonban egy volt partizánnak, a bajtársaim orvgyilkosainak nem adom a lányomat! - Szótagolta. - Ez az utolsó szavam!

- Árpád gyermekként csapódott közéjük. Nem önként jelentkezett, előletek, akik lemészárolták a hozzátartozóit menekült el, ők maguk mellé vették.

- Koszos partizán! Ruszki bérenc! Vörös pribék!

Rita szívébe, ahány szó, annyi kést szúrt. Legszívesebben neki ugrott volna: összekarmolná, kikaparná a két szemét... Most azonban a lányáról volt szó, ami köszoborrá bénította háborgó indulatait, azt azonban, hogy legalább annyit ne mondjon, mégsem állhatta meg:

- Ha ő pribék, mondd te ki vagy? Rohadt kopó, tömeggyilkos! - Nem akarta, mégis kimondta. Alig bírta lecsillapítani fortyogó háborgását.

A férje nem felelt. Megint leült, és újra keresztbe rakta a lábát, csak most nem dőlt hátra.

Rita, ekkorára teljesen színt váltva, csak a gyermekéért harcolt tovább, ami mindenre képessé tette. Kölykéért küzdő, ravasz oroszlán, bárány maszkot öltött. Arca fájdalmasan vonaglott, szemében könnycseppek buggyantak fel s szántottak végig szép, tiszta arcán.

- Nagyon, de nagyon kérlek! - Két kezét összerakta s tovább rimánkodott. - Ha van valami, ami szent előtted... Isten, a szüleid em-

léke, az ifjúságod, azokra hivatkozva kérlek, add vissza a lányomat! Engedj ki bennünket! Még nem késő, te vígan elmenekülhetsz!

Nem folytathatta, mert a kislánya szorosan átkarolta.

- Veled akarok menni, ne hagyjál itt! - nyöszörgött.

Rita felugrott, a férje elé térdelt, ám nem szólalhatott meg, mert kintről, közvetlenül az ajtó elől zörgést hallott. A bejárati ajtó nagy, nyitott hallból nyílt.

- Késő! - rebegte halálra rémulten. Úgy reszketett, mint a nyárfalevél.

- Máris itt vannak! - vetette a szemére a férje. Tekintete meglepő nyugalmat árasztott, arcizmai meg sem rándultak.

Rita eddig is félt, reszketett, most lélegzetét visszatartva rádöbbsent, amelyet nemcsak érzett, szemét behunyva, fejét lecsüggesztve el is rebegett: - Te... te, nem ember, hanem mindenre elszánt gyilkos, bandita vagy!

Kiszámíthatatlanul összeborzolódtak gondolatai, gyorsan tovarebbentek, ösztönszerűen cselekedett. Felugrott, elkapta a kislánya kezét, és az ajtó felé húzta. A férje alig mozdult meg. Egyik kezét zsebre dugta, lábait szétvetette a szőnyegen, és hallgatott.

- Kik állnak az ajtó előtt? - ordította Rita.

- Rendőrség! Nyissa ki!

- Ne törjék be! - kiabálta tovább Rita. - Fegyver van nála. Megfegyvergett. Életveszélyben vagyunk! Vigyázzanak!

Talán jobb lett volna, ha egyetlen mukkot sem szól, ámde sokkos állapotba került, egyáltalán nem uralkodhatott magán.

- Hívja ide a férjét! - utasították kintről.

- Hallod, gyere ide! - szólt hátra Rita.

A férje nem mozdult. Arca megmerevedett, teljesen szenvtelenné vált. Szemében, mint piszkos üvegben, semmit sem lehetett tisztán látni. Rita, teljesen lemerevedett a félelemtől.

- Feller Andor, adja meg magát - szólították fel kintről. - Teljesen felesleges az ellenállás. Körülvettük a házat, nincs menekvés. Viszont, ha...

- Ha betörik az ajtót - üvöltötte közbe az, miközben fegyvert húzott elő a zsebéből -, azonnal lelövöm a feleségemet és a lányomat!

Rita elveszítve a fejét, vad tigrisként, mindenre elszántan a férjének ugrott. Elkapta a pisztolyát szorongató kezét, és ügyesen feljebb nyomta, igyekezett elkapni a fegyvert s kicsavarni a markából.

- Most jöjjenek...! - kiabálta, a kislánya ordításával összekeveredetten.

Nem folytathatta, mert a férje rövidke dulakodás után odébb lökte.

Az ajtó nagyot recsent, de még nem tört be, amikor az első lövés eldörrent. A golyó a kétségbeesetten sikoltozó kislány fejébe hatolt, messzire kilökve agyvelejének egy részét. Utána az anyja következett. Őt is fejbe lőtte. Anya és a lánya összeölelkezve rogytak a földre. Kis Rita azonnal meghalt, az anyja még élt.

A régimódi, vastag, keményfából készült ajtó nagyon erősnek bizonyult. Recsegett, ropogott, de még ellenállt. A sokszoros gyilkos a szekrény mögé állt, pisztolyát a halántékának szegezte, és meghúzta a ravaszt. A fegyver egyet kattant, nem maradt benne több golyó. A férfi egyetlen pillanatig sem tétozódott. Eldobta a pisztolyát, és neki ugrott a hatalmas üvegablaknak, amely csörömpölve tört darabokra, és hullott egy része a padlóra, a többi ki, miközben azon át levette magát az udvarra. A második emeletről zuhant alá a kőre, ahol azonnal szörnyethalt...

Ritát az egyik rendőrségi kocsi vitte be a legközelebbi kórházba. Vágó Árpád, mihelyt meghallotta a történeteket, azonnal berohant hozzá. Minden simán ment a kórterem ajtajáig, ahol a nővér, cerberusként elállta az útját.

- Most hozták ki a műtőből. Nem szabad zavarni!

- Hogy van, él? Még nem hallgatták ki - hebegte, azt sem tudva mit beszél.

- Kómában van, de ha észhez térne, a legkisebb megrázkódtatás is az életébe kerülhet, ezért a főorvos úr...

- Nem hal meg, megmarad? - Elkapta a nővér kezét s bizakodón megrázta.

- Egyszerű nővér vagyok - szabadkozott az -, kérdezze meg a főorvos urat! Éppen jön. - Félreállt az útjából.

A főorvos kutatón fürkészte egy ideig a feldúlt, a kétségbeesett férfit, majd teljesen váratlanul az ajtóra mutatott.

- Bemehet! Válságos állapotban van. A golyó - tette hozzá gyorsan - létfontosságú szerveket roncsolt szét.

- Meghal? - esett még inkább kétségbe Árpád.

- Infaustus. Néhány perc..., legfeljebb tíz - tárta szét tehetetlenül a kezét. - Ami tőlünk telt, megtettük...

Árpád feltépte az ajtót, és berontott a kórterembe.

Rita feje, mint fagyos levél a földön, rezdületlenül pihent a párnán. Szeme behunyva, fején, alig látszott ki az arca, vastag átvérzett kötés piroslott. Az ágya mellett félrehúzott infúziókészülék, fejénél oxigénpalack állt, de az orrdugók a párnán heverték: Miért vehették le? - Ez jutott először a halálra rémült, szerelmes férfi eszébe. Ezután mellé lépett, és térdre rogyott.

- Rita! - Egy ideig az arcát nézte, ezután a tenyerébe hajtotta a fejét s majdnem felsírt: - Ne halj meg!

Az asszony, üvegesen merev szempillái, csodák csodájára, mint hajnali derengés a napban, lassan szétnyíltak.

Árpád megszorította a kezét, könnyes szemét a haldokló arcába fúrta.

- Én vagyok, megismersz?

Az asszony szemgolyóinak homályos üvege pillanatról pillanatra jobban kitisztult. Előbb felfénylett, mint a most megtörölt tükör üvege, aztán felsejlett benne a képe is, értelmének egyre jobban kihegyeződő karmai, lassan agyának laza talajába kapaszkodtak.

- Megismersz? - bizakodott a férfi.

- Árpád - lehelte, mintha csak egy nagyot lélegzett volna.

- Miért mentél oda? A rendőrség minden egyes percre, mindre számítót, kidolgozott tervet készített. Biztosan elfogták volna, te nem sebesülsz meg...

- Rita... meghalt? - nyeldeste alig hallhatón, bénán a hangokat.

Árpád összeszorította az ajkát és hallgatott.

- Melléje temess!

- Nem... Rita, ne!

- Vedd úgy, mintha egy háborúból itt maradt bomba robbant volna fel s ölt meg bennünket. - Arca tovább rezgett, enyhe fulladás kínoztta. - Sok ember meghalt így, mert ma is vannak még a földben befuladt bombák...

Mivel egyre jobban elhalkult, akadozott a hangja, Árpád közelebb hajolt hozzá.

- Ritát... és a te gyerekedet is... egy ilyen bomba ölte meg...

Elhallgatott. Arcának enyhe ráncai, mint kivasalt ruha, szép lassan kisimultak, szemei bepárasodtak, majd fokozatról fokozatra megüvegesedtek.

Árpád ijedten kapta el Rita kezét.

- Ne halj meg! Szeretlek...

Az asszony élete azonban, amely azelőtt olyan sokat nyújtott a férfinak az örömből, a fájdalomból, az emberi lélek nagy kozmikus szorongásaiból, mindezt a költői nyelv zenéjével varázsolva himnuszokká, hőskölteményekké, vagy éppen a mezők, a rétek s a csobogó patakok lírai zsongásává, lassan belefűltek a feleletnélküliség lefelé húzó hínárszövevényébe...

Egy kéz nehezedett a vállára, mire Árpád, zavaros víz fölött suttozó, nádas mögüli gondolatai, megriadt madármód felrebbentek.

- Álljon fel - kérte a főorvos. - A felesége meghalt.

Árpád feltámoltyogott. Nagyon nehezen mozgott. Éppen Ritára esett a tekintete, amikor a nővér lefogta a szemét. Kimondhatatlan fájdalmat érzett. Ököibe szorított két kezét fájdalmában a homlokához nyomta. Az anyjára gondolt, meg arra a tizenkilenc letérdelésre, az ugyanannyiszor elmondott átokra, amely az ő szájából hangzott el: ha van felesége s gyereke, öljék meg őket!

Feljajdult.

- Ugye, nem így gondoltad? Az én megszületendő gyerekem, a te unokád is meghalt! - Tekintete elborult: szerettem őt, az életemnél is jobban szerettem ezt a nőt, anyám!

Szavai lassan elhalkulva, sóhajának mély távába fűltak. Szenvedésének hatalmas hullámai viszont tovább korbácsolták szívének háborgó tengerét. Rita arcán ugyanekkor béke és nyugalom honolt, mert tájékozhat a tenger felszíne, lent a mélyben mindig csend és nyugalom honol...

1981 február

Nógrádi Kovács György megjelent könyvei:

1. A seriff és bandája. Ifjúsági regény. 1987
2. A dinnyecsöszök. Ifjúsági regény. 1987
3. Egy fiú, aki kétszer szökött meg. Ifjúsági regény. 1991
4. Pisztoly és kereszt. /Vadgalamb csőrében zöldág/ Regény. 1991
5. Végzetes nászút a kastélyban. Regény. 1992
6. A halóri ház rejtélye. Regény. 1998
7. Az aktmodell. Elbeszélések. 2000
8. A legyek pókhálóban halnak meg. /Gyötrelmek, szerelmek, tragédiák/ Regény. 2001
9. Színe s visszája. Egy viharos szerelem története. Regény. 2006
10. Vadonc, az árva gyerek. Ifjúsági regény. 2006
11. Anekdoták, aforizmák, hihetetlen történetek. 2006
12. Kutyasétáltatás. Kisregény és elbeszélések. 2006
13. Kuláklistán. Regény. 2007
14. Megtisztulás. Regény. 2007
15. Négy holttest egy kriptában. Regény. 2007
16. Az ördög szorításában. Regény. 2009
17. Miként a csillagok, fényletek. Regény. 2010
18. Gáspár abbé, a szamaras pap. Regény. 2010
19. Megrendítő történetek. Elbeszélések. 2011
20. Csup-csup történetek, és mások. Rövid történetek és mások. 2011
21. Számkivetettek. Regény. 2011
22. Néhány perces krimik, rövid történetek, aforizmák, humor. 2012
23. A negyedik áldozat. Regény. 2013
24. Színe s visszája. Egy viharos szerelem története. Regény. 2016. Második, bővített kiadás.
25. Gyuri bácsi mesél. Mesekönyv. 2016
26. Gyuri bácsi mesél. Csak mesélek, mesélek. Mesekönyv. 2016
27. Szelíd ember veszett tánca. Krimi. 2016
28. Hajsza a fekete diplomatafért. /Kaddis Tóni bácsiért./ Krimi. 2016
29. A hullarabló. Bűnügyi történet. 2016

Nyomdakész kéziratok, 2017.

30. Asszonyisírató - Autóskaland és sok véletlen. Két elbeszélés
31. Újjáélesztés. Regény
32. Dízsírhely. Regény
33. Visszavont átok. Regény
34. Menekülés a hegyekbe. Regény
35. Hat kisregény
36. Égő ház az erdőben. Regény

Nógrádi Kovács György

/1930.2.7. Nógrádszakál - 2017.6.14. Szécsény/

Író, újságíró, lapszerkesztő, magyar-történelem szakos tanár.

Kovács György néven született Nógrádszakálban. Gyerekéveit jórészt Halászában /Ludányhalászi/ tölti szeretett nagyszüleinél, ezért ezt a falut vallja igazi szülőfalujának. /Ács Gyuri gyermekkor. Kézirat/

Másodéves orvostanhallgató, mikor kulák származása miatt kirúgják. /Kirúgatásom története. Kézirat/ Két évet jár jogi egyetemre, mikor kísértetiesen hasonló körülmények között újra kirúgják. Édes-keserű szülőfalujából, Nógrádszakálból ismét ment a párt levele, hogy kulák ment egyetemre! Minden „bűne”, hogy szüleinek volt 40 hold, jórészt csak birkalegelőnek alkalmas földje, melyet akkorra már régen „önként” leadtak... /Kuláklistán. Regény, 2007./

Nagy Imre kuláklista eltörlése után változik a helyzete, pedagógiai főiskolát végez magyar-történelem szakon.

1963-1972 között vb. titkár /tanácselnök/ az akkor tizenhatszáz fős lélekszámú Pest megyei Üllőn. Tanácselnökségét az állandó újítás és reformok bevezetése jellemzi, többek között engedélyezi az első maszek pékséget, zöldségest, húsboltot... Ezért a veterán kommunisták /az igazi háttérhatalom/ állandó támadásait kell elviselnie, végül betegségére /három szívinfarktus/ hivatkozva lemond tisztségéről. Elnökségének éveit dolgozza fel három kötetes írásában: Tövises és rózsák 1-3. /Kézirat/

1972-1975 között a Pest Megyei Hírlap riportere, majd a Monor és Vidéke rovat főszerkesztője. Erőssége lesz a riportírás, itt veszi fel a Nógrádi Kovács György nevet, de publikál Ács Gyuri, Ács György, Ács Gy., Á.Gy. név, szignó alatt is.

1975-1979 között Vecsés Nagyközségi Tanács főelőadója.

1979-től nyugdíjba vonulásáig a vecsési 4-es számú Általános Iskola tanára. Ez volt élete legszebb időszaka, szívből szerette a gyerekeket, számtalan ifjúsági regényét ihlették az itt látott rendkívüli gyermekesorsók... /pl. Hat kisregény. Nyomdakész kézirat/

1994-ben pestszentimrei otthonából Szécsénybe költözik a feleségével, hogy unokái közelében lehessen.

Szécsényi irodalmi tevékenységéről így vall:

„Több mint 10 évig voltam a Nógrád Megyei Hírlap külsős munkatársa: riportere, tudósítója. Ebben az újságban jelent meg egy regényem is, folytatásokban: Végzetes nászút a kastélyban címmel.

A Frisch Oszkár által szerkesztett Szécsényi Újság szinte valamennyi számában jelent meg írásom.

A Sümei Gábor szerkesztette Kisvárosi Krónika minden számában jelent meg írásom.

A Lant szécsényi irodalmi újság alapítója, később szerkesztője voltam.

Szenográdi Ferenc valamennyi Kalendáriumában, később Almanachjában jelent meg 1-2 írásom.

Eddig 28 könyvem jelent meg /regény, elbeszélés, ifjúsági regény, krimi, mese-könyv, bűnügyi történet/.”

Az írásról a következőképpen vall szintén 2016-ban:

„Amint látható, 28 regényem jelent meg. Legalább 12 regényvázlatom vár meg-írásra.

Sosem tartottam magamat nagy írónak. Gyönyörű örültség szállt meg, és csak írtam, írtam, írok tovább, pontosabban most már többnyire diktálok. Majdnem egy évtizedig voltam újságíró, valamivel kevesebb ideig külsős munkatárs. Szécsényben valamennyi megjelent, Szécsényről szóló kiadványban jelent meg cikkem...”

Kórházba kerülése előtti estén még írást diktált a Facebookra.

Mindössze három hét betegeskedés után otthonában érte a halál...

Végakarátának megfelelően a halászi temetőben nyugszik.

Szécsény, 2017. novembere

Kovács Péter Zoltán